TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KENT ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

BELEMEDİK TABİAT PARKI VE ÇEVRESİNİN KÜLTÜREL PEYZAJ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

PEYZAJ MİMARI
EDA BAÇNAK
YÜKSEK LİSANS

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KENT ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

BELEMEDİK TABİAT PARKI VE ÇEVRESİNİN KÜLTÜREL PEYZAJ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

PEYZAJ MİMARI
EDA BAÇNAK
YÜKSEK LİSANS

DANIŞMAN
Doç. Dr. HÜLYA YÜCEER

ADANA 2021

ETİK DAVRANIŞ BEYANI

Bu tezde yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik davranışa uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bu kuralların ve davranışların gerektirdiği şekilde bu çalışmaya özgün olmayan tüm bilgiler için atıf verdiğimi ve kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Eda BAÇNAK

ÖZET

BELEMEDİK TABİAT PARKI VE ÇEVRESİNİN KÜLTÜREL PEYZAJ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Eda BAÇNAK

Yüksek Lisans, Kent Çalışmaları Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hülya YÜCEER

Ekim 2021, 165 sayfa

Günümüzde peyzaj tanımı içerisinde ayrışan "kültürel peyzaj" hem kültürel hem de doğal mirasın aynı alanda belirli bir tarihi süreç içerisinde etkileşmesiyle oluşan bir kavramdır. Dünyada 20. yüzyılda akademik bir terim olarak kabul edilen "kültürel peyzaj" Türkiye'de ağırlıkla son yirmi yıldır tartışılmaktadır. Kültürel peyzaj çalışmalarının yapılması bu değerlerin geleceğe aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışma kapsamında kültürel peyzaj olarak önem arz ettiği düşünülen, Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce *korunan alan* olarak ilan edilmiş, Adana-Pozantı Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi ele alınmıştır. Alan içerisinde farklı noktalarda, yapımına 1903 yılında başlanmış Berlin-Bağdat demiryolu yapım sürecinde Alman yüklenici firma tarafından inşa edilmiş ve bugün metruk durumda olan yapılarla birlikte tüneller, Alman Mezarlığı, Varda Viyadüğü, Hacıkırı Gar Yapısı ve şu an kullanımda olmayan Belemedik gar yapısı bulunmaktadır. Ayrıca Berlin-Bağdat Demiryolu projesi için bölgeye getirilen tahtacılar günümüze kadar özgün kültürlerini devam ettirmektedir. Çalışmanın amacı doğal ve somut-somut olmayan kültürel miras öğelerinin kültürel peyzaj çerçevesinde bütüncül olarak ele alınmasıdır.

Çalışma tarihi fotoğraflar, geçmiş yıllara ait hava fotoğrafları ve arşiv belgeleri irdelenerek anket çalışması, paydaş mülakatları ve GZFT analizi ile değerlendirilmiş sonuç ve öneriler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: kültürel peyzaj, tabiat parkları, demiryolu mirası, alan koruma, Belemedik

ABSTRACT

EVALUATION OF BELEMEDİK NATURE PARK AND ITS SURROUNDINGS WITHIN THE FRAMEWORK OF CULTURAL LANDSCAPE

Eda BAÇNAK

MSc, Department of Urban Studies

Supervisor: Assoc. Doç. Dr. Hülya YÜCEER

October 2021, 165 pages

Today, "cultural landscape", which is differentiated within the definition of landscape, is a concept that is formed by the interaction of both cultural and natural heritage in the same area in a certain historical process. "Cultural landscape", which was accepted as an academic term in the 20th century in the world, has been discussed in Turkey for the last two decades. Making cultural landscape studies plays an important role in transferring these values to the future.

Within the scope of this study, Adana-Pozantı Belemedik Nature Park and its surroundings, which are considered to be important as a cultural landscape, have been declared as a protected area by the Ministry of Agriculture and Forestry, General Directorate of Nature Conservation and National Parks. At different points in the area, there are tunnels, German Cemetery, Varda Viaduct, Hacıkırı Station Structure and the Belemedik station structure, which is not in use at the moment, together with the structures that were built by the German contractor during the construction of the Berlin-Baghdad railway, the construction of which was started in 1903, and which is in derelict condition today. In addition, woodcutters brought to the region for the Berlin-Baghdad Railway project maintain their original culture until today. The aim of the study is to consider the natural and tangible-intangible cultural heritage items holistically within the framework of the cultural landscape.

By examining the historical photographs, aerial photographs of the past years and archive documents, the results and suggestions were put forward, which were evaluated with the survey study, stakeholder interviews and GZFT analysis**.**

Keywords: cultural lanscape, nature park, railway heritage, conservation, Belemedik

İTHAF

Değerli Hocamız Ahmet Nadir İşisağ'a..

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmalarımda değerli yorumlarını esirgemeyen sevgili hocam Sn. Doç. Dr. Hülya Yüceer'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışması süresince değerli görüşlerinden faydalandığım Prof. Dr. Aysun Özköse ve Doç. Dr. Rozelin Aydın'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmaya ilişkin verileri elde etmemde yardımları olan, T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü, T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, T.C. Devlet Demiryolları 6. Bölge Müdürlüğü, Adana Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü, Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB, Çukurova Kalkınma Ajansı, Pozantı Belediyesi, Karaisalı Belediyesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Adana Şubesi, TMMOB Mimarlar Odası Adana Şubesi ve Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği ve çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışması süresince bana destek ve yardımlarını esirgemeyen misafirperver Belemedik Halkına, Belemedik Muhtarına ve ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her alanında olduğu gibi tez çalışmalarımda da yanımda olan öncelikle anne ve babam olmak üzere sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY **ii**
ETİK DAVRANIŞ BEYANI **iii**
ÖZET **iv**
ABSTRACT **v**
İTHAF **vi**
TEŞEKKÜR **vii**
İÇİNDEKİLER **viii**
ŞEKİL LİSTESİ **xi**
TABLOLAR LİSTESİ **xiv**
KISALTMALAR **xvi**
1.GİRİŞ **1**
1.1. Araştırmanın Problem Tanımı ve Amacı 4
1.2. Araştırmanın Önemi 5
1.3. Araştırma Soruları 6
1.4. Çalışmanın Kapsamı 7
2. KURAMSAL TEMELLER **9**
2.1. Kültürel Peyzaj Kavramı 9
2.1.1. Tanımlar 9
2.1.2. Kültürel Peyzaj Sınıflamaları 12
2.2. Kültürel Peyzaj Çalışmalarının Tarihçesi 13
2.3. Dünyadan ve Türkiye'den Kültürel Peyzaj Örnekleri 16
3. MALZEME VE YÖNTEM **22**
3.1. Malzeme 22
3.2. Yöntem 23
3.2.1. Verilerin Toplanması ve Analizi 24
3.2.1.1. Literatür Taraması ve Arşiv Çalışması 24
3.2.1.2. Saha Çalışması 24
3.2.1.3. Anket Çalışması 25
3.2.1.4. Paydaş Çalışması 26

3.2.1.5. GZFT Analizi 28

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME 29

4.1. Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Özellikleri 29

4.1.1. Doğal Özellikler 29

4.1.1.1. Coğrafi Konum 29

4.1.1.2. Ulaşım 31

4.1.1.3. İklim 33

4.1.1.4. Topoğrafya 35

4.1.1.6 Jeoloji 40

4.1.1.5 Toprak 42

4.1.1.7. Hidroloji 44

4.1.1.8. Mevzcut Arazi Örtüsü 46

4.1.1.9. Flora 48

4.1.1.10. Fauna 50

4.1.1.11. Doğal Miras Öğeleri 51

4.1.2. Kültürel Özellikler 55

4.1.2.1. Tarihsel Gelişim 55

4.1.2.1.1. Berlin-Bağdat Demiryolu Projesi 57

4.1.2.2. Nüfus 60

4.1.2.3. Ekonomik Yapı 61

4.1.2.4. Sosyo-Kültürel Yaşam 62

4.1.2.5. Kültürel Miras Öğeleri 65

4.1.2.5.1. Somut Kültürel Miras Öğeleri 67

4.1.2.5.2. Somut Olmayan Kültürel Miras Öğesi- Tahtacı Kültürü 79

4.1.2.5.3. Alandaki Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Değerlendirilmesi 83

4.2. Anket Analizi 85

4.3. Paydaş Analizi 93

4.4. GZFT Analizi 108

5. SONUÇ ve ÖNERİLER 113

KAYNAKLAR **119**

EKLER **131**

Ek-1: Harita Genel Müdürlüğü 131

Ek-2: Etik Kurul Onay Formu 132

Ek-3: Alanda bulunan ve bulunması muhtemel bitkilerin listesi 134

Ek-4: Alanda bulunan ve bulunması muhtemel hayvan türleri listesi 147

Ek 5: Belemedik Tabiat Parkı Bakanlık Olur Kararı 152

Ek-6: Anıt Ağacı Tescil Belgesi 153

Ek-7: 24 ve 25 Nolu Tünellerin Tescil Haritası 154

Ek-8: Varda Köprüsü Tescil Belgesi 155

Ek-9: Alman Mezarlığı Kalıntıları 156

Ek-10: Hacıkırı Gar Yapısı Tescil Haritası 158

Ek-11: Anket sorularına verilen ortalama değerler tablosu 159

Ek-12: Paydaş önem derecesi tablosu 160

Ek-13: Araştırmanın paydaşlarından Pozantı Belediyesi ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakata dair görsel 162

Ek-14: Tahtacıların yöresel oyunu mengi 163

Ek-15: UNESCO Dünya Mirası Üstün Evrensel Değer Kriterleri 164

ÖZGEÇMİŞ **165**

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: O'Hare'ye göre kültürel peyzaj tanımı 11
Şekil 2.2: Blaenavon Endüstriyel Peyzajından görünümler 17
Şekil 2.3: Orhun Vadisi Kültürel Peyzaj Alanından görünümler 18
Şekil 2.4: Cornwall ve Batı Devon Madencilik Peyzajından görünümler 19
Şekil 2.5: Sukur Kültürel Peyzaj Alanından görünümler 20
Şekil 2.6: Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanından görünümler 21
Şekil 3.1: Belemedik Tabiat Parkının Türkiye ve Adana'daki konumu 22
Şekil 3.2: Paydaş analizi modeli 27
Şekil 4.1: Çalışma alanı sınırları 30
Şekil 4.2: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Ulaşım Haritası 32
Şekil 4.3: Adana ili Pozantı ilçesi uzun yıllar ortalama iklim grafiği 34
Şekil 4.4: Adana ili Karaisalı ilçesi uzun yıllar ortalama iklim grafiği 35
Şekil 4.5: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Yükseklik Grupları Haritası 37
Şekil 4.6: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Eğim Grupları Haritası 38
Şekil 4.7: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Bakı Grupları Haritası 39
Şekil 4.8: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Jeoloji Haritası 41
Şekil 4.9: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Toprak Grupları Haritası 43
Şekil 4.10: Çakıt Nehrinden görünümler 44
Şekil 4.11: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Hidroloji Haritası 45
Şekil 4. 12: Belemedik Mahallesi Görünümü 46
Şekil 4.13: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Mevcut Arazi Örtüsü Haritası 47

Şekil 4.14: Türkiye fitocoğrafyalarını gösterir harita 48
Şekil 4.15: Karaleme sistemine göre alanın içinde bulunduğu kareyi gösterir harita 49
Şekil 4.16: Çalışma alanı florasında yararlanılan kaynakların çalışma sahaları ve bu araştırma alanının ilişkisini gösterir harita 50
Şekil 4.17: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Doğal Miras Öğeleri Haritası 52
Şekil 4.18: Belemedik Tabiat Parkı Görseli 53
Şekil 4.19: Anıt Ağaç Görseli 54
Şeki.4.20: 1915-1919 Tarihte Belemedik Yerleşkesi 56
Şekil 4.21: 1915-1919 Toros demiryolu tünelleri 59
Şekil 4.22:1917 Berlin-Bağdat Demiryolu Haritası 60
Şekil 4.23: Belemedik'te bazı ekonomik faliyetler 62
Şekil 4.24: Belemedik Tarihi Alman Yapıları, 67
Şekil 4.25 : Alman yapıları yerleşim planı 69
Şekil 4.26: Belemedik Orta Yerleşke Tarihi Alman Yapı Görselleri 70
Şekil 4.27: Belemedik Hacıkırı arası servis yolu kenarında bulunan yapı kalıntıları 71
Şekil 4.28: Demiryolu Tünelleri 72
Şekil 4.29: Varda Köprüsü 74
Şekil 4.30: Dekovil hattı 75
Şekil 4.31: Tarihte Alman Mezarlığı 75
Şekil 4.32: Gününmüzde Alman mezarlığı 76
Şekil4.33: Belemedik Tren Gar Yapısı 78
Şekil 4.34: Hacıkırı Tren Gar Yapısı 79
Şekil 4.35: 1915 Demiryolu yapım çalışmalarında kadın ve erkek birlikte çalışan Tahtacılar 80
Şekil 4.36: Tahtacıların ahşaptan yaptığı saksı, iç ve dış mekan süs eşyaları 81
Şekil 4.37: Tahtacılar tarafından ahşap dışında kabak, boncuk, ip vb. malzemeler kullanılarak yapılan iç mekan aydınlatma, süs eşyaları ve boncuk ve kurdale kullanılarak yapılan takılar82
Şekil 4.38: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Kültürel Miras Alanı Haritası 84
Şekil 4.39: Tarihi binaların arasına yerleştirilmiş bungalovlar 110

Şekil 4.40: Restoran ve çit 111
Şekil 4.41: Alanın ortasına konulmuş çevrenin tarihi yapı dokusuna uymayan wc ve mescit yapıları 111
Şekil 5.1: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresi Kültürel Peyzaj Haritası 114
Şekil 5.2: Servis yolu 117
Şekil 5.3: Seyir terası için uygun olabilecek alan 117

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Kültürel peyzajların tarihsel gelişimi 15
Tablo 4.1. Adana ili uzun yıllar ortalama iklim verileri 34
Tablo 4.2: Belemedik mahallesi 2014-2020 yıllarına ait nüfus verileri 60
Tablo 4.3: Anket 1. Soru Analiz Tablosu 85
Tablo 4.4: Anket 2. Soru Analiz Tablosu 86
Tablo 4.5: Anket 3. Soru Analiz Tablosu 86
Tablo 4.6. Anket 4. Soru Analiz Tablosu 87
Tablo 4.7: Anket 5. Soru Analiz Tablosu 87
Tablo 4.8. Anket 6. Soru Analiz Tablosu 88
Tablo 4.9. Anket 7. Soru Analiz Tablosu 88
Tablo 4.10. Anket 8. Soru Analiz Tablosu 89
Tablo 4.11: Anket 9. Soru Analiz Tablosu 89
Tablo 4.12: Anket 10. Soru Analiz Tablosu 90
Tablo 4.13: Anket 11. Soru Analiz Tablosu 90
Tablo 4.14: Anket 12. Soru Analiz Tablosu 91
Tablo 4.15: Anket 13. Soru Analiz Tablosu 91
Tablo 4.16: Anket 14. Soru Analiz Tablosu 92
Tablo 4.17: Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü Paydaş Mülakat Verileri 94
Tablo 4.18: Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Mülakat Verileri 95
Tablo 4.19: TCDD Ulaşım Mülakat Verileri 97
Tablo 4.20: TCDD Alt Yapı Mülakat Verileri 98
Tablo 4.21: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Mülakat Verileri 99
Tablo 4.22: Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB Mülakat Verileri 100
Tablo 4.23: Çukurova Kalkınma Ajansı Mülakat Verileri 101
Tablo 4.24: Pozantı Belediyesi Paydaş Mülakat Verileri 102
Tablo 4.25: Karaisalı Belediyesi Mülakat Verileri 103
Tablo 4.26: Belemedik Muhtarlığı Mülakat Verileri 104

Tablo 4.27: Peyzaj Mimarlar Odası Adana Şubesi Mülakat Verileri 105
Tablo 4.28: Mimarlar Odası Adana Şubesi Mülakat Verileri 106
Tablo 4.29: Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği Mülakat Verileri 107

KISALTMALAR

ASLA	: Amerikan Peyzaj Mimarları Birliği
BTP	: Belemedik Tabiat Parkı
CCW	: Galler Kırsal Alanlar Konseyi
CE	: Avrupa Konseyi
ECOVAST	: Avrupa Köy ve Küçük Kasabalar Konseyi
EU	: Avrupa Birliği
ICLS	: Uluslararası Çalışma İstatistikleri Konferansı
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
IFLA	: Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu
IUCN	: Uluslararası Doğa Koruma Birliği
IUCN	: Uluslararası Dünya Doğayı Koruma Birliği
TCLF	: Parks Canada Kültürel Peyzaj Vakfı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Organizasyonu
USANPS	: Amerika Birleşik Devletleri Milli Park Servisi
YHGS	: Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

1.GİRİŞ

Kültür kelimesi bakım, yetiştirme anlamına gelen Latince kökenli "cultura" ve "cultus" kelimelerinden gelmekte, ancak "eğitim", "yetiştirme", "süsleme", "ibadet" ve "kült" gibi çeşitli çağrışımlar taşımaktadır (Kahler, 1961). Dolayısıyla, her iki kelime de başlangıçta bir şeyin yetiştirilmesini ifade eden, niteleyici, işlevsel bir anlamda kullanılmıştır. "Cultura", daha önceleri, yine Latince'de tarım anlamına gelen "agricultura" kelimesi içerisinde bileşik biçiminde izlenmekte olup, bu kökenin izleri Orta Çağ'a kadar devam etmektedir (Kahler, 1961). Kültürün anlamı çeşitli disiplinler tarafından yorumlana gelmiştir. Bu farklı yorumlardan doğan önemli bir tanım Romalı hatip ve devlet adamı Cicero'ya aittir (Zekiyan, 2005). Cicero "cultura" kavramını felsefeyle özdeşleştirmiş ve "cultura animi" yani "zihnin ekimi" kavramını ortaya atmıştır (Güvenç, 2003). Bu kavram insanın yetiştirilmesi, insan ruhunun işlenmesi ve eğitilmesi anlamında kullanılmış, ancak zamanla sınırlarını genişleterek genel olarak entelektüel kapasitenin, yeteneğin, sanatın ve edebiyatın yetiştirilmesini ifade etmeye başlamıştır (Coşkun 2011; Keskin 2016). Kültür kavramı, günümüzdeki anlamıyla ilk olarak 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa'da, ekim veya iyileştirme sürecini anlatmak amacıyla ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılda, kavram öncelikle insanın özellikle eğitimle iyileştirilmesi ve daha sonra ulusal özlemlerin veya ideallerin yerine getirilmesine atıfta bulunmak amacıyla geliştirilmiştir (Chase, 2006). 20. yüzyılda, "kültür", genetik mirasa atfedilemeyecek insan fenomenleri perspektifini içine alan, antropoloji biliminde merkezde bulunan bir kavrama evrilmiştir (Handwerker, 1989). Günümüzde ise, bir toplumun ortaya çıkardığı fiziksel eserler, toplumun maddi kültürünü ve "kültür" kavramının ana göstergesi olan dil, gelenek, görenek vb. somut olmayan değerler de kültürü ifade etmektedir **(**Chase, 2006**).** Kültür bir toplumun müziğini, edebiyatını, sanatını, giyim ve kuşamını, günlük yaşama alışkanlıklarını, yapı mimarisini, arazi kullanımlarını ve hayat tarzının tüm yanlarını kapsayan bir kavramdır (Tümertekin ve Özgüç, 2002).

Bu tanımlardan anlaşıldığı üzere, kültür insanın geçmişten günümüze geliştirmiş veya yetiştirmiş olduğu tüm fenomenler bağlamında yorumlanabilmektedir. Günümüzde tekil anlamda kullanılabildiği gibi, daha çok çoğul insan gruplarının yetilerini anlatmaktadır. İnsanoğlu, yerleşik yaşama geçmesiyle birlikte, bulunduğu doğal çevreye müdahale etmek

durumunda kalmış ve bu şekilde yerleşik kültür unsurları oluşmuştur. İnsan eliyle şekillenen doğal peyzaj da bugün bir kültür öğesi olarak kabul edilmektedir. Bir toplumun bireylerinin yaşadıkları coğrafya, şekillendirdikleri peyzaj ve burada inşa ettikleri kültür varlıkları ortak geçmişlerinin somut örnekleridir. Peyzajı oluşturan önemli öğelerin tanımlanması ve bu öğelerin birbirleri, tarihi olaylar ve insanlarla olan bağlarının ortaya çıkarılması peyzajların kültürel bir kaynak olarak kabulünü sağlamaktadır (Antrop, 2005).

Konuyla ilgili bugüne kadar yapılmış araştırmalarda, "kültürel peyzaj" kavramının ilk olarak Avrupa'nın geleneksel resim sanatında yer aldığı görülmektedir (James ve Martin, 1981). Avrupalılar 16. yüzyıldan itibaren peyzajı resimlerine konu etmeye başlamış, 16. yüzyıl öncesinde ise daha çok natürmort ve portre gibi resim çalışmaları yapmışlardır (Elkins, 1989). Kültürel peyzaj kavramı, akademik olarak ilk defa 20. yüzyılın başlarında coğrafyacı Otto Schlüter tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Schlüter coğrafyayı bir "Landschaftskunde" (peyzaj bilimi) olarak tanımlamıştır (Sauer, 1925). Bu tanımı 1908'de iki ana başlık altında toplamıştır: "Urlandschaft" (doğal peyzaj) ve "Kulturlandschaft" (kültürel peyzaj) (Sauer, 1925). Kültürel peyzaj kavramının gelişiminde etkili isimlerden bir diğeri ise, yine bir coğrafyacı olan Carl O. Sauer idi (Fowler, 2013). Sauer, kültürün kuruluşunun dünyanın fiziksel şeklinin (doğal çevrenin) değiştirilmesinde bir güç olduğunu savunmuştur. Ona göre klasik anlamda kültürel peyzaj tanımı şöyledir: "Kültürel peyzaj, doğal peyzajın bir kültürel grup tarafından düzenlenmiş halidir. Burada kültür etkileyici unsur, doğal alan etkilenen ortam ve kültürel peyzaj ise sonuçtur" (Pannell, 2006). Kültürel peyzaj kavramı dünyaya Carl O. Sauer (1925) tarafından tanıtılmış ve Berkeley Coğrafya Okulu çalışmaların merkezi olmuştur (Smeds 1935; Campbell 1936; Jones 2003).

Sauer'den sonra da kavram ulusal ve uluslararası bilim insanları, kurum ve organizasyonlarca tartışılmaya devam etmiş ve kültürel peyzaj kavramı gelişmiştirilmiştir. Bu kurum ve organizasyonlar şunlardır; Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Organizasyonu (United Nations Educational Scientific and Cultural Or ganisation) (UNESCO), Amerika Birleşik Devletleri Milli Park Servisi (United States National Parks Service) (USANPS), Kanada Parklar Örgütü (Parks Canada), Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council of Monuments and Sites) (ICOMOS), Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu

(International Federation of Landscape Architects) (IFLA), (Amerikan Peyzaj Mimarları Birliği (American Society of Landscape Architect) (ASLA) Amerikan Peyzaj Mimarları Birliği (American Society of Landscape Architect) (ASLA), Uluslararası Dünya Doğayı Koruma Birliği (International Union for Conservation and Nature) (IUCN), Avrupa Köy ve Küçük Kasabalar Konseyi (European Council for the Village and Small Town) (ECOVAST), Avrupa Birliği (European Union) (EU) ve Galler Kırsal Alanlar Konseyi (Countryside Council for Wales) (CCW) (Madran ve Tağmat, 2007; URL-1, 2020). 1990'lı yıllarda kültürel peyzaj kavramı, kuruluşlar tarafından bir koruma kategorisi olarak kabul edilmiştir. UNESCO Dünya Mirası Komitesi, 1992 yılında, kültürel peyzajların 1972 Dünya Mirası Sözleşmesi uyarınca, tamamen doğal ya da tamamen kültürel miras olarak kabul edilemeyeceğini, dolayısıyla karışık miras sıfatında olduğunu, 'üstün evrensel değer' kriterini sağladığını belirtmiş ve korunabileceğini belirten yönergeler yayınlamıştır (Eidsvik 1993; Rössler 1995; Aitchison 1996). 1995 yılında ise Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, kültürel peyzaj alanlarının peyzaj politikalarının bir parçası olarak bütünleşik (doğal ve kültürel tüm değerleri ile) korunmasına ilişkin bir tavsiye kararı kabul etmiştir (Darvill 1996).

Dünyanın farklı bölgelerini temsil eder özellikte ve geniş çeşitliliğe sahip olan kültürel peyzajlar, kültür ve doğa arasındaki karşılıklı ilişkilerin etkisi ile zamanla değer kazanmaktadır. Doğal ve kültürel nitelikleri ifade edilebilen ve dolayısıyla coğrafi olarak sınırlandırılabilen alanlardır. Bazı coğrafi bölgeler özel alan kullanımları ile biyolojik çeşitliliği sürdürürken, bazı bölgeler ise özgün inançlara sahip toplulukları, sanatsal, tarihsel gelenekleri ile doğa-insan kültür arasındaki ilişkiyi gösterir (URL-1, 2020). Dağlık alanlardaki tarım için yapılmış teraslar (Gao, Lin ve Zhang, 2020), aynı iklim kuşağındaki tarımsal alan kullanımları (Cicinelli, Caneva ve Savo, 2021), geleneksel konutlar, dini-kutsal mekânlar, bahçeler ve benzeri alanlar gibi çeşitlilik gösteren kültürel peyzaj alanları insanlığın gelişiminin, ruhsal zenginliğinin ve yaratıcılığının somut tanıklarıdır. İnsan eliyle şekillenen peyzaj, zaman içinde sürekli olarak ilgili topluluğun sosyal ve kültürel özelliklerinin birleşimiyle yenilenmekte ve ortak kimliklerini de oluşturmaktadır (Ziyaee, 2018). Bu bağlamda, kültürel peyzajların toplumların ortak kimliklerinin parçaları olduğunu söylemek mümkündür (URL-1, 2020).

Bu tez çalışmasında, kültürel peyzaj araştırmaları kapsamında aşağıda tanımlanan problemler ve amaçlar doğrultusunda Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj bağlamında değerlendirilecektir.

1.1. Araştırmanın Problem Tanımı ve Amacı

İnsanlığın ortak serveti olarak kabul edilen kültürel peyzajların korunması ve gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılabilmesi için kültürel peyzaj alanlarının tanımlanması, doğal ve kültürel değerlerin korunması gereklidir (UNESCO, 1972). Kültürel peyzaj alanlarının korunmasındaki amaç; bu alanların kimliğinin korunması, tarihsel ve kültürel bağlamın devamlılığının sağlanması, çağdaş yaşam koşullarına uygun biçimde canlandırılması, alan içindeki tarihi yapılara fonksiyonlar yüklenmesi, geleneksel yerleşim yapısının ve peyzajın korunmasıdır. (Yazgan ve Çelik, 2007). Kültürel peyzajlar sadece bir topluma ait olmaktan öte, tüm insanlığın gelişimini gösteren değerli varlıklar arasında yer almaktadır. Bu nedenle, kültürel peyzaj alanları uluslararası öneme sahiptir. Özgün nitelikleriyle kültürel peyzaj alanlarının yok olması ya da bozulması dünya topluluklarının mirasının yoksullaşmasına neden olur (Torre, 2013). Kültürel peyzajların korunması ile doğrudan ilgili en önemli uluslararası belge Avrupa Peyzaj Sözleşmesidir. Avrupa Konseyinin 2000 yılında kabul ettiği sözleşme yerel kültürlerin oluşumuna katkıda bulunan ve Avrupa doğal ve kültürel mirasının temel bir bileşeni olan peyzaj alanlarının Avrupa kimliğinin pekiştirilmesi için korunmasının önemine vurgu yapmaktadır (Kamacı, 2014). Sözleşmede ayrıca, peyzajın kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal alanlarda önemli bir kamu yararı rolüne sahip olduğu ve ekonomik faaliyete elverişli bir kaynak oluşturduğu belirtilmektedir (Council of Europe, 2000). Dolayısıyla korunması, yönetimi ve planlamasının istihdam yaratılmasına katkıda bulunabileceğini kaydedilmiştir.

Kültür varlıkarının korunması 20. yüzyıl başından itibaren özellikle anıtsal yapılar ölçeğinde uygulanmakta, ancak görüldüğü üzere kültürel peyzajlar için gerekli önlemlerin alınması 21. yüzyıl başını bulmaktadır. Avrupa ve dünyanın diğer bölgelerinde kültürel peyzajın korunması için devam eden tartışmalara Türkiye de katkıda bulunmuştur. 1997 yılında "Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi", Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin eki "Cartagena Biyogüvenlik Protokolü" türkiye tarafından 2003 yılında imzalanmıştır (Kamacı, 2014). Oldukça yeni sayılabilecek kültürel peyzaj koruma çalışmaları, Türkiye'de yüksek değer atfeden alanların korunmasına vesile olmuştur. Göreme ve Pamukkale gibi hem doğal hem kültürel olarak önem arz eden peyzajlar Dünya Mirası listesinde yer aldıkları için iyi

korunan alanlardır. Ancak, daha mütevazi kültürel peyzaj alanları, koruma ve planlama eksikliği nedeniyle, tarihsel süerçte ciddi bozulmaya maruz kalmış ve kaybolmuştur. Sözkonusu kültürel peyzaj niteliğindeki doğal çevrelerde yapılacak her türlü bilimsel çalışma araştırma alanına katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, kültürel peyzaj kavramının öneminin vurgulanması ve tartışılmaya açılması için, kültürel peyzaj değeri taşıdığı düşünülen Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi uygun bir alan olarak bu tez kapsamında ele alınmıştır.

Adana İli, Pozantı İlçesinde bulunan Belemedik Tabiat Parkı, sınırları içerisinde ve çevresinde Berlin-Bağdat Demiryolu projesinin parçaları olan, demiryolu yapıları ve şantiye kalıntılarını bulundurmaktadır. Bu yapılardan, Hacıkırı Gar yapısı, dört adet demir yolu tüneli ve Varda (Alman) Köprüsü tekil düşünülerek koruma altına alınmış ve aynı tarihi sürecin parçası olan Belemedik Gar yapısı, Belemedik şantiye kalıntıları, sekiz adet demir yolu tüneli ve Alman Mezarlığı yasal olarak koruma altına alınmamış, bir kısmı ise bu tez çalışması esnasında henüz tescillenmiştir. Aynı zamanda, alanda bulunan somut olmayan kültürel miras (tahtacı kültürü) hakkında her hangi bir koruma yaklaşımı geliştirilmemiş ve bu konuda projeler üretilmememiştir. Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde somut ve somut olmayan kültürel miras ve bu kültürel mirasın zamanla şekillendirdiği peyzaj, bütüncül bir koruma yaklaşımı ile ele alınmamıştır. Ancak, alanın doğal değerleri üzerinde durulmuş ve '*tabiat parkı'* olarak koruma altına alınmıştır. Doğal güzelliklerinin yanı sıra, kültürel açıdan bölgenin önemli tarihsel olaylarına tanıklık etmiş kültür varlıklarıyla birlikte ele alınması gerekliliği çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Problem tanımları doğrultusunda araştırmanın amacı; Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri ile kültürel peyzaj alanı olarak değerlendirilmesi ve bütüncül korunması için uygulanabilecek önerilerin sunulmasıdır. Tez çalışmasında ayrıca, alanın UNESCO Dünya Miras Listesine kültürel peyzaj kategorisinde aday olma olasılığına da değinilmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

İnsanoğlunun doğanın bir parçası olduğu düşüncesiyle ortaya çıktığı düşünülen kültürel peyzaj (Weiland, 2011) hem doğal hem de inşa edilmiş dokuların içiçe geçmesi, insanın

çevreye uyumu ve çevreyi kullanması sonucu oluşmuş su yolları, bahçeler, teraslar, çitler, mezarlıklar, yapı-yapı grupları, köy meydanları gibi özel peyzajlardır (Page, 2009). Kültürel peyzaj alanları, insanların hafızalarında taşıdığı anılar ve tüm somut/somut olmayan bileşenleri ile çok geniş bir mirası ifade etmektedirler (Weiland, 2011).

Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin kültürel peyzaj çerçevesinde değerlendirildiği bu tez çalışmasında; araştırma alanı zengin biyoçeşitliliğe ve doğal manzara bütünlüğüne sahip, dünya tarihi için önemli olan Berlin-Bağdat Demiryolu Projesinin yapım aşamasına ışık tutan önemli şantiyelerin (Belemedik-Hacıkırı) yer aldığı, ancak günümüzde tarihi şantiye alanlarında yapı kalıntıları, Alman mezarlığı, demiryolu yapıları (Belemedik-Hacıkırı istasyon yapısı, tüneller, Varda Köprüsü) ve proje kapsamında Belemedik ve Hacıkırı'ya getirilen tahtacılıkla uğraşan, özgün yaşam tarzına sahip Tahtacı Türkmen topluluğu ile doğal ve kültürel değerler açısından son derece önemli bir alandır. Çalışma alanına ilişkin daha önce az da olsa biyoçeşitliliğe (flora, fauna), jeolojiye ve kültürel mirasa ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Ancak, alanın doğal ve kültürel değerleri ve bu değerlerin birbiri ile olan ilişkisini ortaya koyan bütüncül bir çalışma yapılmamıştır. Bu tez çalışmasının önemi literatürde halen araştırmaya açık olan bu eksikliğe katkıda bulunacak olmasıdır.

1.3. Araştırma Soruları

Kültürel peyzaj alanlarında doğa ve insan eliyle oluşturulmuş öğeler uyum içerisindedir. Bu alanlar tarihi, estetik, etnolojik ve antropolojik olarak değer taşırlar. Aynı zamanda, bölgelerin hâkim doğa unsurlarını, arazi kullanım şekillerini ve geleneksel yaşamın tarzının sürdürüldüğü dokuları da ifade ederler. Bu tür peyzaj alanları insan eliyle oluşmuş eserler içermesi nedeniyle kültürel öğeler barındırmaktadır. Ancak, bir yerin "kültürel peyzaj" alanı özelliği kazanması, doğa ve insan birlikteliğinin zamanla önemli ürünler vermesi ve verilen önemli ürünlerin uyum içerisinde olmasıyla sağlanmaktadır (Ağır, 2007). Bu tez çalışmasında örnek alan olarak ele alınan Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj bağlamında henüz değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla, kültürel peyzaj niteliği taşıyıp taşımadığı öncelikle ortaya çıkarılmalıdır. Çalışmaya temel oluşuracak araştırma soruları bu bağlamda hazırlanmış ve aşağıda sunulmuştur:

Araştırmanın temel sorusu; '*Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj alanı olarak değerlendirilebilir mi?,* bir başka deyişle '*Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj alanı niteliği taşımaktamadır'* olarak belirlenmiştir. Araştırmanın temel sorusu doğrultusunda üç araştırma sorusu geliştirilmiştir.

- Birinci araştırma sorusu:

Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce "korunan alan" olarak ilan edilmiş Adana-Pozantı Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde, yapımına 1903 yılında başlanan, Berlin-Bağdat demiryolu inşaası için oluşturulmuş ve bugün metruk durumda olan yapılar, tüneller, gar yapıları, Alman mezarlığı ve tescilli kültürel varlıkların bulunması nedeniyle *'Belemedik Tabiat Parkı sınırları içerisinde yer alan kültürel varlıklar nelerdir ve bu varlıklar kültürel peyzaj unsurları olarak değerlendirilebilir mi?'* şeklindedir.

- İkinci araştırma sorusu:

Günümüzde uluslararası yazında kültürel peyzaj tanımı çok çeşitlidir. Ancak, mevcut tanımların birçoğu UNESCO tarafından yapılmış tanımı temel almaktadır. Bu tanımda ise kültürel peyzajın niteliklerine ve değerlerine göre türlerinden bahsedilmektedir. Çalışmada Belemedik kültürel peyzajının bu türlerden hangisini karşıladığı sorusuna yanıt aranması nedeniyle '*Belemedik Tabiat Parkı sınırları içerisinde yer alan kültürel varlıklar hangi özellikleri ve/veya değerleriyle (cultural value) kültürel peyzaj öğesi olarak değerlendirilebilir?'* şeklindedir.

- Üçüncü araştırma sorusu:

Günümüzde sadece tabiat parkı sıfatıyla koruma altına alınmış olan alanın içindeki kültürel varlıkların birçoğu koruma kapsamında olmayıp alana kültürel peyzaj niteliği kazandırdığı düşünülen bu varlıkların, doğal çevre ile birlikte korunmasının önem taşıması nedeniyle '*Belemedik Tabiat Parkı kültürel peyzajı için nasıl bir koruma yönetimi geliştirilmelidir?'* şeklindedir.

1.4. Çalışmanın Kapsamı

Çalışmanın problem tanımının yapılması, amacının, öneminin ve araştırma sorularının belirlenmesi ile tez çalışması;

- Kültürel peyzaj kavramının tanımlanması, kültürel peyzajların tarihçesi, kültürel peyzaj alanlarının korunmasında ulusal ve uluslararası kurum ve organizasyonların

konuya yaklaşımları, Dünya'dan ve Türkiye'den kültürel peyzaj örneklerini içeren kuramsal yaklaşım,

- Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin doğal ve kültürel özelliklerinin kültürel peyzaj kavramı açısından incelenmesi,
- Yerel halkın ve paydaşların kültürel peyzaj çerçevesinde alanla ilgili görüşlerinin alınması,
- Araştırma alanının mevcut koruma ve yönetim şeklinin incelenmesi, güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, alan için potansiyel ve tehditlerin öngörülmesi,
- Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin kültürel peyzaj alanı olarak korunmasına yönelik öneriler,

şeklinde özetlenebilecek konuları içermektedir.

Tez kapsamında, birinci bölümünde, problem tanımı, çalışmanın amacı, önemi ve araştırma sorularıyla tez çalışması kısaca anlatılmıştır. Tezin ikinci bölümünde, kültürel peyzaj kavramı alanında uzman kişi ve kurumların farklı tanımları ile ele alınmış, kavram detaylı olarak açıklanmıştır. Bunların yanı sıra ulusal ve uluslararası kurum ve organizasyonların kültürel peyzaj sınıflamalarına yer verilmiştir. Ayrıca, kültürel peyzaj çalışmalarının tarihçesi incelenmiş, Dünya'dan ve Türkiye'den örnekler verilerek kültürel peyzajların önemi üzerinde durulmuştur.

Tezin üçüncü bölümünde, araştırmanın ana materyali olan Belemedik Tabia Parkı ve çevresi tanımlanmıştır. Ana materyalin yanısıra yardımcı materyallerin neler olduğu açıklanmıştır. Yöntem bölümünde ise verilerin toplanması ve analizine dair nitel ve nicel veriler verilerek bilimsel temellere dayandırılmıştır.

Tezin dördüncü bölümünde, bulgular ve değerlendirme yapılmıştır. Alanın külürel peyzaj özellikleri (doğal ve kültürel) değerlendirilmiştir. Doğal miras ve kültürel miras haritaları oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra yerel halkın konuyla iilgili görüşlerini yansıtan anket analizine ve araştırmanın paydaş görüşlerinin yer aldığı paydaş analizine yer verilmiştir. Ayrıca alanın kültürel peyzaj açısından mevcut durumunun değerlendirilmesi amacıyla GZFT analizi yapılmıştır.

Tezin beşinci bölümünde, değerlendirmeler sonucunda alanın kültürel peyzaj değerlri otaya konulmuş ve haritalandırılmıştır. Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj alanı için Bütüncül Stratejik Eylem Planı önerilmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde öncelikle kültürel peyzaj kavramı irdelenerek, ulusal ve uluslararası literatürde yer alan kültürel peyzaj tanımları ve sınıfları verilmiştir. Ardından, kültürel peyzaj kavramının gelişim süreci incelenmiş ve son olarak Dünya'dan ve Türkiye'den kültürel peyzaj örnekleri verilmiştir.

2.1. Kültürel Peyzaj Kavramı

İngilizce "landscape" kavramından, Türkçeye "kır manzarası, peyzaj" şeklinde geçen peyzaj kavramı (Redhouse, 2019), herhangi bir alanın görünümünü ve o görünümü meydana getiren parçaların bütününü ifade etmek için kullanılır (Duncan, 1997). Peyzaj, doğal peyzaj (natural landscape) ve kültürel peyzaj (cultural landscape) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yeryüzü/arazi şekilleri, toprak, doğal bitki örtüsü, iklim gibi fiziki elemanlar doğal peyzajı oluşturur. İnsanların doğal peyzajı kendi faaliyetleri sonucunda şekillendirmesi, kendi karakterini yansıtacak şekilde işlemesi ve değişikliğe uğratması ile kültürel peyzaj ortaya çıkar (Arı, 2005).

Kültürel peyzaj kavramının litaratürde bir çok tanımı yapılmış ve kültürel peyzaj kavramı sınıflara ayrılmıştır. Araştırmanın bu kısmında kültürel peyzaj tanımlarına ve kültürel peyzaj sınıflarına yer verilmiştir.

2.1.1. Tanımlar

Koruma anlayışı tarihsel süreçte anıt eserlerin korunmasından ve tek yapı ölçeğinden başlayarak, alan ölçeğinde korumaya ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasına kadar gelişim göstermiştir (Ahunbay, 2004). Bu gelişim sürecinde literatüre birçok yeni kavram eklenmiştir. Bu kavramların biri de "kültürel peyzaj" kavramıdır. Kültürel peyzaj kavramı ilk olarak coğrafyacılar tarafından ortaya atılmış olup daha sonra koruma alanında çalışan bilim insanları, kurumlar ve organizyasyonlar tarafından kavramın farklı tanımları yapılmıştır. Günümüze kadar birçok tanım yapan ulusal ve uluslararası kurumlar şunlardır: UNESCO, CE, IUCN, ICOMOS, USANPS, TCLF, ICLS ve IFLA. Bu kurumların yapmış olduğu tanımların ortak noktası doğa ve kültür etkileşimidir.

Kültürel peyzaj ile ilgili araştırma yapan kurumlardan, UNESCO kültürel peyzaj kavramının iki ayrı tanımını yapmıştır. UNESCO'nun yaptığı tanımlardan ilkine göre göre kültürel peyzaj; "doğanın ve insanoğlunun ortak çalışmalarının yansıtılmasıdır"(UNESCO, 2003). İkinci ve daha ayrıntılı olan tanıma göre ise kültürel peyzajlar "insan toplumu ve yerleşmesinin, fiziksel kısıtlamaların ve/veya doğal çevreleri tarafından sunulan fırsatların, ardışık iç ve dış sosyal, ekonomik ve kültürel güçlerin etkisi altında, zaman içindeki evrimini açıklamaktadır" şeklinde ifade edilmiştir (UNESCO, 2003). UNESCO'nun yapmış olduğu tanımlara göre, kültürel peyzaj alanları bir toplumun ve onun kültürünün etkisiyle şekil alan doğal alanlar olarak kabul edilmiştir.

IUCN ise kültürel peyzajı coğrafi alanlar bağlamında tanımlamıştır. Bu alanların, doğal ve kültürel kaynakları içermesi, faunaya ve yaban hayatına ev sahipliği yapması, tarihte bir olay ve ya bir etkinliğe tanıklık etmiş olması, estetik ve kültürel değerleri barındırması kültürel peyzaj olarak değerlendirilmeleri için gerekli unsurlardır (URL-3, 2020). IUCN'nin tanımında, UNESCO'nun tanımından farklı olarak, kültürel ve doğal kaynakların mevcut olmasına vurgu yapılmış olup, bununla birlikte tarihte önemli bir olayın yaşanmış olması ve ya kültür ve estetikle ilgili önemli değerleri barındırması gerektiği belirtilmiştir. CE kültürel peyzaj alanlarını "yapay ve doğal faktörlerin birlikte oluşturduğu, beşeri toplumun evrimine ve toplumsal yerleşmenin zaman ve mekân içindeki karakterine tanıklık eden, geçmişteki arazi kullanımı ve faaliyetleri ile sosyal beceri ve gelenekleri tanıtarak, tarihsel olaylara tanıklık eden fiziksel izler taşımasından dolayı, tarihsel süreç içerisinde ve farklı sosyal değerlerle özdeşleştirilmiş olan tanımlı arazi parçaları" (CE, 1995) olarak detaylı bir şekilde tanımlamıştır. Bu tanıma göre, kültürel peyzajların doğal öğelerinden çok kültürel öğelerinin vurgulandığı görülmektedir. Yine bu tanımda, yerleşim yerinin belirli bir zaman dilimindeki özelliklerini yitirmeden korumuş bir alanın kültürel peyzaj alanı olarak görülebileceğinin üzerinde durulmuş olup yalnızca somut kültürel mirası değil somut olmayan kültürel mirası barındırma ve aksettirme özelliğine de vurgu yapılmıştır. USANPS'nin kültürel peyzaj tanımı; "kültürel ve doğal kaynakları ve bu bağlamda yaban hayatı ve evcil hayvanları içeren, tarihi bir olay ve bir etkinlikle birlikte olan ya da çeşitli kültürel ve estetik değerler sergileyen coğrafi alanlar" (URL-4, 2020) şeklinde olup IUCN'nin tanımı ile birebir aynıdır. Parks

Canada, kültürel peyzajı "insanlar tarafından değiştirilmiş, etkilenmiş ya da özel kültürel anlamlar yüklenmiş herhangi bir coğrafi alan" (URL-5, 2020) şeklinde tanımlamaktadır. IFLA kültürel peyzajı, UNESCO'nun tanımı doğrultusunda; "Kültürel peyzajlar, insan ve doğa etkileşiminin birleşik ürünleridir" (URL-6, 2021) şeklinde genel bir tanım yapmıştır.

Çalışma kapsamında, kurum ve organizasyonların kültürel peyzajla ilgili yapmış oldukları tanımların dışında, konu ile ilgili çalışmalar yapan önemli bilim (Carl Orwin Sauer, Melnick, J. B. Jackson, Gilbert, O Hare, Almo Farina, Rapoport, Marc Antrop) insanlarının farklı kültürel peyzaj tanımlarının da incelenmesi önem arzetmektedir. Kültürel peyzaj tanımları, öncelikle kültürel coğrafya dalında çalışan bilim insanları tarafından yapılmaya başlanmıştır (Aplin, 2007). Coğrafyacı Carl Orwin Sauer'in yapmış olduğu tanıma göre; "Kültürel peyzaj bir kültürel topluluk tarafından doğal bir peyzajdan şekillendirilmektedir. Bu şekillendirmede, kültür etken, doğal alan araç, kültürel peyzaj ise sonuçtur." (UNESCO,2003). Diğer bir tanım ise Melnick'in 1984 yılında yapmış olduğu "Kültürel peyzaj, doğal peyzaja karşı ve onun çerçevesinde olan, insan eylemlerinin ve fikirlerinin somut tezahürüdür"(UNESCO, 2003) şeklindeki tanımıdır. Bu tanımda insanın doğa üzerindeki etkisi vurgulanmaktadır. J. B. Jackson'da 1984 senesinde kültürel peyzajı "kolektif olarak varoluşumuza, bir altyapı ya da temel olarak hizmet etmek üzere, insan yapısı ya da insanın değiştirdiği mekânların bir kompozisyonu" olarak tanımlamıştır (Tümertekin ve Özgüç, 2004). Gilbert'e (1985) göre kültürel peyzaj, insanoğlunun faaliyetlerinden etkilenmiş ve ya tarihteki önemli bir kişi ya da olaya arka plan olmuş herhangi bir coğrafi alan olarak tanımlanabilir. O Hare'ye (1997) göre kültürel peyzaj, insan etkisiyle ve doğal ortamın belirli bir zaman içindeki ilişkisidir. Diğer bir deyişle doğal peyzaj ile kültürün kesişimidir (Şekil 1).

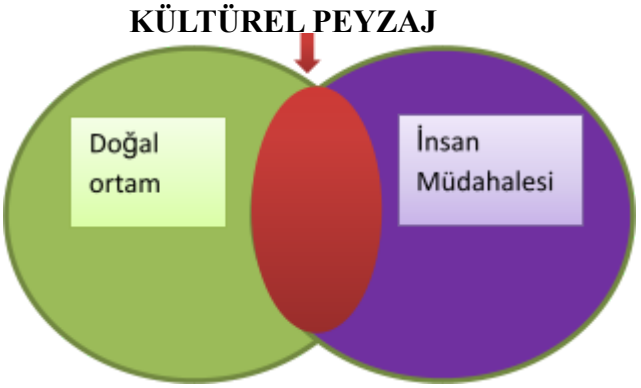

Şekil 2.1: O'Hare'ye göre kültürel peyzaj tanımı (O Hare, 1997)

Almo Farina, kültürel peyzajı, "insan faaliyetleri ve çevre arasındaki ilişkilerin, türler topluluklarının varlığını, dağılımını ve bolluğunu yöneten, ekolojik, sosyoekonomik ve kültürel kalıplar ile geri besleme mekanizmaları yaratmış olduğu coğrafi bölgelerdir" (Farina, 2000) şeklinde tanımlamıştır. Rapoport (2004), kültürel peyzaj kavramının, kültürel coğrafyadan geldiğini, insan faaliyetleriyle ilkel manzaranın belirli bir zaman diliminde karşılıklı ilişkilerinin sonuçlarına gönderme yaptığını vurgulamaktadır. Marc Antrop ise, 2005 yılındaki yayımında kültürel peyzajların, doğal ve kültürel güçler arasındaki canlı etkileşimin ifade şekli olduklarını ve bu sebeple sürekli değişim geçirdiklerini belirttikten sonra, kültürel peyzajları; "alanın kullanım biçimi ve mekânsal yapısının, değişen toplumsal talepleri karşılamak amacı ile yeniden düzenlemesi süreçlerinin bir sonucu" olarak tanımlamıştır (Antrop, 2005).

Günümüze kadar yapılmış olan kültürel peyzaj tanımlamalarında daha genel veya daha ayrıntılı olmak üzere kapsam bakımından farklılıklar görülebilmektedir. Genel tanımlara bakıldığında, ifadelerin geniş anlamlar içermesi nedeniyle, daha fazla alan kültürel peyzaj alanı olarak belirtilebilmektedir. Ayrıntılı tanımlara bakıldığında ise ifadeler net anlamlar içerdiği için daha az alan kültürel peyzaj alanı olarak belirtilebilmektedir. Bu tanımlar ışığında, genel tanım veya ayrıntılı tanımların ortak noktası olan doğa ve kültürün etkileşimi üzerinde yoğunlaşılmış olup, bir alanın kültürel peyzaj alanı olabilmesi için şu özelliklere sahip olması gerekliliği üzerinde durulmuştur;

- Doğal ve kültürel değerlere sahip olması,
- Doğal ve kültürel öğelerin birbirleri ile etkileşmesi sonucu şekil almış ve bu etkileşmeden önemli ürünler ortaya çıkmış olması,
- Tarihi ve/veya toplumsal, kültürel izler taşıması.

Bu araştırmada çalışma alanı olarak seçilen Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi için diğer tanımlar da dikkate alınmakla birlikte UNESCO'nun kültürel peyzaj alanları ile ilgili tanımları üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

2.1.2. Kültürel Peyzaj Sınıflamaları

Kültürel peyzaj kavramının kapsam genişliği sebebiyle UNESCO ve ABD Milli Park Servisi gibi konu üzerinde araştırma yapan kurumlar tarafından kültürel peyzaj alanlarının belirlenmesinde sahip oldukları özelliklere göre sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu sınıflandırmadan UNESCO'nun kültürel peyzaj sınıflandırması üç tür kültürel peyzaj alanı tanımlamaktadır;

1- Açık Tanımlı Peyzajlar/Açıkça Tanımlanabilen Peyzajlar (Clearly Defined Landscapes): İnsan eli ile tasarlanan park bahçe ve dini yapı veya yapı gruplarını içeren kültürel peyzaj alanlarını kapsamaktadır.

2- Organik Olarak Gelişmiş Peyzajlar (Organically Evolved Landscapes): Genelde bu alanlar insanlığın tarihteki izlerini taşımakta olup, iki alt başlıkta incelenmektedir.

2.a-Relikt/Kalıntı/Fosil Peyzajlar (Relict or Fossil Landscape): Bu alanlar canlı hayatının bugün bulunmayan bölümlerinin izlerini taşımaktadır. Eski çağlarda kullanılan ve daha sonra terk edilmiş maden ocakları bir tekniğin kalıntılarını içermesi bakımından kalıntı peyzajı alanı olarak gösterilebilmektedir.

2.b- Gelişimi Devam Eden Peyzajlar (Continuing Landscape): Bu alanlar tarihten bu yana insanlar tarafından sosyal veya ekonomik nedenlerle şekillendirilmiş, halkın geleneksel yaşam tarzıyla çok iyi ilişkileri olan ve gelişim sağlayarak günümüze kadar gelen peyzajlardır.

3- Yardımcı Kültürel Peyzajlar (Associative Cultural Landscapes): Bu alanlar güçlü dini, sanatsal veya kültürel motifler taşıyan, kültürel yönden üstün bir özelliği bulunmayan bütünüyle doğal oluşumlardır (UNESCO,2009:20).

USANPS'nin yaptığı sınıflama da ise dört tür kültürel peyzaj tanımlanmıştır (URL-4, 2020):

1- Tarihi Sitler (Historic Sites): Tarihi bir olay veya faaliyet gibi insanların birbirleri ile ilişkilerinden kaynaklanan kültürel peyzaj türüdür. Önemli savaş alanları ya da devlet büyüklerinin kullandığı yapılar bu kültürel peyzaj türüne örnek olabilir.

2- Tarihi Tasarlanmış Peyzajlar (Historic Designed Landscapes): Belirli bir meslek etiği çerçevesinde, bilinçli olarak bir tasarımcı (peyzaj mimarı, mimar, mühendis, uzman bahçıvan) tarafından tasarlanan alanlardır.

3- Tarihi Yöresel Peyzajlar (Historic Vernacular Landscapes): İnsan faaliyetlerinin veya uğraşlarının içinde bulunduğu peyzajı şekillendirmesi ile oluşan bir kültürel peyzaj türüdür. Bir tasarımcısı bulunmamakla birlikte bu tür kültürel peyzajda önemli olan yaşam biçimidir.

4- Etnografik Peyzajlar (Ethnographic Landscapes): İnsan topluluklarının kendilerinden sonraki topluluklara miras olarak bıraktığı doğal ve kültürel kaynakları içerisinde barındıran ve toplumların geleneksel yaşam biçimlerine göre şekillendirdiği peyzajlardır. Ayrıca, 'Miras Coğrafyalar' olarak da tanımlanmaktadır.

2.2. Kültürel Peyzaj Çalışmalarının Tarihçesi

Temelde insan ve doğa arasındaki etkileşimi ifade eden (Clark, Darlington ve Fairclough, 2004) kültürel peyzaj kavramı, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyılın başlarında Alman coğrafyacılar tarafından ortaya atılmıştır (Özgüç ve Tümertekin 2000). Kültürel peyzajı terim olarak ilk kez 1890'lı yıllarda Alman coğrafyacı Friedrich Ratzer *'insan faaliyetleri ile değiştirilmiş peyzaj'* olarak tanımlamıştır (Wu, 2010). 1906 yılında ise, Alman Otto Schlüter coğrafyanın bir Landschafskunde (peyzaj bilimi) olması gerektiğini belirtmiştir (James ve Martin 1981). Schlüter coğrafya biliminin, doğaya insan etkilerinin henüz başlamadığı dönemlerdeki peyzajı ifade eden doğal peyzajın (Urlandschaft) insan faaliyetleri sonucu kültürel peyzaja (Kulturlandschaft) doğru nasıl değiştiğini konu edinmesi gerektiğini belirtmiştir (Elkins, 1989).

Kültürel peyzaj çalışmalarının akademik olarak, Amerikan coğrafya ekolü (Berkley Okulu) öncüsü coğrafyacı Carl Orwin Sauer tarafından 1925 yılında yayına giren *'The Morphology Of Landscape'* isimli araştırmayla başladığı kabul edilir (Taylor, 2009; Taylor ve Lennon, 2011). Bu çalışmada yapılan 'kültürel peyzaj' tanımı özellikle Dünya mirası konusundaki görüşlerin şekillenmesinde katkı sağlamıştır (Aplin, 2007). Berkeley Okulu ve Carl Sauer tarafından 20. yüzyıl ortalarında, insan öğelerine ilginin artmasıyla 'kültürel peyzaj' kavramı geliştirilmeye devam edilmiştir. Sauer, kültürel tarih ve morfolojik analizler gibi deneysel, deneye dayalı yöntem kullanarak, peyzajların evrimindeki insan rolünü anlamaya çalışmıştır. (Stephenson, 2008).

Kültürel peyzaj kavramı Alman coğrafyasında ortaya çıkışından bugüne kadar farklı ekollerin bakış açıları ile tanımlanmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır (Aplin, 2007). Yücel ve Salt (2018), çalışmaları kapsamında kültürel peyzajların tarihsel gelişimini üç döneme ayırmıştır. Birinci dönem, kavramın ortaya çıkışından 1970'li yıllara kadar geçen zaman dilimi olup, ilk

erken tanımlama dönemi olarak tanımlanmıştır. Kavramın gelişme dönemi olarak isimlendirilen ikinci dönem 1970'lerin başından 1990'lı yıllara kadar olan zaman dilimini ifade etmiştir. İkinci dönemde kültürel peyzajların, sadece fiziksel ve tarihsel bir ürün olmadığı; insan faaliyetleri ve etkileri ile zaman içinde meydana gelen bir süreç olduğu anlatılmıştır. Kavramın, 1990'lı yıllardan günümüze kadar gelen üçüncü dönemi ise ivme kazandığı, çalışmaların hızlandığı bir dönem olarak anlatılmıştır. Ayrıca, bu çalışmasında dönemlerin temsilcileri ve öncülerini de tanımlamıştır (Yücel ve Salt, 2018) (Tablo 2.1.).

Tablo 2.1. Kültürel peyzajların tarihsel gelişimi (Yücel ve Salt, 2018)

Kavramın ortaya çıkışı	1920-1970	Kültürel peyzaj; coğrafik bir alan ve sonuç üründür.	Otto Schlütter, Franz Boas Carl Sauer, Vidal de la Blache Wagner ve Mikesell
Gelişme Dönemi	1970-1990	İnsan faaliyetlerinin etkisiyle zaman içinde gerçekleşen bir süreçtir	David Lowenthal, Pierce Lewis, Donald Meining, J.B. Jackson
Uluslararası Dönem	1990-…	Miras kavramından değer kavramına geçiş, kültürel peyzaj değerlerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yönetilmesi	UNESCO, Park Canada, Avrupa Konseyi, Amerikan Milli Park Servisi; Roberts, Fairclough, Taylor, Clair, ve Mitcehell, Plieninger ve Bieling, Lozny

Farklı ekollerin ilgi alanına girmeye başlayan kültürel peyzaj kavramı, 1960'lı yıllarda, kültürel coğrafya aynı zamanda çevre bilimleri, antropoloji gibi diğer bilim alanlarında da kullanılmıştır (Wu, 2010). 1960'lı yıllarda post-modernizm ve hümanizmden kaynaklanan etkilerle coğrafya ve diğer disiplinlerce yeniden şekillenmeye başlamış, insanlar ve çevreleri arasındaki ilişkilerde insan aktivitelerinin sembolik boyutları da dikkate alınmaya başlanmıştır (Stephenson, 2008). 1970'li yıllardan itibaren, özellikle peyzajın değerlendirilmesinde nesnel değerlendirme ölçütleri önemini yitirerek peyzajda öznel değerlendirmeler yapılmaya başlanmıştır (Jacques, 1995; Mitchell, 1994). Bu farklılaşan değerlendirme kültürel peyzajın bir süreç olduğu düşüncesini ön plana çıkartmıştır (Taylor vd., 2015). Bu dönemden 1990'lı yıllara kadar Donald Meining, David Lowenthal, Pierce Lewis, J.B. Jackson gibi coğrafyacılar kavram üzerinde çalışmış ve 1990 sonrası dönemin gelişimi için önemli rol oynamışlardır (Taylor, 2009). Coğrafyacılar dışında bu dönem içinde antropoloji, peyzaj mimarlığı, ekoloji, mimarlık, gibi farklı disiplinler de kavram üzerinde çalışmaya başlamıştır (Aplin, 2007; Jacques, 1995).

1984 yılı "Amerikan Peyzaj Mimarları Odası (ASLA), Tarihi Koruma Komitesi" ülke içinde yer alan tarihi peyzaj değeri taşıyan yerleri kayıt altına alma amacıyla "Milli Tarihi Peyzaj Alanları Sörveyi " adında dört sayfalık form oluşturmuş, bu formun ülke çapında

değerlenmesi amacıyla girişim başlatmıştır. Daha sonraki kayıt çalışmaları, ilk ASLA formatına uygun olarak gelişmiştir (Özsüle, 2005).

Kültürel peyzajın bir bilimsel çalışma alanı ve kavram olarak önem kazanması, 1992 yılında 'Dünya Mirası Komitesinin' kültürel peyzajların kayıtlarının 'üstün evrensel değer' kriterlerine uygun kataloglandırılması ve topluluğun kılavuzunda yer almasıyla gerçekleşmiştir (Özsüle, 2005). Bu bağlamda kültürel peyzaj kavramı 'Dünya Mirası Sözleşmesi'nde değinilerek kültürel peyzajların tanınmasında, korunmasında ilk uluslararası yasal sözleşme olarak anılmaktadır (Rössler, 2006). 1992 yılındaki gelişmelerden sonra, 1993 yılı içerisinde, Dünya Mirası Listesi'ne UNESCO tarafından kabul edilmiş ilk kültürel peyzaj alanı, Yeni Zelanda da bulunan 'Tongariro Milli Parkı' olarak kayıtlara geçmiştir. UNESCO tarafından ikinci olarak, 1994 yılında Avustralya'da bulunan 'Uluru Kata Tjuta Milli Parkı' Dünya Mirası Listesi'nde yerini almıştır. Böylece, dünyanın çeşitli yerlerinde olan birçok kültürel peyzaj alanı Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmeye başlamıştır (URL-1). 1993'ten itibaren kültürel peyzaj alanlarının Dünya Mirası Listesi'ne girmeye başlamasıyla, kültürel peyzaj alanların korunması uluslararası organizasyonların yeni konusu olarak gündeme girmiştir. 1995 yılında '*Kültürel Peyzaj Alanlarının Bütüncül Korunmasına İlişkin Tavsiye*' adıyla Avrupa Konseyi kültürel peyzaj alanlarının korunmasını hedefleyen belge yayınlamıştır (Darvill 1996).

Son 30 yılda ivme kazanan kültürel peyzaj kavramı birçok farklı disiplinde çalışılmakta olup kavramın gelişimi açısından bilimsel araştırmalar, toplantılar, görüşmeler ve yayımlar devam etmektedir.

2.3. Dünyadan ve Türkiye'den Kültürel Peyzaj Örnekleri

Dünyanın farklı bölgelerini temsil eden çok çeşitli kültürel peyzaj alanı vardır. İnsanlar ve çevreleri arasındaki etkileşimlerin büyük çeşitliliğini ortaya çıkarmak ve korumak, genel kültürlerin izlerini yaşatmak için kültürel peyzaj alanları Dünya Miras Listesi kategorisine girmiştir. Bugüne kadar, Dünya Miras Listesi'ne 6 sınıraşan olmak üzere 119 alan kültürel peyzaj olarak dahil edilmiştir (URL-1). Dünya Miras Listesinde yer alan bazı kültürel peyzaj alanları şunlardır; Blaenavon Endüstriyel Peyzajı, Orhun Vadisi Kültürel Peyzaj Alanı, Cornwall ve Batı Devon Madencilik Peyzajı, Sukur Kültürel Peyzaj Alanı, Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri

Blaenavon Endüstriyel Peyzajı (Büyük Biritanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı)

Blaenavon Demir Fabrikası, taş ocağında yerel olarak çıkarılan demir cevheri, kireçtaşı ve kömür kullanan önemli bir demir üretim fabrikasıydı Alanın Güney Galler'deki Avon Llwyd Vadisinin üst tarafındaki Blaenova peyzajı 18. yüzyılda ve 19. yüzyılda demir üretimi ve kömür madenciliğindeki uluslararası öneminin göstergesidir. Bu endüstriyel gelişim Sanayi Devriminin temel dinamik güçlerinden biri olup ayrıca alanda üretim (kömür ve cevher madenleri, taş ocakları), nakliye (demiryolu sistemi ve kanalı), yerleşim (fırınlar, işçi evleri ve erken sanayi toplumu sosyal yapısı) manzaraları sanayileşme sürecinin önemli adımlarını sunar. Blaenavon Endüstriyel Peyzajı (Şekil 2.2), 33 kilometrekarelik alanı ile Aralık 2000'de Dünya Mirası Alanı olarak Dünya Miras Listesine kaydedilmesi ile Blaenavon, Birleşik Krallık'ta tanınan ilk kültürel peyzaj alanı olmuştur (URL-2, 2020).

Bu alanın kültürel peyzaj alanı olarak belirlenmesinde önemli kriterler (Üstün Evrensel Kriterleri) aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Kriter (iii): 19. yüzyılda endüstri gelişiminin sosyal ve ekonomik yapısına fiziki biçimde örnek teşkil etmesi,

Kriter (iv): 19. yüzyılda endüstri peyzajı varlıklarına aşırı derecede dikkat çekici ve eksiksiz bir örnek oluşturması.

Şekil 2.2: Blaenavon Endüstriyel Peyzajından görünümler (URL-1, 2020)

Orhun Vadisi Kültürel Peyzaj Alanı (Moğolistan)

Orhun Vadisi Moğolistan'ın başkenti Ulaanbator'dan 370 km uzaklıkta ve. Orhun Vadisi Kültürel Peyzaj Alanı, Orhun Nehri'nin her iki kıyısında bulunan geniş mera alanlarını kapsamakta olup 6. yüzyıla kadar uzanmakta ve birçok arkeolojik kalıntıya ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Cengiz (Chingis) Han'ın Büyük İmparatorluğu'nun 13-14. yüzyılda başkentliğini yaptığı göçebe ve pastoral toplumlar ile bunların dini ve idari merkezlerini de içermekte olup Orhun Vadisinin Orta Asya tarihindeki yerini ve önemini anlatmaktadır.

Bu alanın kültürel peyzaj alanı olarak seçilmesindeki en belirleyici özelliği insanlık tarihinin birkaç önemli aşamasını (tarihi belge niteliği) anlatmasıdır. Orhun Vadisi (Şekil 2.3) 2004 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne (ii),(iii) ve (iv) kriterlerinde dahil edilmiştir (URL-2). Bu kriterler:

Kriter (ii): Orhun Vadisi, göçebe kültürünün, geniş ticaret ağlarının gelişmesine neden olmuş Asya ve Avrupa'daki toplumları etkilemiştir.

Kriter (iii): Son iki bin yıldır Orhun vadisi peyzajının tüm gelişimi göstermektedir.

Kriter (iv): Orhun Vadisi Peyzajı, insanlık tarihinin önemli aşamasını gösteren mükemmel bir vadi örneğidir.

Şekil 2.3: Orhun Vadisi Kültürel Peyzaj Alanından görünümler (URL-1, 2020)

Cornwall ve Batı Devon Madencilik Peyzajı (Büyük Biritanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı)

Cornwall ve Batı Devon'un peyzajı (Şekil. 2.4), 18 ve 19. yüzyılda öncü bakır ve kalay madenciliği ile önemli bir peyzaj alanıdır. Bu alanda o süreçte, maden alanları, küçük evler, limanlar, makine daireleri, demiryolları, tramvaylar, kanallar, yeni kasaba ve köyler oluşturulmuştur. Döneminde dünya bakır ihtiyacının üçte ikisini karşılamasıyla üretken yeniliği yansıtmaktadır. Tüm bunlar Cornwall ve Batı Devon peyzajının sanayi devrimine yaptığı katkıyı ve madencilik dünyası için alanın temel etkisinin kanıtıdır. Cornwall ve Batı Devon peyzajı, 19,719 hektarlık (ha) yüz ölçümü ile 2006 yılında UNESCO tarafından kültürel peyzaj kategorisinde (ii), (iii) ve (iv) kriterterini sağlamasıyla dünya miras listesine dahil edilmiştir. Bu kriterler:

Kriter (ii): Cornwall ve Batı Devon'da 1700 ve 1914 yılları arasında ki sanayileşmiş madenciliğin gelişimini ve endüstrileşmiş bir toplumun evrimine yol açtı.

Kriter (iii): Bakır ve kalay madenciliği kalıntılarının, bölgenin dönemindeki başarısına canlı bir tanıklık sunar.

Kriter (iv): Peyzajda teknolojinin kullanımına ışık tutması (URL-21, 2020).

Şekil 2.4: Cornwall ve Batı Devon Madencilik Peyzajından görünümler (URL-1,2020)

Sukur Kültürel Peyzaj Alanı (Nijerya)

Sukur Kültürel Peyzaj Alanı (Şekil. 2.5), Nijerya'nın Adamova eyaletinin Madagali yerel yönetim bölgesinde, Madaga dağlarında 1045 m yükseklikte kurulmuş bir tepe yerleşimidir. Sahanın kapsadığı toplam arazi alanı 1942,50 ha'dır. Sukur Kültürel Peyzaj alanı, teraslı manzaralarıyla, tarım arazileriyle, kuru taş yapıları ve sazdan yapılmış çatıları bol miktarda kuş faunası ve bitki tür çeşitliliği ile karakterize edilir. Aynı zamanda kutsal ağaçlar gibi manevi ritüellere de sahip bir alandır. Hidi topluluğunun siyasi ve manevi yapısından izler taşımaktadır. 1999 yılında UNESCO tarafından (iii), (v) ve (vi) kriterleri ile kültürel peyzaj kategorisinde Dünya Miras Listesine dahil edilmiştir. Bu kriterler:

Kriter (iii): Insanlık tarihindeki yerleşmenin kritik bir aşamasını ifade eden ve çevreyle ilişkisini gösteren olağanüstü bir peyzajdır.

Kriter (v): Sukur'un peyzajı yüzyıllar boyunca özgünlüğünü kaybetmeden günümüze kadar gelmiştir.

Kriter (vi): Sukur kültürel peyzajı yüzyıllarca süregelen güçlü ve sürekli bir kültürel geleneğin özgün kanıtıdır (URL-2, 2020).

Şekil 2.5: Sukur Kültürel Peyzaj Alanından görünümler (URL-1, 2020)

Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri (Türkiye)

Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Şekil. 2.6), Yukarı Dicle Nehri Havzasında yer almaktadır. Diyarbakır Kalesi, Surları (5800 metre) ve Burçları yedi bin yıllık tarihe sahip olup bölgede hüküm süren medeniyetlerden (Roma, Sasani ve Bizans, Osmanlı), kültürlerden izler taşıyan özgün kültür varlıkları olarak yaşamaktadır. Bahçe kültürünün çok önemli olduğu bir coğrafyada yer alan bereketli Hevsel Bahçeleri tarih boyunca, halkın kullanımına açık bir alan olarak kendine has bir değer ortaya koymaktadır. 30'dan fazla medeniyetin izlerini taşıyan bir bölgede sekiz bin yıldır bahçe olarak var olmaktadır. Aynı zamanda tarımsal değerinin dışında, Roma döneminden günümüze kadar uzanan kültürel varlıkları olarak da önemli bir yere sahiptir. 2015 yılında UNESCO tarafından (iv) kriterleri ile kültürel peyzaj kategorisinde Dünya Miras Listesine dahil edilmiştir. Bu kriter:

Kriter (iv): Ender ve etkileyici Diyarbakır Kalesi ve Surları ve bu yapılarla ilişkili Hevsel Bahçeleri, yazıtları ile Roma döneminden günümüze kadar bölgenin bir dizi önemli tarihi dönemlerini göstermektedir (URL-2, 2020).

Şekil 2.6: Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanından görünümler (URL-1, 2020)

3. MALZEME VE YÖNTEM

3.1. Malzeme

Araştırmanın ana materyalini/malzemesini Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi oluşturmaktadır. Araştırma alanı Belemedik Tabiat Parkı ve Varda Köprüsünü içine alacak şekilde dikdörtgenel bir alandır. Belemedik Tabiat Parkı (Şekil 3.1), Adana'nın Pozantı ve Karaisalı İlçe sınırları içerisindedir. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Yedinci Bölge Müdürlüğüne bağlı olup, Pozantı'ya 7 km, Adana'ya 117 km uzaklıktadır. Varda Köprüsü ise T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Adana Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğüne bağlı olup, Karaisalı'ya 18 km, Adana'ya 64 km uzaklıktadır (URL-7, 2021) .

Şekil 3.1: Belemedik Tabiat Parkının Türkiye ve Adana'daki konumu (Orjinal, 2020)

Çalışmanın ana malzemesini belirtildiği üzere Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi oluşturmakta olup yardımcı malzemeler;

- Adana Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Bölge Müdürlüğünden elde edilen raporlar, kültür varlıklarının tescil fişleri, ve koordinatlar,
- Literatürden elde edilen veriler ve Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü'nden alınan tabiat parkı ilanı, raporları, tabiat parkı sınırlarını belirtir harita, alanın flora fauna bilgileri,
- Adana Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden elde edilen anıt ağaç tescil fişi,
- Harita Genel Müdürlüğünden alana dair alınan geçmiş yıllara ait uydu fotoğrafları,
- Belemedik mahallesinde yerel halka yapılan anket çalışması verileri,
- Paydaşlarla görüşmeler sonucunda elde edilen veriler,
- Araştırma alanındaki doğal ve kültürel varlıkların fotoğrafları, koordinatları,
- Kordinatların belirlenmesi için Global Positioning System; Küresel Konumlama Sistemi (GPS),
- Verilerin değerlendirilmesi amacıyla, Autocad, ArcGıs 10.7 ve SPSS programı

şeklindedir.

3.2. Yöntem

Çalışmada; araştırma konusunun belirlenmesinden sonra, çalışmanın hangi örnek araştırma alanı üzerinde değerlendirileceği belirlenmiştir. Alanın sınırlılıkları net bir şekilde ifade edilmiştir. Çalışma alanın belirlenmesinde alanın kültürel peyzaj bileşenlerine sahip olması etkili olmuştur.

Çalışmada uygulanan işlemler;

- Çalışmanın konusunun ve çalışma alanının sınırının belirlenmesi,
- Araştırmanın problem tanımının yapılması, amacının, öneminin ve araştırma sorularının belirlenmesi,
- Kapsamının belirlenmesi,
- Literatür tarama, arşiv çalışması, veri toplama ve verilerin sayısallaştırılması,
- Araştırma alanında bulunan kültürel peyzaj bileşenlerinin belirlenmesi, kültürel ve doğal olmak üzere gruplandırılması,
- Yerel halkın kültürel miras algısını ölçmek amacıyla anket çalışmasının yapılması,

- Çalışma alanının kültürel peyzaj açısından güçlü zayıf yönlerini ve tehdit ve fırsatlarını belirlemek amacıyla GZFT analizinin yapılması,
- Çalışma kapsamında paydaşların belirlenmesi,
- Paydaş analizi çalışmasının yapılması

şeklindedir.

3.2.1. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında ve analizinde nitel ve nicel veriler bir arada kullanılmıştır. Önce nitel ve ya nicel veriler şeklinde bir sıralama yapılmamıştır. Araştırmanın nicel verilerini saha çalışması ve anket çalışması, araştırmanın nitel verilerini literatür taraması, arşiv çalışması, paydaş çalışmaları ve GZFT analizi, oluşturmaktadır.

3.2.1.1. Literatür Taraması ve Arşiv Çalışması

Literatür çalışması; ulusal ve uluslararası kaynaklardan, güncel yayınlardan faydalanılarak yapılmıştır. Literatür taraması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada araştırmanın konusu olan "kültürel peyzaj" ile ilgili taramalar yapılmış olup araştırmanın kuramsal temel kısmını oluşturmuştur. İkinci aşamada ise çalışmanın alanını ifade eden "Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresi" hakkında tarama yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma alanına dair belirlenen kurum ve kuruluşlardan Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Yedinci Bölge Müdürlüğü, Adana Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü ve T.C. Devlet Demiryolları Altıncı Bölge Müdürlüğü, Harita Genel Müdürlüğü (EK 1) ve Pozantı Belediyesi arşivlerinden elde edilen belgeler, raporlar, fotoğraflar ve haritalar çalışmada kullanılmıştır.

3.2.1.2. Saha Çalışması

Araştırmanın nicel veri toplama yöntemlerinden olan saha çalışması alanda bulunan kültürel peyzaj öğelerinin tespiti için önem arz etmektedir. Bu doğrultuda sahada doğal ve kültürel varlıklar olduğu düşünülen Berlin-Bağdat Demiryolu şantiye kalıntıları, demiryolu tünelleri,

Varda Köprüsü, Alman mezarlığı, Belemedik ve Hacıkırı gar yapıları, Belemedik Tabiat Parkı ve Belemedik mesire alanında bulunan anıt ağaca ilişkin şu çalışmalar yapılmıştır;

Alanda bulunan kültürel ve doğal varlıkların fotoğrafları çekilmiş, kordinatları alınmıştır. Ulaşımın zorluğu sebebiyle tünellerin kordinatları saha çalışmaları sırasında alınamayıp, söz konusu kordinatlara Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve T.C. Devlet Demiryolları Altıncı Bölge Müdürlüğü arşiv çalışmalarından ulaşılmıştır.

Saha çalışmaları sırasında bilimsel etik kurallara uyulmuş olup doğal ve kültürel varlıklara zarar verilmemiştir. Ve 2020-2021 yılları arasında tamamlanmıştır.

3.2.1.3. Anket Çalışması

Anket Formunun Hazırlanması :Araştırmanın nicel boyutunu oluşturan *Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinde Yaşayan Yerel Halkın Kültürel Miras Algısını Ölçmeye Yönelik Anket Formu* kullanılmıştır. Anket formunun oluşturulmasında literatür taramaları ve alanda bulunan kültürel miras olma özelliği taşıyan öğelerin tescilli olmaması etkili olmuştur. Anketin örneklemi olarak kartopu örneklem belirlenmiştir.

Anket formu üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci bölümde beşli likert ölçeğinde hazırlanmış 12 soru ve üçüncü bölümde ise katılımcıların kendilerini daha özgür ifade edebileceği iki adet açık uçlu soru olmak üzere 14 soru yer almıştır.

Araştırmanın anket formunun hazırlanmasından sonra araştırma danışmanının onayına sunulmuştur. Danışman onayından sonra araştırmanın bağlı bulunduğu üniversitenin etik kuruluna sunulmuştur. Etik kurulu uzmanlarının incelemesinin ardından 09/03/2020 tarihinde onaylanmıştır (EK-2).

Anket Sorularının Uygulanması: Anket belirlenen örneklem doğrultusunda araştırmacı tarafından 10/03/2020-30/06/2020 tarihleri arasında yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmacı öncelikle kendisini ve araştırmanın amacını anlatmıştır. Katılımdan anket formunun okunması ve gönüllü katılım formunun okunması ve imzalanması istenmiştir. Anket en az beş en fazla

on dakika içerisinde katılımcı tarafından cevaplanmıştır. Katılımcıların araştırmacıyı yönlendirmesiyle diğer katılımcılarla iletişime geçilmiş ve anket süreci her katılımcı için tekrarlanmıştır.

Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresindeki yerel halk nüfusunun fazla olmayışı anketin uygulanmasını kolaylaştırmıştır. Araştırmanın evrenini 56 kişi oluşturmuş olup araştırmanın örneklemi 29 kişidir. Bu durum evrenin %51,75 ine ulaşıldığını göstermiş ve anketin gerçeğe en yakın sonuçlar verdiği görülmüştür.

Anketlerin Analizi: Anket verilerinin sayısallaştırılmasında SPSS programı kullanılmıştır. Öncelikle her anket formuna bir numara verilmiştir. Daha sonra tüm anket verileri SPSS programına aktarılmıştır. Son olarak analiz çıktıları alınmış ve bu sayısal veriler araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

3.2.1.4. Paydaş Çalışması

Araştırma Paydaşlarının ve Paydaşlar İçin Yarı Yapılandırılmış Mülakat Sorularının Belirlenmesi: Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan *Paydaşların Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Algısını Ölçmeye Yönelik Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formunun* hazırlanmasında literatür taraması ayrıca alanda doğal ve kültürel varlıkların bulunması etkili olmuştur.

Paydaş kavramını ilk kez Freeman (1984) "bir kurumun amaç ve hedeflerinin başarıyla gerçekleştirilmesini etkileyen ya da bu başarıdan etkilenen birey ya da gruplar" şeklinde tanımlamıştır. Literatürde birçok paydaş teorisi bulunmakta olup genel olarak Freeman'ın tanımından türetilmiştir. Freeman'ın (1984) çalışmasında bir kurum için belirlediği olası paydaşlar (Hükümet, Yerel Toplum Örgütleri, İşletme Sahipleri, Kuruma Özgü Gruplar, Rakipler, Medya, Müşteriler, Çalışanlar, Tedarikçiler, Tüketici Hakları Savunucuları) projenin paydaşlarının belirlenmesinde yol gösterici olmuştur.

Mitchell, Agle, & . Wood (1997) "*Toward A Theory Of Stakeholder Identıfıcatıon And Salıence: Defınıng The Prıncıple Of Who And What Really Counts*" çalışmasında paydaş analizi modeli (Şekil 3.2) geliştirilmiştir. Bu modele göre; Güç alanı içerisinde yer alan etkisiz

paydaşı, yasallık alanı içerisinde yer alan isteğe bağlı paydaşı, önem alanı içerisinde yer alan talep eden paydaşı, güç ve yasallığın kesişim alanı baskın paydaşı, güç ve önemin kesişim alanı tehlikeli paydaşı, yasallık ve önemin kesişim alanı bağımlı paydaşı, güç, yasallık ve önemin kesişim alanı içerisinde yer alan nihai-kesin paydaşı, güç, yasallık ve önemin dışında bulunan alan paydaş olmayanı ifade etmektedir.

Çalışma da model paydaşların sınıflandırılmasında ve önem derecelerinin atfedilmesinde kullanılmıştır. Paydaş tablosu bu paydaş analizi modeli dikkate alınarak hazırlanmıştır.

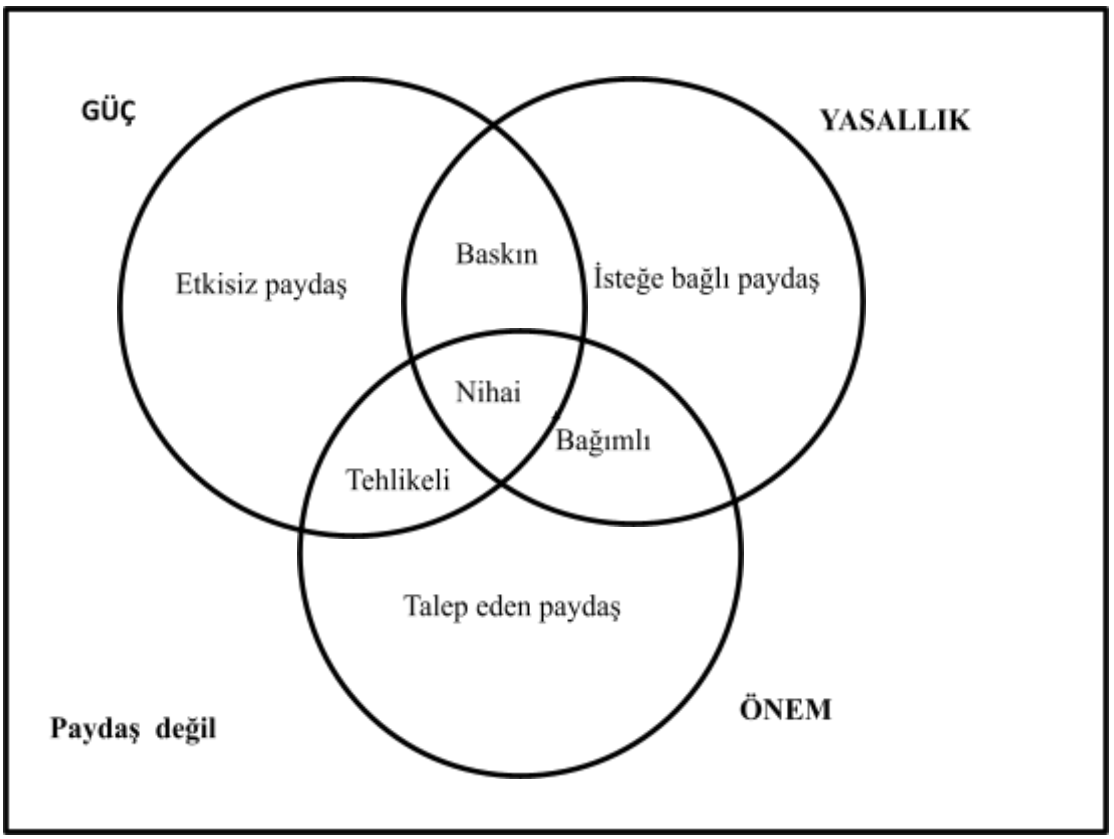

Şekil 3.2: Paydaş analizi modeli (Mitchell, Agle, & . Wood, 1997)

Paydaş formunda yer alan yarı yapılandırılmış mülakat soruları açık uçlu sorular şeklinde hazırlanmış olup iki bölümden oluşmuştur. Bu bölümler, tüm paydaşlara sorulan ortak sorular ve paydaşlara özel sorular şeklindedir.

Araştırmanın paydaş formunun hazırlanmasından sonra araştırmacının danışmanının onayına sunulmuştur. Danışman onayı alındıktan sonra araştırmanın bağlı bulunduğu üniversitenin etik kuruluna sunulmuştur. Etik kurulu üyelerinin incelemesinin ardından 09/03/2020 tarihinde onaylanmıştır (EK-2).

Paydaşlar İçin Yarı Yapılandırılmış Mülakat Sorularının Uygulanması: Araştırmanın nitel verilerinden olan yarı yapılandırılmış mülakatlar 10/03/2020-30/06/2020 tarihleri arasında yapılmıştır. Mülakat öncesi paydaşlarla yüzyüze görüşülmüş araştırmanın amacı anlatılmış ve kendileri için uygun zamanlarda görüşme randevuları alınmıştır.
Mülakat gününde paydaşa araştırmanın amacı hakkında kısa bir hatırlatma yapılmış görüşme formunun okunması istenmiştir. Ayrıca gönüllü katılım formununda okunup imzalanması istenmiştir. Paydaşlarla yapılan görüşmeler sohbet havasında geçmiş ve en az 10, en fazla 30 dk sürmüştür.

Paydaş Mülakatlarının Analizi: Paydaşların araştırma alanı çerçevesinde kültürel peyzaj algısının ölçüldüğü mülakatların analizi yapılırken öncelikle paydaşların sorulara verdiği cevaplar araştırmacı tarafından yorum katılmadan, birebir aktarılmasına önem verilmiştir. Analiz sırasında her bir paydaşın sorulara verdiği cevaplar tablolar halinde net bir şekilde ifade edilmiştir. Daha sonrasında tablolar araştırmacı tarafından objektif ve bilimsel etik kurallara uygun şekilde değerlendirilmiştir.

3.2.1.5. GZFT Analizi

Günümüzde birçok farklı alanda kullanılan GZFT analizi ilk olarak 1950'li yıllarda Harvard Business School'da vaka analizi için vasıta olarak kullanılmıştır (Ghemewat, 2002). Yakın tarihte ise Lai ve Rivera (2006) GZFT analizinin kullanılma amacını şu şekilde tanımlamıştır: "Önerilen bir projede ve ya iş girişiminde yer alan güçlü, zayıf yanları, fırsatları ve tehditleri tanımlayan bir süreç olan GZFT analizi, tartışmayı kolaylaştırmak ve durum analizi ve problem çözmedeki kilit kriter ve sorunları tanımlamak için güçlü bir teknik olabilir."
GZFT analizi, bu doğrultuda araştırma sahasının kültürel peyzaj çerçevesinde değerlendirilmesinde; güçlü, zayıf yönlerin, tehdit ve fırsatların belirlenmesinde araç olarak kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bu bölümünde, alanının coğrafi konumu, tarihsel gelişimi ve bu başlık altında Berlin– Bağdat Demiryolu Projesi, araştırma alanının doğal özellikleri (ulaşım, flora, fauna, toprak, jeoloji, hidroloji, iklim), ve kültürel özellikleri (tarihi binalar, tüneller, Varda köprüsü, Alman mezarlığı, Belemedik ve Hacıkırı istasyon binası, Tahtacı kültürü) ele alınmıştır. Ayrıca tez kapsamında toplanan veriler bu kısımda değerlendirilmiştir. Son olarak alanın mevcut durumunun anlatıldığı GZFT analizine dair bulgular ve değerlendirmeler yapılmıştır.

4.1. Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Özellikleri

Çalışmanın bu bölümünde araştırma alanının doğal ve kültürel özellikleri incelenmiştir. Doğal özellikler; coğrafi konum, ulaşım, flora, fauna, toprak, jeoloji, hidroloji ve iklim, alanın doğal miras öğeleri, kültürel özellikler; tarihsel gelişim, alanın somut ve somut olmayan kültürel miras öğeleri, nüfus, ekonomik yapı, sosyo-kültürel yaşam şeklindedir.

4.1.1. Doğal Özellikler

Doğal özellikler halihazırda doğada kendiliğinden varolmuş unsurlara verilen addır. Bu doğal oluşumlara Adana'da gösterilebilecek en iyi örneklerden biri Belemedik Tabiat Parkı ve çevresidir.

4.1.1.1. Coğrafi Konum

Adana; doğuda Osmaniye, Kahramanmaraş, Gaziantep, batıda Mersin, kuzeybatıda Niğde, güneydoğuda Hatay illerine komşu olmakla beraber güneyde Akdeniz'e sınırdır. Adana, Akdeniz bölgesinde Adana Ovasında yer almakla birlikte kuzey bölümünde Yukarıova yada Anavarza, güney bölümünde ise Çukurova şeklinde iki alt bölgeden oluşmaktadır. Ve 35° -38° kuzey enlemi ile 34° -36° doğu boylamında yer almaktadır (URL-7, 2021).

Adana şehri, 14.030 km² yüz ölçümüne sahip Türkiye'nin beşinci büyük şehridir. Adana Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Seyhan, Yüreğir, Çukurova, Sarıçam ve Karaisalı isimli 5 metropol ilçe ile bunların haricinde Kozan, Pozantı, Tufanbeyli, Saimbeyli, Karataş,

Yumurtalık, Ceyhan, İmamoğlu, Aladağ olmak üzere toplamda 15 ilçeden oluşmaktadır (URL-7, 2021).

Adana İli'nin kuzeybatısında yer alan Belemedik Tabiat Parkı, Adana'ya 117 km, Pozantı'ya ise 9 km uzaklıkta bulunmaktadır. Belemedik Tabiat Parkı, 34° 54' 08"- 35° 00' 02" doğu boylamları ve 37° 19' 16" - 37° 24' 42" kuzey enlemleri arasında 704 m yüksekliğindeki ismini aldığı Belemedik Mahallesi Mevkii'nin yakın çevresinde yer almaktadır. Genel olarak doğal sınırlara dayanan Tabiat Parkı'nın kuzeyi, güneyi, doğusu ve batısı ormanlık alanlarla çevrilidir. Tabiat Parkı sınırları genel olarak topoğrafik yapı ile karşılaştırıldığında; kuzeyinde 2400 m yüksekliğindeki Akdağ ile, batı sınırları boyunca ve güney ucunda Çakıt Suyu ile, doğusunda ise Ardıçlı tepe ile komşudur. Fakat araştırma alanı Belemedik Tabiat Parkı ile sınırlı değildir. Belemedik Tabiat Parkını ve Varda Köprüsü'nü içine alacak şekilde olup dikdörtgenel bir alana sahiptir (URL-7, 2021) (Şekil 4.1).

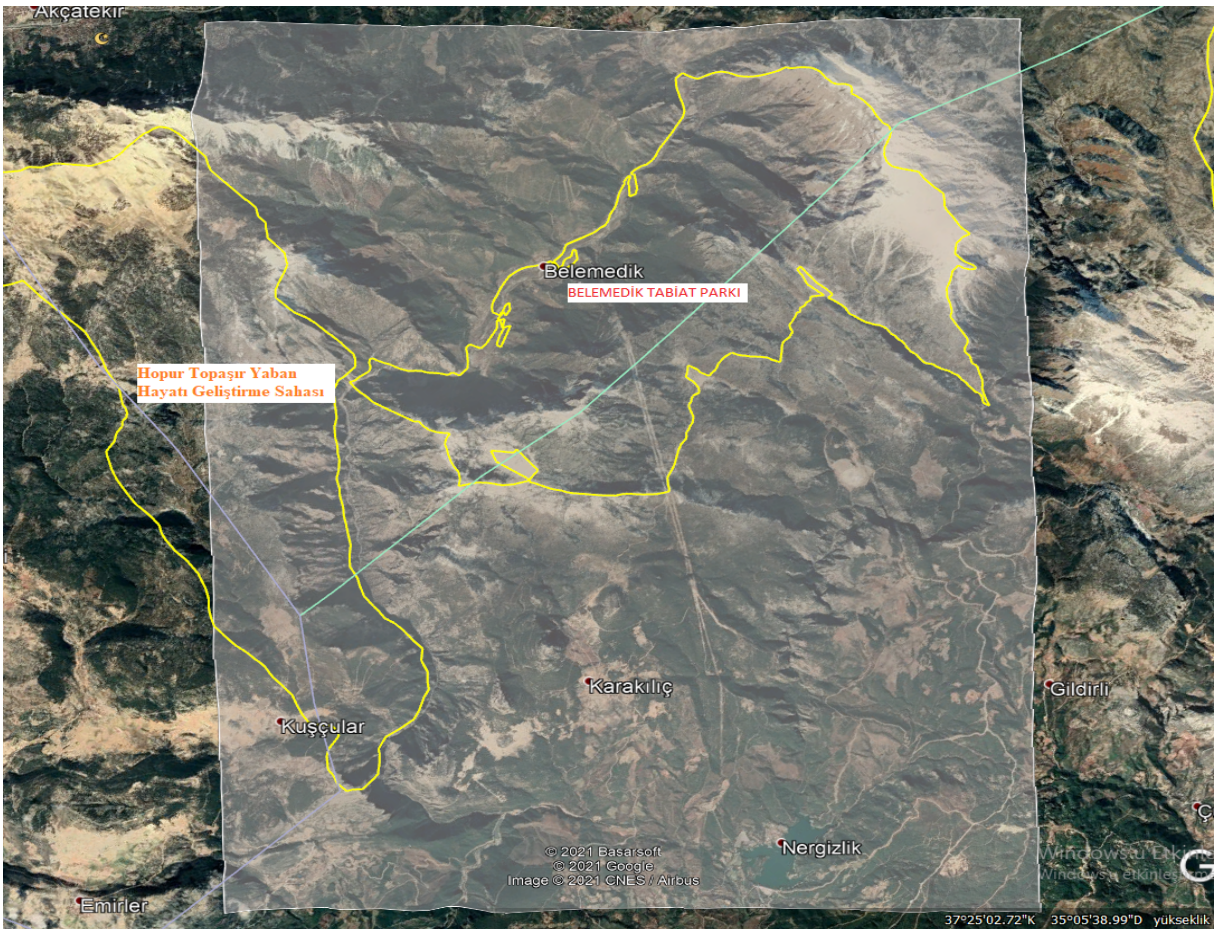

Şekil 4.1: Çalışma alanı sınırları (Google Eart, Orijinal 2021)

4.1.1.2. Ulaşım

Çalışma alanı idari olarak Adana iline bağlıdır. Türkiye'nin en kalabalık metropol şehirlerinden olan Adana'ya havayolu, karayolu, demiryolu ve denizyolu gibi farklı şekillerle ulaşım mümkündür. İl merkezine 117 km uzaklıkta bulunan Belemedik Tabiat Parkı, bağlı bulunduğu Pozantı İlçe Merkezi'ne 9 km, bağlı bulunduğu bir diğer ilçe olan Karaisalı İlçe Merkezi'ne ise 18 km mesafededir .

Belemedik Tabiat Parkına Ankara, İstanbul gibi büyükşehirlerden karayolu ile ulaşılmak istenildiğinde, E-90, O-21 Otoyolu ve D-750 karayolu kullanılarak Pozantı çıkışından sonra Çakıt Vadisi boyunca 15 km'lik asfalt yoldan ilerlenerek ulaşılabilir. Pozantı ile Belemedik mahallesi-Belemedik Tabiat Parkı arasında ulaşım ancak özel araçlarla sağlanmaktadır. Bu alana toplu taşıma aracı ile ulaşım mevcut değildir.

Belemedik Tabiat Parkı'na demiryolu ile 1912 yılından bu güne kadar Adana, Ankara, Niğde, Kayseri, Konya bağlantılı her gün ulaşım sağlanmaktadır. Belemedik'te bir tren istasyonu mevcut olup istasyon binası kapalı durumdadır. Belemedik'ten, Çakıt Vadisi takip edilerek, 1900'lü yıllarda Berlin- Bağdat Demiryolu inşaatı için servis yolu olarak yapılan ve kullanılan yoldan Hacıkırı mevkiine (Varda Köprüsü) ulaşım sağlanmaktadır. Ancak yol asfalt olmayıp toprak ve dağlık bir yoldur. Bu nedenle yalnız arazi aracı ile ulaşıma uygundur.

Varda Köprüsü'ne ise Karaisalı'dan özel araçla karayolu ile ulaşım sağlanmaktadır. Aynı zamanda Hacıkırı tren istasyonunda inilmek üzere (Hacıkırı tren istasyonu ve Varda köprüsü arası 10 dk yürüme mesafesi kadardır) demiryolu ile de ulaşılabilmektedir.

Çalışma alanının ulaşım haritası (Şekil 4.2.) Harita Genel Müdürlüğü Atlas Harita uygulamasından ve Open Street Map sitesinden (shape dosyası) faydalanılarak CBS ortamında üretilmiştir (URL-8, 2021; URL-9,2021).

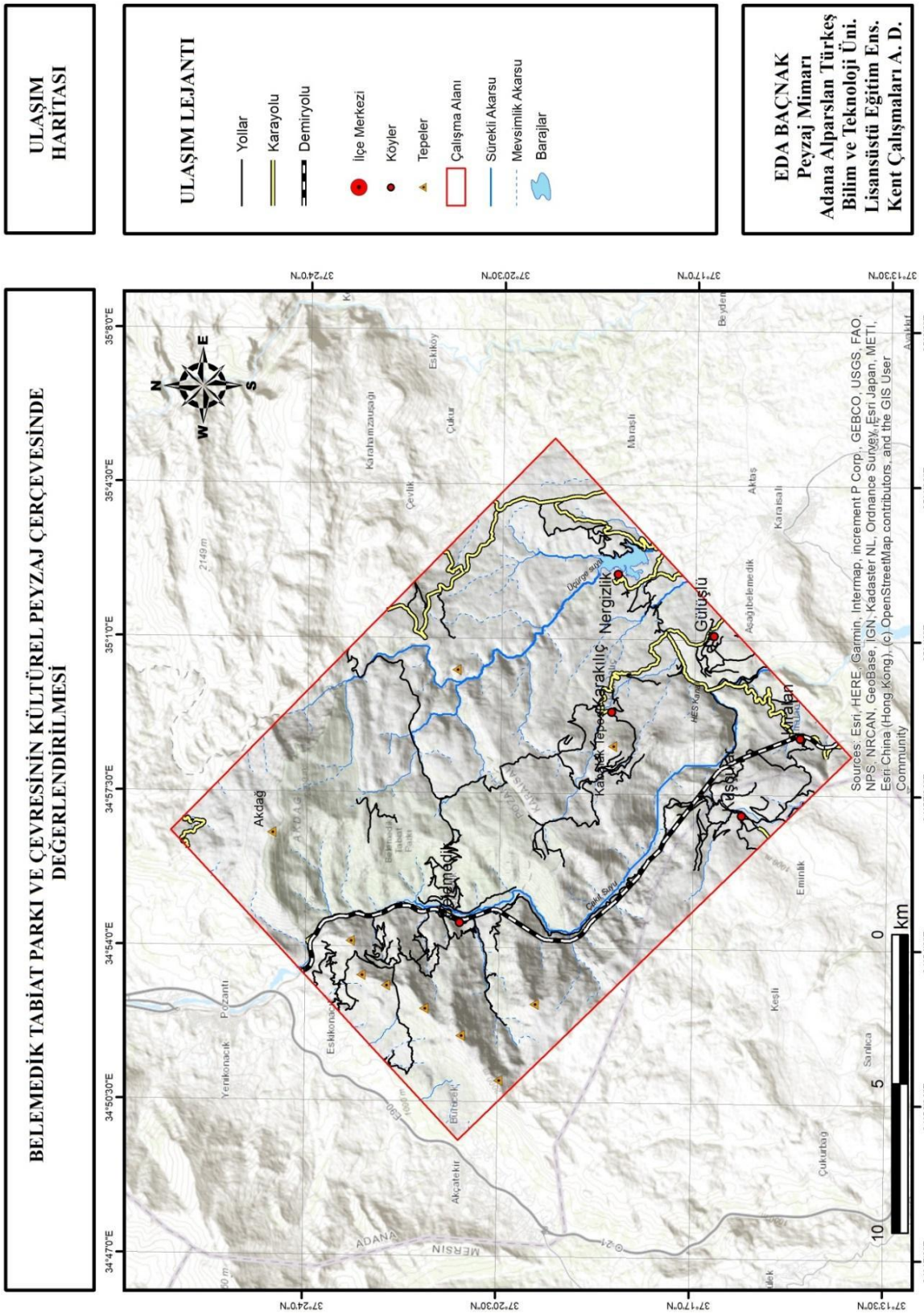

Şekil 4.2: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Ulaşım

Haritası

4.1.1.3. İklim

İnsanların günlük, aylık ve/veya yıllık hayatları üzerinde iklimin çok önemli bir etkisi vardır. İnsanların çağlar boyunca kendileri için en uygun iklim koşulları olan yerlere yerleşmek istedikleri bilinmektedir. Bu bağlamda iklim insan ilişkisi hakkında şunları söylemek mümkündür; İklim verilerine göre insanlar tarım yapacağı, kent inşa edeceği, ulaşımı sağlayacağı, vb. alanları belirlemektedirler. İklimin zamansal ve uzamsal değişimi topoğrafyayı şekillendirdiği gibi bireylerin, toplulukların, toplumların yaşam şeklini ve kültürlerini de şekillendirir (URL-10, 2021).

Türkiye, subtropikal kuşak ile ılıman kuşak arasında yer almaktadır. Türkiye'nin denizlere olan konumu ve topoğrafyası farklı özellikte iklim tiplerinin görülmesine neden olmuştur. Türkiye'de dünya ölçüsüne göre Karasal iklim, Akdeniz iklimi, Marmara (geçiş) iklimi ve Karadeniz iklimi olmak üzere dört farklı iklim tipleri görülmektedir. Bu iklim tiplerinin görülme yerleri şöyledir; Marmara bölgesinde Marmara iklimi, Akdeniz bölgesinde Akdeniz iklimi, Karadeniz bölgesinde Karadeniz iklimi ve Kuzey Anadolu Dağları ile Toros Dağlarının uzanış yönü nedeniyle Türkiye'nin iç kesimlerinde karasal iklim görülmektedir (URL-10, 2021).

Çalışma alanı sınırlarının içinde bulunduğu Adana ilinin uzun yıllar (1929- 2020) ortalama iklim verileri Tablo 4.1'de gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Adana ili uzun yıllar ortalama iklim verileri **(URL-10, 2021)**

	Ocak	**Şubat**	**Mart**	**Nisan**	**Mayıs**	**Haziran**	**Temmuz**	**Ağustos**	**Eylül**	**Ekim**	**Kasım**	**Aralık**	**Yıllık**
Ortalama sıcaklık (°C)	9.5	10.5	13.4	17.5	21.8	25.6	28.2	28.7	26.1	21.7	15.9	11.2	19.2
Ortalama en yükek sıcaklık (°C)	14.8	16.2	19.5	23.7	28.3	31.7	33.9	34.7	33.1	29.1	22.6	16.8	25.4
Ortalama en düşük sıcaklık (°C)	5.2	6.0	8.3	11.9	15.8	19.8	23.0	23.3	20.1	15.7	10.7	6.9	13.9
Ortalama güneşlenme süresi (saat)	4.5	5.3	6.0	7.1	9.1	10.5	10.7	10.2	9.0	7.4	5.9	4.3	7.5
Ortalama yağışlı gün sayısı	12.0	10.9	10.6	9.9	7.5	3.7	1.2	1.1	3.3	6.7	7.8	11.1	85.8
Aylık toplam yağış miktarı ortalama (mm)	111.1	89.6	65.0	51.1	48.7	22.2	10.2	9.6	19.6	43.6	71.2	1262	668.1
En yüksek sıcaklık (°C)	26.5	228.5	32.0	375	41.3	42.8	44.4	45.6	45.1	41.5	34.3	30.8	45.6
En düşük sıcaklık (°C)	-8.1	-6.6	-4.9	-1.3	5.6	9.2	13.2	14.8	9.3	3.5	-4.3	-4.4	-8.1

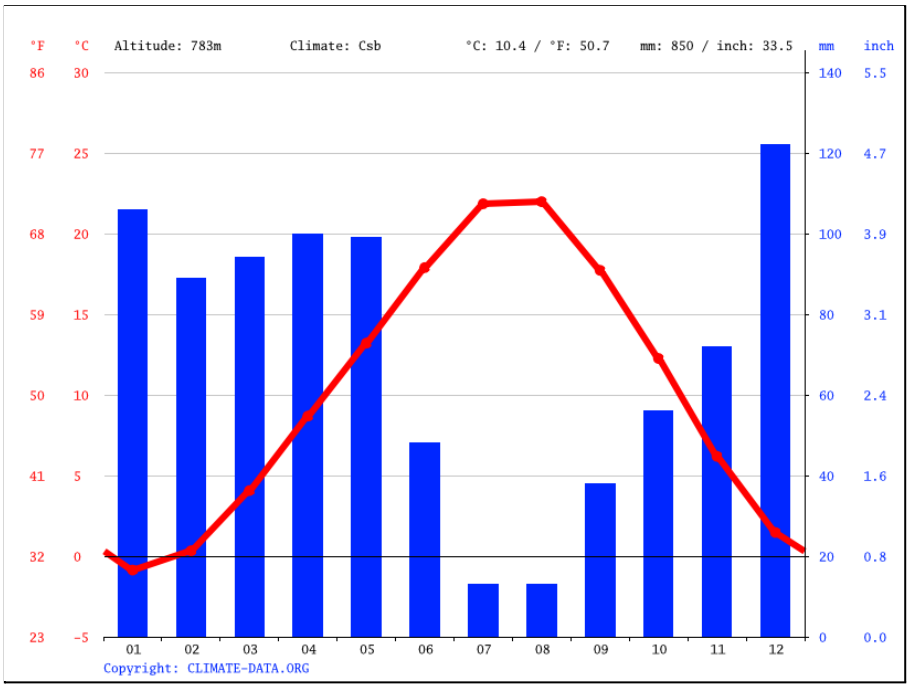

Şekil 4.3: Adana ili Pozantı ilçesi uzun yıllar ortalama iklim grafiği (URL-11, 2021)

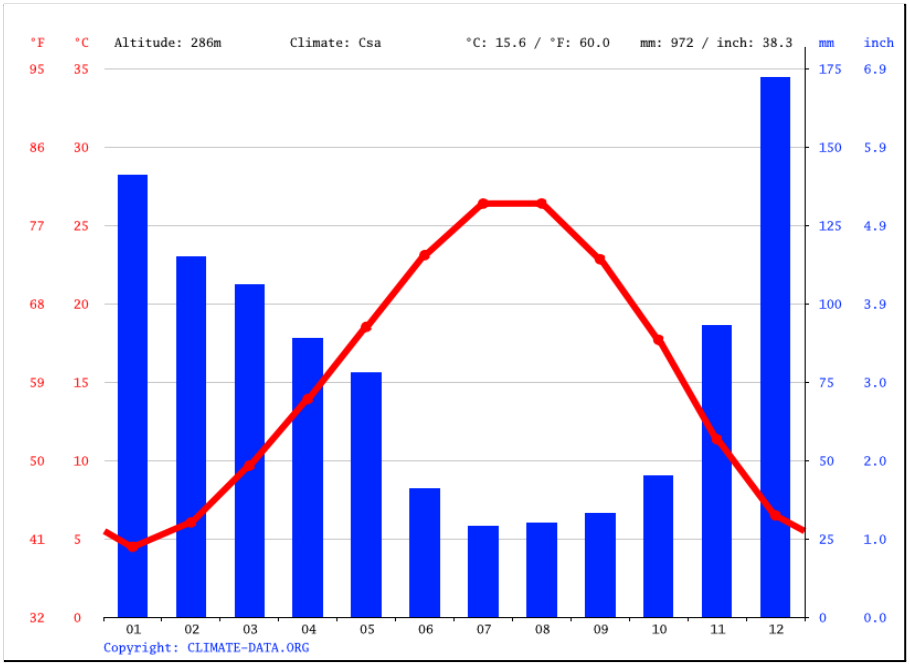

Şekil 4.4: Adana ili Karaisalı ilçesi uzun yıllar ortalama iklim grafiği (URL-12, 2021)

Çalışma alanı iki farklı ilçe (Pozantı- Karaisalı) sınırları içerisinde kalmakta olup bu sebeple iki ilçenin de iklim verileri incelenmiştir. Pozantı ilçesi iklim grafiğine göre (Şekil 4.3.) İlçemizde İç Anadolu ile Akdeniz Bölgesi arasında bir geçiş iklimi hüküm sürmektedir. Yazları genel olarak serin, kışları soğuk ve kar-yağmur şeklinde yağışlı geçer. Ancak küresel ısınmanın etkileri, yağış rejiminin bozulması şeklinde İlçede de görülmektedir.Temmuz ayı ortalama 13 mm yağışla yılın en kurak ayıdır. Aralık ayı Ortalama 122 mm yağış miktarıyla en fazla yağışın görüldüğü aydır. Aynı zamanda ortalama 22.0 °C sıcaklıkla Ağustos yılın en sıcak ayı ve Ocak ayı -0.9 °C değerle yılın en düşük ortalamasıdır. Karaisalı ilçesi iklim grafiğine göre (Şekil 4.4.) Temmuz ayı ortalama 29 mm yağışla yılın en kurak ayıdır. Aralık ayı ortalama 172 mm yağış miktarıyla en fazla yağış alan aydır. Aynı zamanda 26.4 °C sıcaklık değeriyle Ağustos ayı yılın en sıcak ayı ve Ocak ayı da 4.5 °C olup yılın en düşük sıcaklık ortalamasına sahiptir.

4.1.1.4. Topoğrafya

Planlama çalışmalarında alanın topografyası (eğim, bakı ve yükseklik grupları), plan karar stratejilerinin belirlenmesinde ve geliştirilmesinde önemli rol oynar (Giran Taşcıoğlu, 2016, s.

74). Çalışma alanına ait yükseklik grupları, eğim grupları ve bakı grupları haritaları Amerika Birleşik Devletleri Jeoloji Araştırmaları Kurumu'ndan (United States *Geological Survey* (USGS)) elde edilen dem verisinden CBS ortamında üretilmiştir.

Çalışma alanının yükseklik durumu altı gruba ayrılarak haritalandırılmıştır. Alanın deniz seviyesine göre yüksekliği 275 m. ve 2412 m. aralığında değişmektedir. Çalışma alanının ortalama yüksekliği 1066 metredir. Aynı zamanda toplam alanın büyük çoğunluğunu (%21) ifade eden alan 500 m ile 1000 m yükseklik aralığına sahip alandır. Ayrıca Belemedik Tabiat Parkı alanın en yüksek noktalarından biridir (Şekil 4.5).

Çalışma alanının eğim durumu altı gruba ayrılarak haritalandırılmıştır. Bu haritaya göre alanda maksimum %76 eğim görülmekle birlikte alanın ortalama eğimi %20'dir. Ayrıca Belemedik Tabiat Parkı, Çakıt Vadisinin her iki tarafında ve Varda Köprüsü civarında eğimin fazla olduğu görülmektedir (Şekil 4.6).

Çalışma alanına dair bakı grupları haritası değerlendirildiğinde genel olarak güney bakarlı olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışma alanının topoğrafyasının dalgalı olduğunu ve bitki türü açısından zengin olabileceği sonucuna varılabilir (Şekil 4.7).

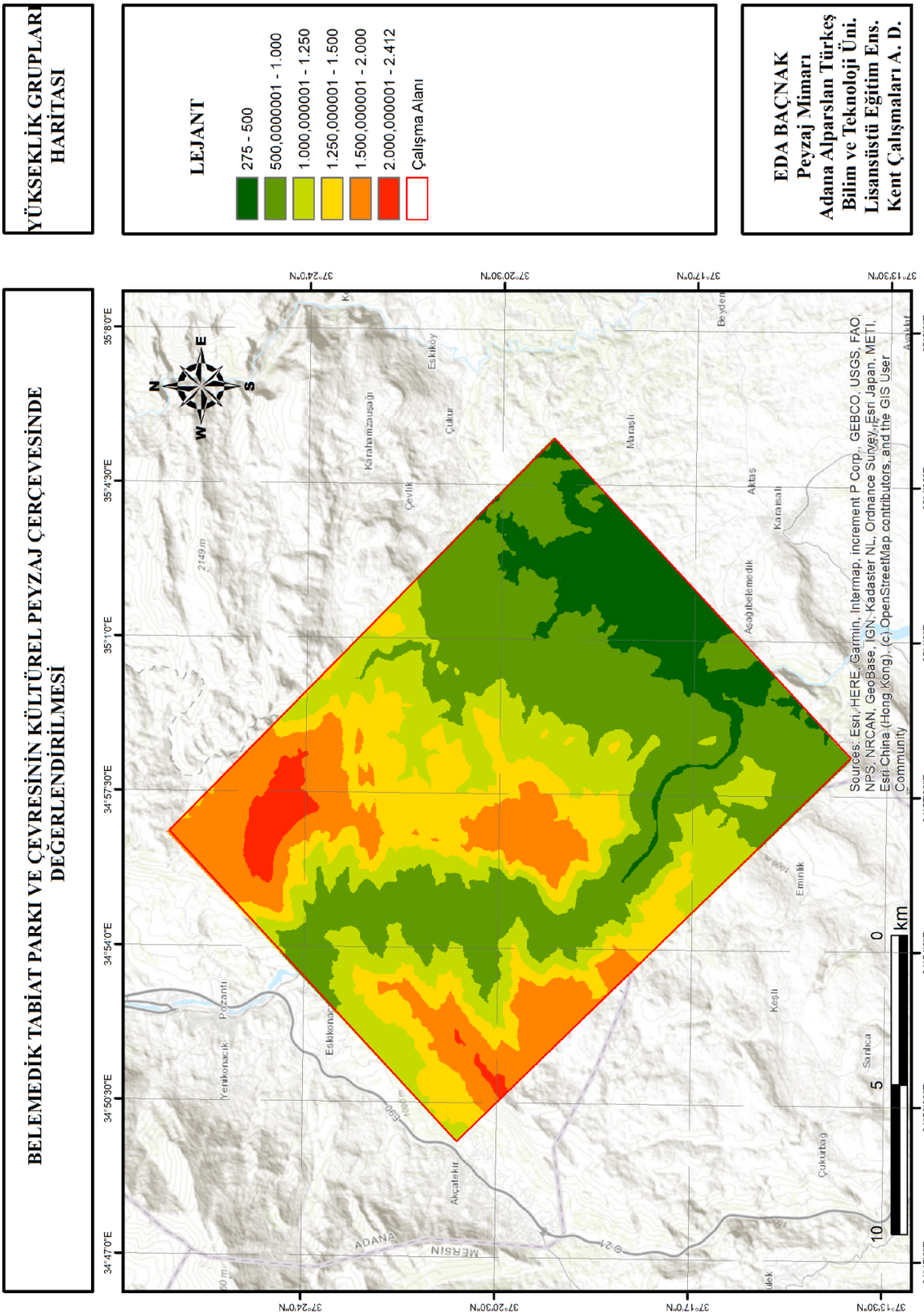

Şekil 4.5: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Yükseklik

Grupları Haritası

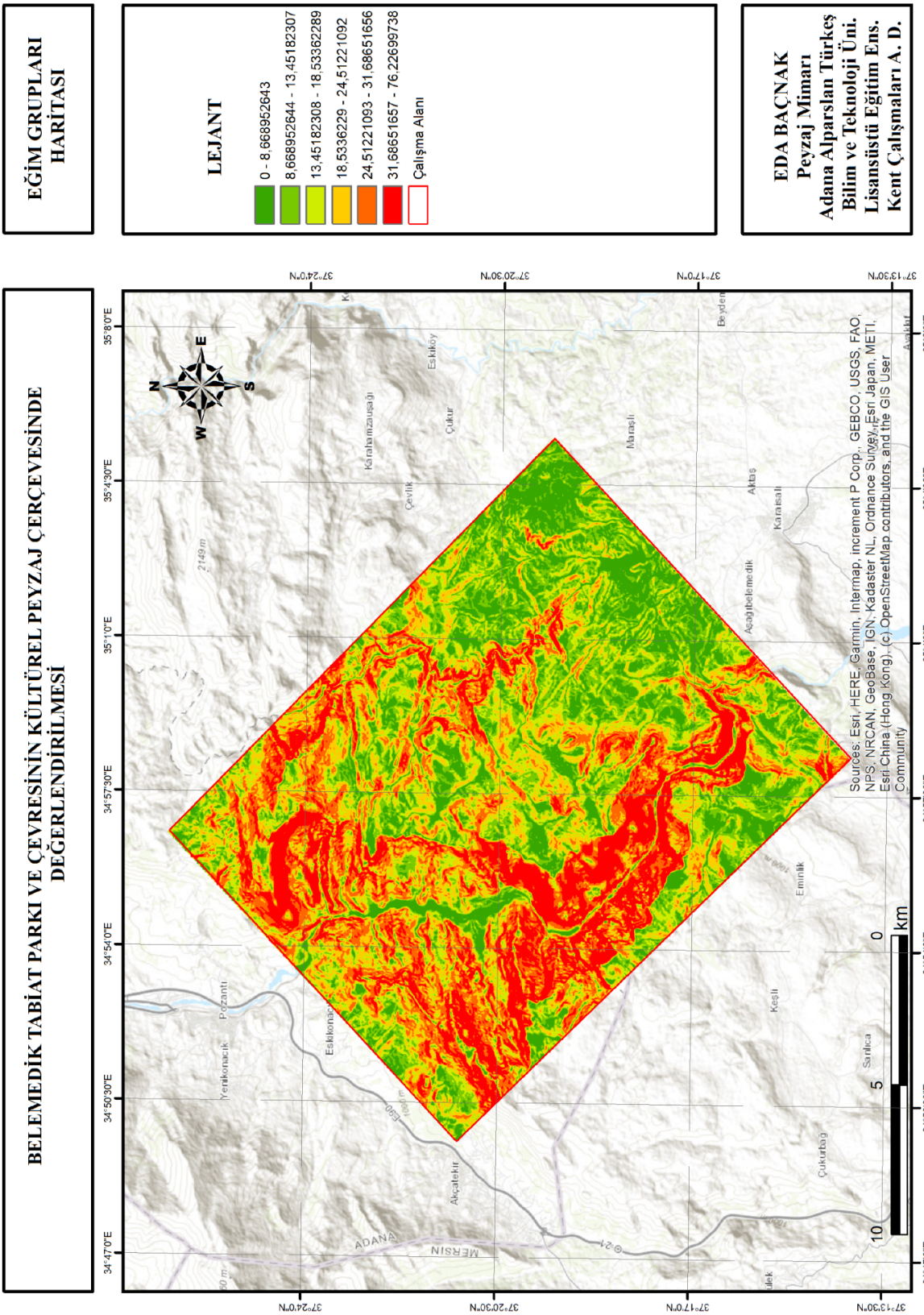

Şekil 4.6: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Eğim Grupları Haritası

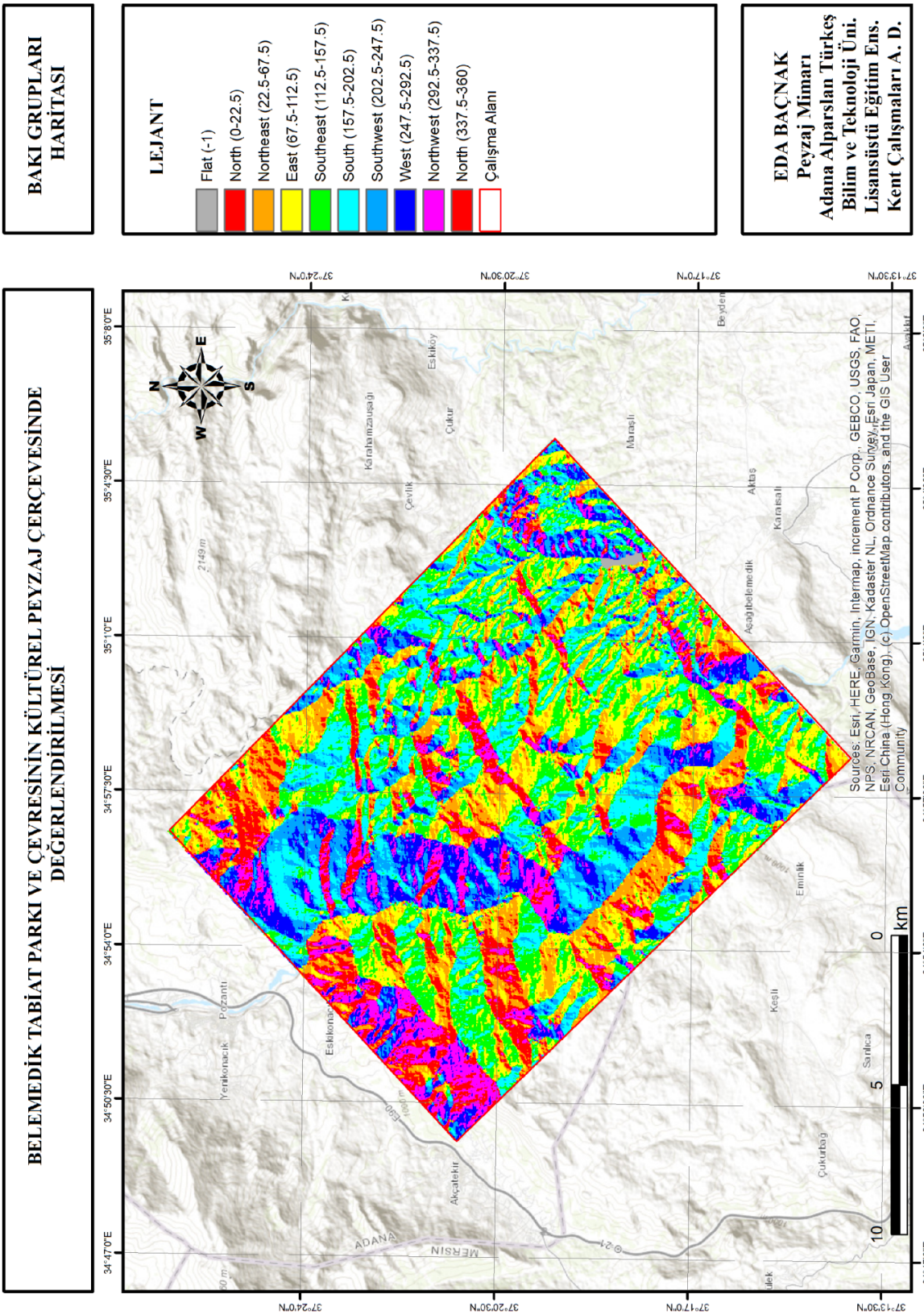

Şekil 4.7: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Bakı Grupları

Haritası

4.1.1.6 Jeoloji

Jeoloji, bilimsel yöntemler dahilinde yer kabuğunun yapısını araştırıp ortaya çıkarmaktadır. Yeraltından gelebilecek tehditlerin ve yer altı kaynaklarının anlaşılabilmesi açısından jeoloji önem arz etmektedir. Jeoloji araştırmalarının en önemli parçası olan jeoloji haritaları, yüzeydeki kayaları ve toprağı açıklar. Aynı zamanda yer altındaki kayalar hakkında bilgi verir, deprem, fay ve heyelanların hangi noktalarda olduğunu yada olabileceğini göstermektedir (URL-13, 2021).

Çalışma alanına ait jeoloji haritaları Maden Tetkik ve Arama (MTA), Open Street Maap sitesi ve Harita Genel Müdürlüğü Atlas Haritası Uygulamasından elde edilen verilerle CBS ortamında üretilmiştir (URL-14, 2021; URL-9, 2021; URL-8, 2021).

Çalışma alanının jeolojik haritası incelendiğinde genel olarak kireçtaşı (kalkerli kaya) oluşumları mevcut olmakla birlikte alivyonal, kumtaşı, kumtaşı çamurtaşı, kumtaşı kireçtaşı, kireçtaşı, ofiyolitik kaya çakıltaşı ve şeyl oluşumları da görülmektedir. Belemedik Tabiat Parkı civarı genel olarak kumtaşı-kireçtaşı, Çakıt nehri civarında alivyonal kayaçlar ve Tabiat parkının kuzey yönünde ve Karakılıç civarında ofiyolitik kayaçlar, Nergizlik civarında kumtaşı- kireçtaşı, Gülüşlü civarında şeyller mevcuttur. Ayrıca Tabiat Parkı'nın kuzeybatı yönünde fay kırıklarının yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 4.8).

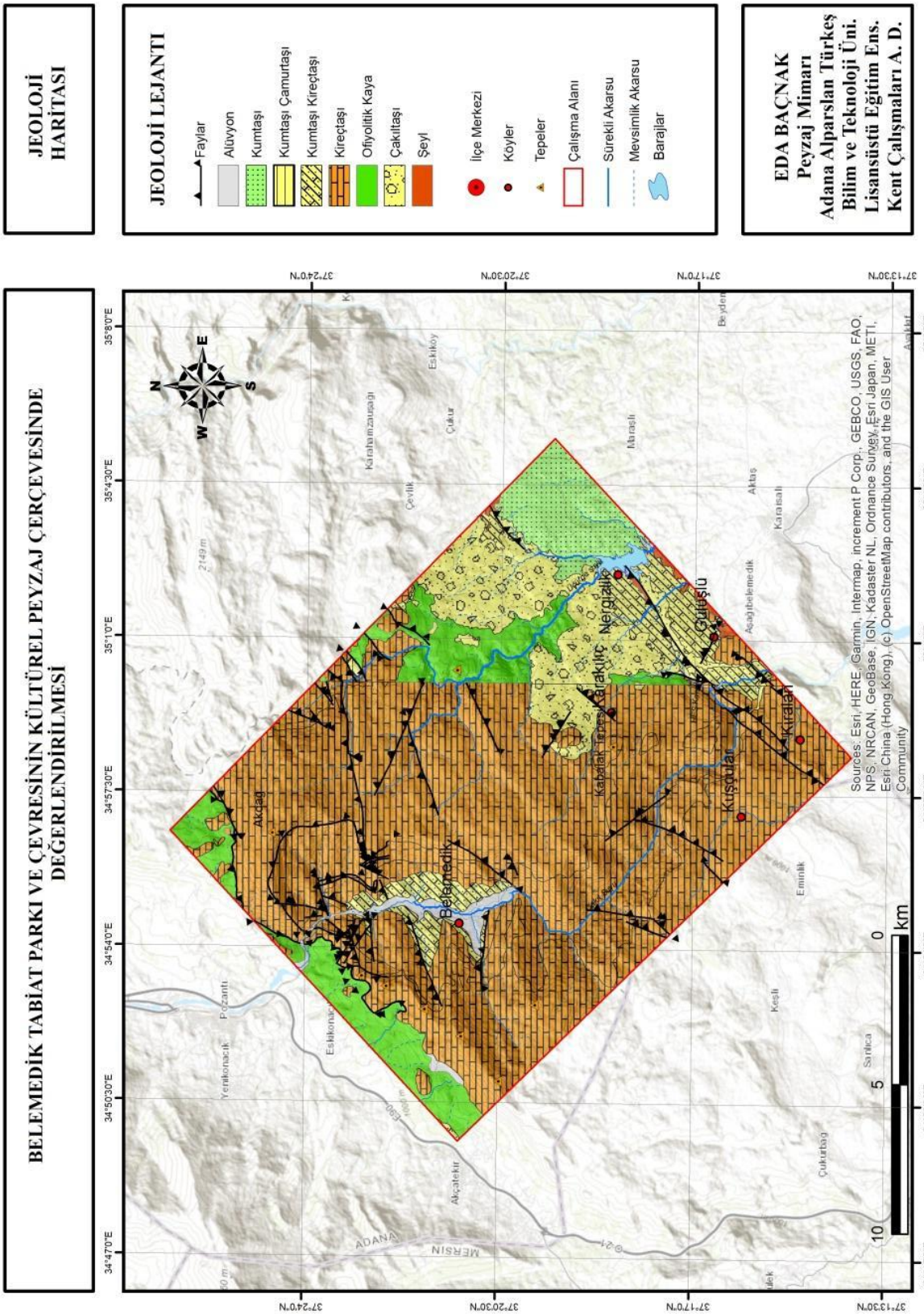

Şekil 4.8: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Jeoloji

Haritası

4.1.1.5 Toprak

İklim, topoğrafya, bitki örtüsü ve zamanın birbiri ile etkileşimi ile büyük toprak grupları oluşmaktadır. Çalışma alanına ait toprak grupları haritası Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü TAD Portalından, Open Street Maap sitesi ve Harita Genel Müdürlüğü Atlas Haritası Uygulamasından elde edilen verilerle CBS ortamında ArcGIS 10.3 programı kullanılarak üretilmiştir (URL-8, 2021; URL-9, 2021; URL-15, 2021).

Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi'nin toprak grupları haritası incelendiğinde Tabiat Parkı ve çevresinin büyük bir bölümünün kahverengi orman toprağı olduğu , kuzeyde bulunan Akdağ çevresinin çıplak kayalık ve Çakıt nehri boyunca da avülyal özellikli kolüvyal topraklardan oluştuğu görülmektedir. Ayrıca Hacıkırı (Kıralan) bölgesinde kırmızı kahverengi topraklar mevcuttur (Şekil 4.9.).

Kahverengi Orman Toprakları, 1200 m'den yüksek alanlarda, yüksek kireç özelliğine sahip alanların üzerinde oluşurlar ve toprak derinliği sığdır. Orman örtüsünün altında gelişim gösterdikleri için toprak organik madde bakımından zengindir.

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları, Şistler, serpantin ve kristal kireçtaşı üzerinde maki ve orman örtüsünün altında oluşurlar.

Alüvyal topraklar, akarsuların taşıdığı malzemelerin akarsu kenarlarında birikmesi ile oluşur.

Kolüvyal topraklar, eğimli yamaçlar boyunca dağlardan kopan malzemelerin birikmesi ile oluşan kumlu çakıllı topraklardır.

Kırmızı Kahverengi Topraklar, Kırmızı Akdeniz ve Kahverengi orman topraklarının karışık halidir.

Çıplak-Kaya, Üzerinde toprak katı bulunmayan bu sebeple arazi tipi olarak düşünülen parçalanmamış ve /veya kısmen parçalanmış kaya veya taşlarla kaplı arazilerdir. Bu tip arazilerde genellikle bitki örtüsü yoktur (URL-16, 2021).

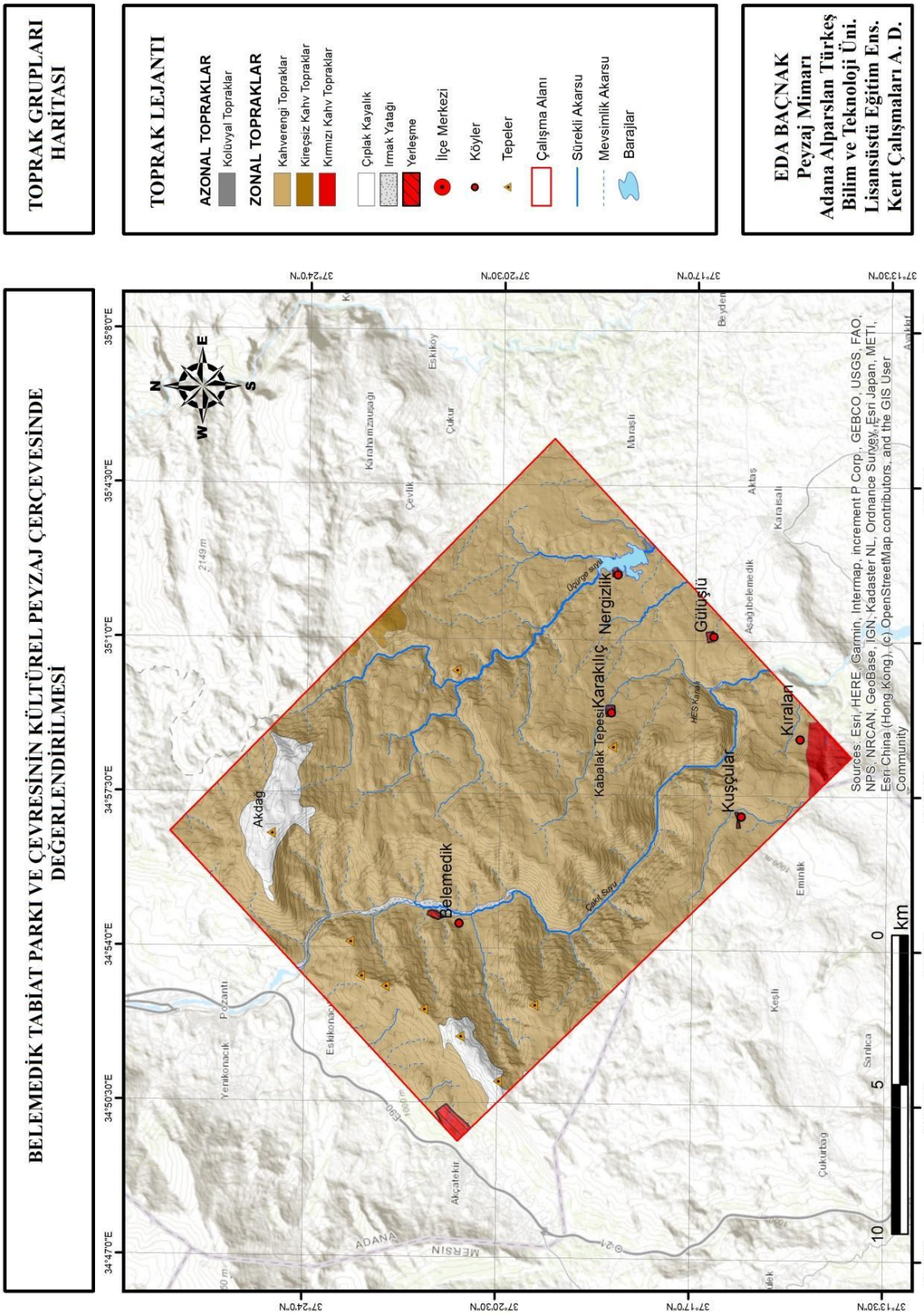

Şekil 4.9: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Toprak

Grupları Haritası

4.1.1.7. Hidroloji

Hidroloji, suyun yerküredeki döngüsünü, yerküre üzerindeki dağılımını ve özelliklerini inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Su kaynaklarının planlaması ve yönetilmesinde temel oluşturan veriler, hidrolojik araştırmalar sonucunda belirlenebilmektedir (URL-17, 2021).

Çalışma alanına ait hidroloji haritası Open Street Maap sitesi ve Harita Genel Müdürlüğü Atlas Haritası Uygulamasından elde edilen verilerle CBS ortamında üretilmiştir (URL-9, 2021; URL-8, 2021).

Seyhan havzasında yer alan Belemedik Tabiat Parkı'nın batı kısmında bulunan Çakıt Nehri (Şekil 4.10.) Seyhan Nehrinin bir koludur ve Seyhan baraj gölüne dökülmektedir. Alanda Çakıt nehrine dökülen mevsimlik akarsular mevcuttur. Bölgede kar yağışı görülmektedir ve karların erimesiyle Çakıt nehrinde zaman zaman taşkınlar olmaktadır. Ayrıca alanda Nergizlik Barajı ve Çakıt Nehrinin üzerinde iki adet hidroelektrik santrali bulunmaktadır.

Şekil 4.10: Çakıt Nehrinden görünümler (Orijinal, 2021)

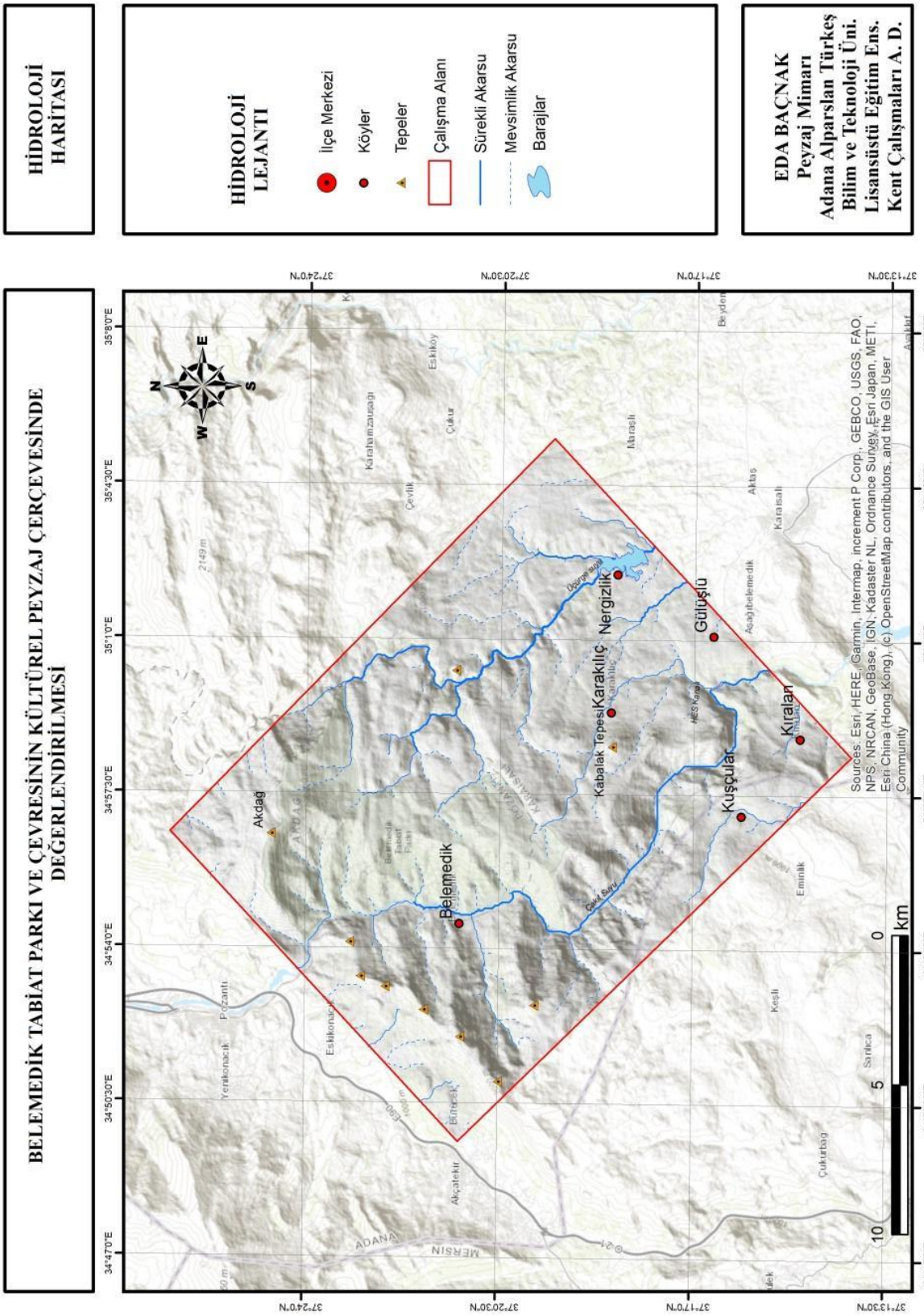

Şekil 4.11: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Hidroloji

Haritası

4.1.1.8. Mevzcut Arazi Örtüsü

Arazi örtüsü, arazi kullanım faaliyetlerinin üzerinde gelişen yeryüzünü örtü şeklinde kaplayan doğal ve beşeri alanların bütünüdür. Orman, toprak ve yerleşme örtüsünü kapsamaktadır (URL-18, 2021).

Çalışma alanına ait arazi örtüsü haritası Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü TAD Portalı,.Open Street Maap sitesi ve Harita Genel Müdürlüğü Atlas Haritası Uygulamasından elde edilen verilerle CBS ortamında üretilmiştir (URL-15, 2021; URL-9, 2021; URL-8, 2021).

Çalışma alanı mevcut arazi örtüsü haritası (Şekil 4.13) incelendiğinde, genel olarak ormanlık bir alana sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Belemedik mahallesi sınırları içerisinde Çakıt Nehri kenarında mera alanlarına rastlanmaktadır. Belemedik mahallesi batı kısmında ve Belemedik Tabiat Parkının güneybatı kısmaında nadaslı kuru tarım, Kıralan bölgesinde ise nadassız kuru tarım yapıldığı görülmektedir. Bunlarla birlikte alanda Belemedik (Şekil 4.12.) , Kuşçular, Kıralan, Gülüşlü, Karakılıç ve Nergizlik mahalle yerleşimleri mevcuttur.

Şekil 4. 12: Belemedik Mahallesi Görünümü (Orijinal, 2021)

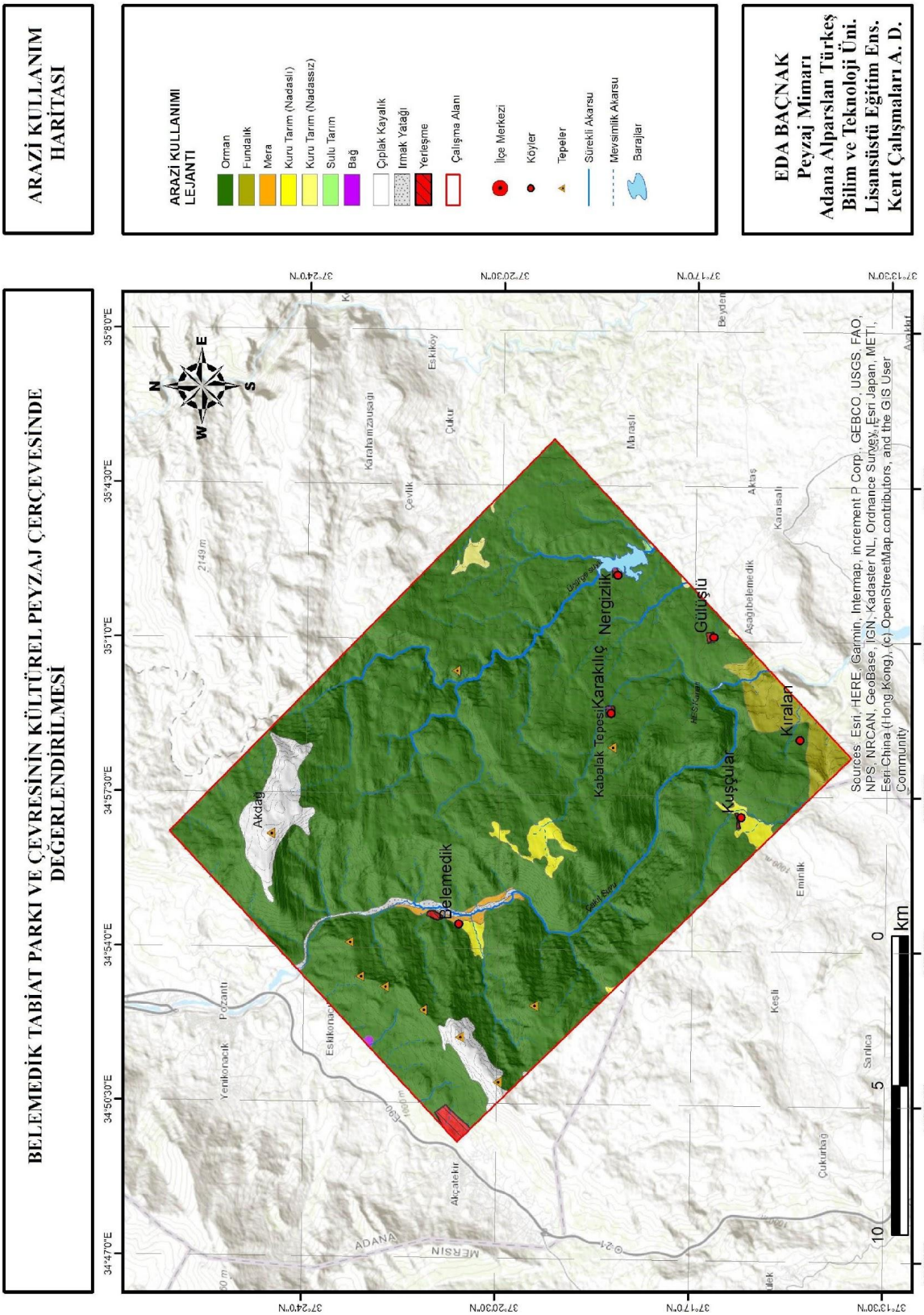

Şekil 4.13: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Mevcut

Arazi Örtüsü Haritası

4.1.1.9. Flora

Flora bir bölgede yetişen bitki türlerinin tümüne verilen addır. Daha çok tohumlu bitkiler ve eğreltiler için "Flora" terimi kullanılmaktadır. Türkiye coğrafi konumu, jeolojik yapısı ve farklı iklimi nedeniyle endemik bitkiler ve bitki çeşitlilikleri açısından Dünya'nın önde gelen ülkeleri arasında yer almaktadır. Bunun diğer bir sebebi ise Türkiye'nin Akdeniz, İran – Turan ve Avrupa – Sibirya olmak üzere üç ayrı fitocoğrafik bölgede bulunmasıdır (Avcı, 1993) (Şekil 4.14).

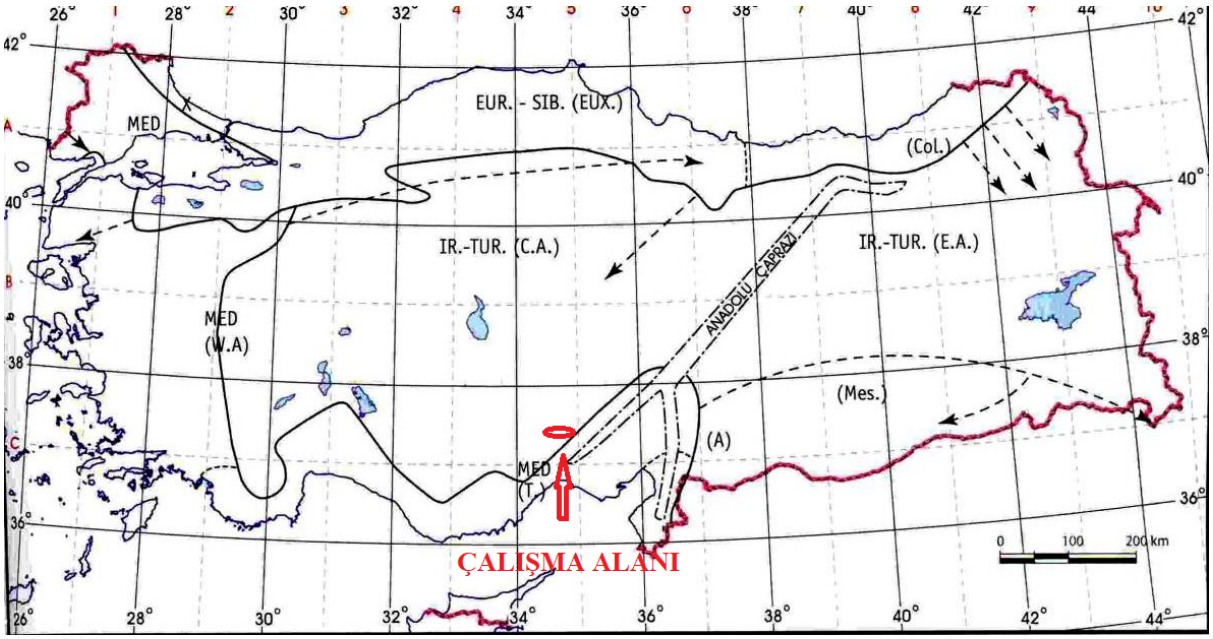

Şekil 4.14: Türkiye fitocoğrafyalarını gösterir harita (Dervişoğulları ve ark., 2015)

Türkiye'de 12.000'e yakın bitki taksonu bulunmaktadır ve kareleme sistemine göre araştırma alanının da içinde bulunduğu C5 karesinde 2725 takson bulunmaktadır. Buda toplam taksonun yaklaşık 4/1'ine denk gelmektedir. Ayrıca en fazla takson, A1-10, B1-10 ve C1-10 kareleri arasından C5 karesinde yer almaktadır (TÜBİVES, 2021; Şenkul ve Kaya, 2017) (Şekil 4.15)

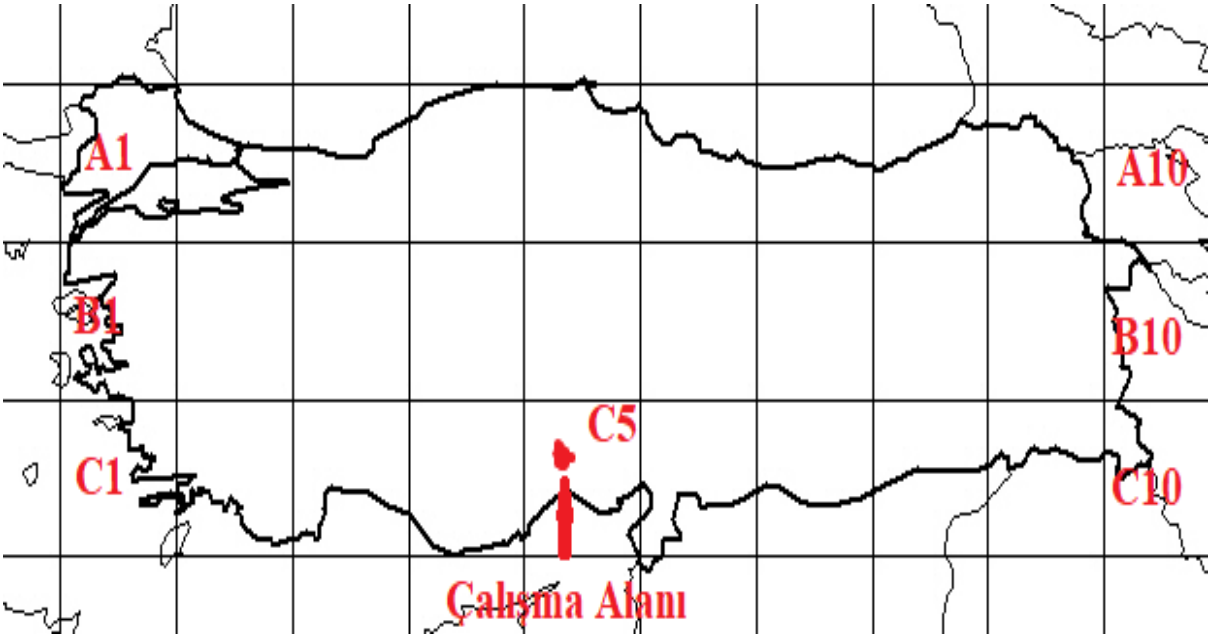

Şekil 4.15: Karaleme sistemine göre alanın içinde bulunduğu kareyi gösterir harita (Orijjinal, 2021)

Endemik bitkiler, sadece belli iklim koşullarında belli coğrafi bölgede yaşayan bitkilerdir. Türkiye'de doğal olarak yetişen taksonların (12.000) yaklaşık 3/1'i (3649) kadarı endemik bitkilerdir (Guner vd., 2012). Endemik bitkilerin fitocoğrfik bölgelere göre dağılımı incelendiğinde en fazla iran-Turan (%64,7) daha sonra Akdeniz (%24,6) ve en az da Avrupa-Sibirya (%12,2) olduğu belirlenmiştir (Şenkul ve Kaya, 2017).

Çalışma alanının İran-Turan fitocoğrafik bölgesinde buulunması ve C5 karesinde yer almasıyla flora açısından ne denli zengin olduğu görülmektedir. Çalışma alanının florası için Akıncı, Başköse ve Savran'ın (2018) Akdağ (Pozantı-Adana) ve Çevresinin Florası adlı çalışmasından, Keskin ve Savran'ın (2020), Kızıldağ yayla (Adana) ve çevresinin florası adlı çalışmasından ve Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü'nden alınan "Belemedik Tabiat Parkı Gelişme Planı Analitik Etüt Raporundan (Şekil. 4.16) faydalanılarak alanda bulunan ve bulunması muhtemel bitkilerin listesi oluşturulmuştur. Ayrıca bu bitkilerin tehlike durumları için IUCN'den faydalanılmıştır (EK-3).

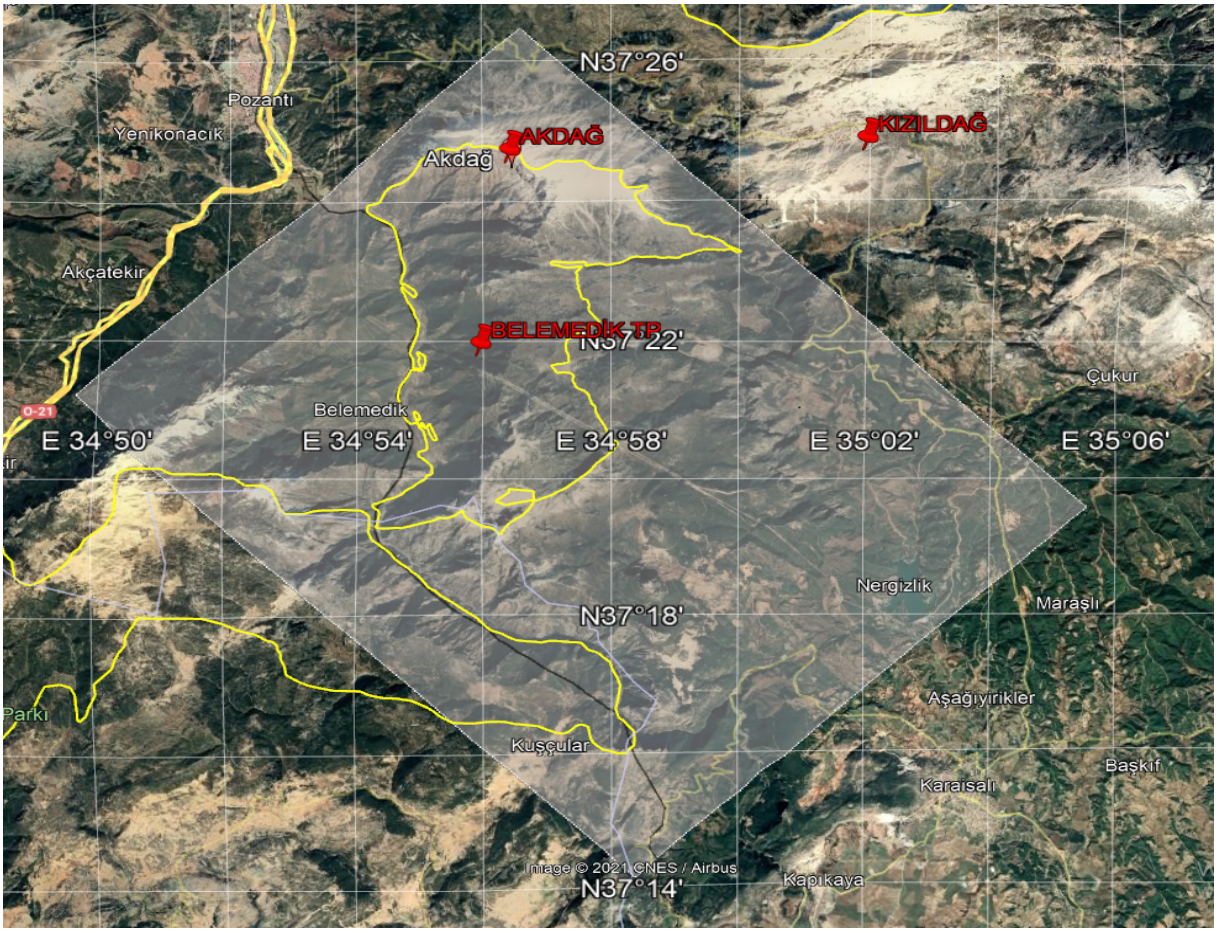

Şekil 4.16: Çalışma alanı florasında yararlanılan kaynakların çalışma sahaları ve bu araştırma alanının ilişkisini gösterir harita (Orijinal, 2021)

4.1.1.10. Fauna

Fauna, belirli sınırlar dahilinde yaşayan hayvan topluluklarının tümünü ifade eder. Türkiye faunası birçok hayvan türünü barındırması ile dikkat çeker. Bu çeşitliliğin görülmesindeki başlıca neden Türkiye'nin Asya kıtası ile Avrupa kıtası arasındaki konumudur. Türkiye'nin bu konumundan dolayı sadece Akdeniz faunasının değil, Orta ve Doğu Avrupa, Orta Doğu, Arap Yarımadası ve Kafkasların faunalarının da tipik türleri bulunmaktadır.

Adana il sınırları içerisinde yer alan Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi, sulak alanlar, ormanlık alanlar ve ve orman altı örtüsü ile değişik habitatlara sahiptir. Bu farklı habitatlar alanın faunasının zengin olmasını sağlamıştır.

Araştırma alanının bulunduğu coğrafi bölge İç Anadolu ve Akdenizi birbirine bağlayan kesişim noktası olarak kabul edilebilmektedir. Akdağ, Gülek Boğazı ve Çakıt Vadisi gibi farklı coğrafi özelliklere sahip bu bölge yalnız Adana bölgesinin değil Türkiye'ninde floraistik yapısını zenginleştirmektedir.

Alanın flora verilerinin oluşturulması için Bayçelebi 'nin (2020) Distribution and diversity of fish from Seyhan, Ceyhan and Orontes river systems adlı çalışmasından ve Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü'nden alınan "Belemedik Tabiat Parkı Gelişme Planı Analitik Etüt Raporu"ndan faydalanılmıştır. Alanda bulunan ve bulunması muhtemel hayvan türlerinin listesi oluşturulmuştur. Bu hayvan türlerinin tehlike durumları IUCN'in hazırladığı kırmızı liste faydalanılarak belirlenmiştir (Ek-4).

4.1.1.11. Doğal Miras Öğeleri

Doğal mirasın korunmasında uluslararası en önemli kaynak Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından l972 yılında Paris'te "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair " imzalanan sözleşmedir. Bu sözleşmeye göre doğal miras şöyle tanımlanmıştır (URL-19, 2021);

- Bilimsel veya estetik açıdan istisnaî evrensel değeri olup, fiziksel ve biyolojik oluşum veya bu tür oluşum topluluklarından biçimlenmiş doğal anıtlar,
- Bilim veya koruma açısından istisnaî evrensel değeri olan fizyografik ve jeolojik oluşum ve tükenme tehdidi olan hayvan ve bitki türlerinin yaşadığı kesinlikle belirlenmiş alanlar,
- Bilim, koruma veya estetik açısından istisnaî evrensel değeri olan doğal sitler veya alanlardır.

Türkiye bu sözleşmeye 1983 yılında taraf olarak, 2863 sayılı Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanununu çıkarmıştır. Bu kanuna göre tabiat varlığı, "jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir" şeklinde

tanımlanmıştır (KTVKK M.3-a/2). Alanda bulunan tabiat varlıkları (Şekil 4.17.) de verilmiştir.

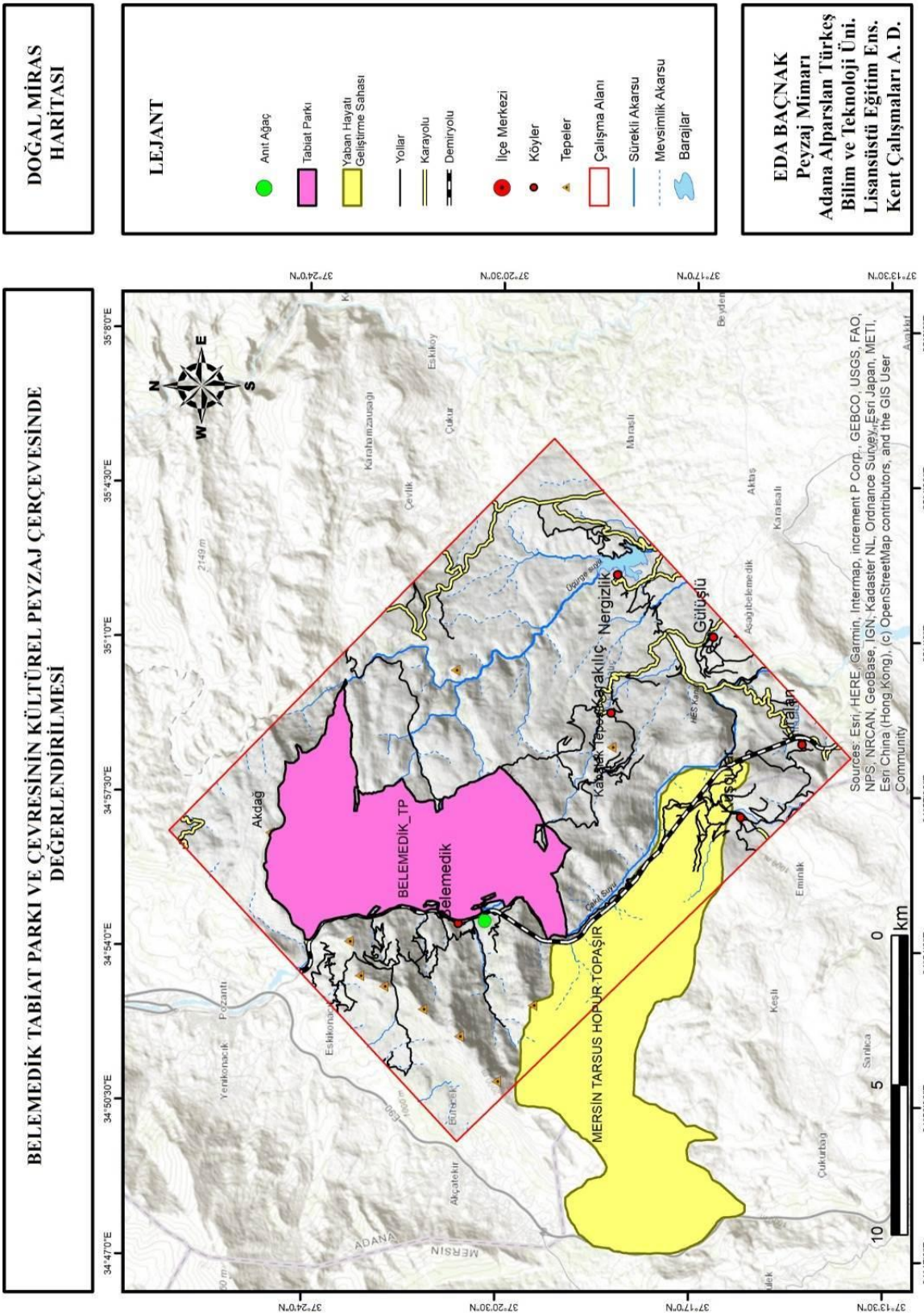

Şekil 4.17: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Doğal Miras

Öğeleri Haritası

Belemedik Tabiat Parkı

Tabiat parkları, bitki örtüsü ve yaban hayatı yönünden zengin, manzara bütünlüğü içinde insanların dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır (URL-20,2021).

Adana İli Pozantı İlçesi ve Karaisalı İlçesi mülki sınırlarında içerisinde yer alan Belemedik Tabiat Parkı, taşıdığı tabii kaynak değerleri ve rekreasyon potansiyeli sebebi ile 02.12.2014 tarih ve 18031414-401-1997 sayılı Bakan Olur'u ile Tabiat Parkı ilan edilmiş olup (Ek-5), 4349 hektarlık bir alanı kaplamaktadır (Dervişoğulları ve ark., 2015).

Belemedik Tabiat Parkı manzara ve yaban hayatı yönünden zengin bir bölgedir (Şekil 4.18). Alanda yaban keçisi, tilki, kurt, yaban domuzu, geyik ve yırtıcı kuşlar mevcuttur. Ayrıca Berlin-Bağdat Demiryollarına ait yapılar mevcuttur (URL-21, 2021).

Şekil 4.18: Belemedik Tabiat Parkı Görseli (Orijinal, 2021)

Mersin Tarsus Hopur Topaşır Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Tarsus ilçesi, Kuşçular mahallesinin kuzeyinde yer alan 9113,5 ha ve 1300 m rakıma sahip Tarsus Hapur Hopaşır Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (YHGS) Bakanlar kurulunun 13.09.2006 tarih ve 2006/10966 sayılı kararı ile ilan edilmiştir. Hapur Topaşır YHGS'nin asıl amacı yaban hayatını korumak ve sürekliliğini sağlamaktır. Bununla birlikte av sporu ve turizmede hizmet etmek amaçları arasındadır. YHGS'de koruma altında bulunan türler; yaban keçisi, çakal, yaban kedisi, kurt, domuz, tilki, yarasa, sincap, kirpi, porsuk ve vaşaktır (URL-22, 2021)

Anıt Ağaç

Belemedik tren istasyonunun güneyinde ve Çakıt Nehri'nin yakınında bulunan çınar ağacı 24.11.2004 tarihinde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından anıt ağaç olarak tescil edilmiştir (Ek-6). 200 yıllık olduğu belirtilen anıt ağacın gövde çapı 7.50 m ve boyu ise 20-25 m civarındadır (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Arşivi, 2020) (Şekil 4.19).

Şekil 4.19: Anıt Ağaç Görseli (Orijinal, 2021)

4.1.2. Kültürel Özellikler

Bu böümde çalışma alanınn külürel özellikleri olarak tarihsel gelişim ve bu başlık altında Berlin-Bağdat Demiryolu Projesi, nüfus, ekonomik yapı, sosyo-kültürel yaşam ve kültürel miras öğeleri işlemiştir.

4.1.2.1. Tarihsel Gelişim

Tarihi belgelerde Belemedik ve yöresi Karapunar adıyla Osmanlı Tahrir Defterlerinde ve ilk kez Belemedik adıyla Ahmet Bey'in *Menemencioğlu Tarihi* adlı eserinde geçmektedir. Bu eserde Belemedik'in önemli bir geçiş noktası olduğu belirtilmektedir. Yine Osmanlı kayıtlarında Belemedik'in 1700'lerin sonlarından itibaren bir yerleşim yeri olarak kullanıldığı saptanmaktadır (Kısacık ve İşisağ, 2014).

Belemedik'i tarihte önemli bir nokta haline getiren asıl konu Berlin- Bağdat Demiryolu projesinin en kritik noktası olmasıydı. Projenin ikinci bölümünün birinci etabında yer alan

Belemedik 200-311. kmler arasındadır. Projenin ikinci bölümünün merkezi Ereğli'de iken Toros dağını geçmenin zor olması sebebiyle Belemedik'e taşınmıştır (Heigl, 2004).

Berlin-Bağdat Projesinin zorlu etabından (Toroslar) Alman Philipp Holzmann şirketi sorumluydu. Bu zorlu etabın aşılması için Karapınar (daha sonra Belemedik olarak adlandırılacak) demiryolu durağı civarında bir şantiye kurulması ihtiyacı doğmuştur. Bu şantiyede yapı malzemeleri için maden ocağı kurulmuş ve bu malzemeleri depolamak için depo alanları yapılmıştır. Personeller için evler, askeri ve sivil koğuşlar, mühendisler için villaların yanı sıra okul, kilise, cami, idari binalar gibi kamusal binalar yapılmıştır. Aynı zamanda, su depoları, su cendereleri, istasyon yapıları ile 5000 kişiye yetecek kadar ekmeği tedarik edebilecek bir fırın inşa edilmiştir. Salgın ve başka hastalıkları önlemek, kontrol altına almak için tam teşekküllü bir hastaneye de ihtiyaç duyulmuş ve daha sonra hastahane yapısı inşa edilmiştir. Keşpınarı'ndan dört km uzunluğunda çelik borularla alana su getirilmiş ve hamam gibi yapılar inşa edilmiştir. İletişim için büyük bir postane kurulmuştur. Burada yaşayan personelin günlük ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı sosyal yapılar (sinema, tiyatro salonları, genel ev) dahi inşa edilmiştir. Ayrıca Belemedik, Osmanlı İmpratorluğu'nda 24 saat elektiriğe sahip olan ilk şehirlerindendir (Büyüktopçu, 2019, URL-23, 2021).

1903 yılında Alman, Avusturyalı ve İsviçreli teknik kadro ile Belemedik'te şantiye kurumuna başlanmıştır. Başlangıçta köy olan Belemedik 1907-1914 yılları arasında düzenli bir taşra kasabası görünümünü (Şekil 4.20.) almıştır. Tüccarları, işçileri ve hatta Türkleri burada yaşamak konusunda kendine çekmiştir. Ayrıca Birinci Dünya Savaşı'nda (Özelikle Çanakkale Cephesi) yakalanan esirler, demiryolu çalışmalarında kullanılmıştır. Rus, İngiliz, Hint asıllı İngiliz, Yeni Zelandalı, Avusturyalı ve Fransız esirler sadece demiryolu çalışmalarında değil, diğer ihtiyaçlar (sebzecilik, aşçılık, veznedarlıık, odun kesme işleri, yük taşıma) konusunda da kullanılmıştır (Öngel, 2018; URL-23, 2021).

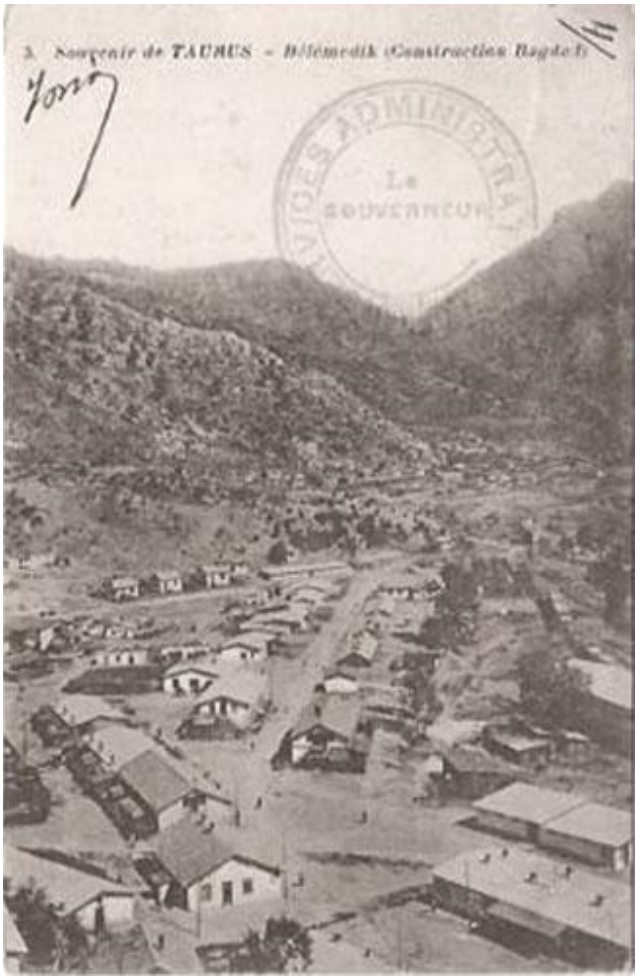

Şeki.4.20: 1915-1919 Tarihte Belemedik Yerleşkesi (URL-24, 2021)

Belemedik ismini Berlin- Bağdat Demiryolu yapımı, tünellerin açılması sırasında işçilerin birbirini görememesi neticesinde "bilemedik, bilemedik" demesi ve Almanların da buna karşılık olarak "belemedik" sözüyle cevap vermeleriyle almıştır (Büyüktopçu, 2019;URL-23, 2021).

Günümüzde Belemedik, alanın ortasından Çakıt Irmağı'nın genel anlamda batısında yerleşim göstermekte olup burada yaşayan yerel halkın Antalya Teke bölgesinden göçen üç sülaleden olduğu bilinmektedir ve halk Belemedik Tahtacıları olarak adlandırılmaktadır. Alman personellerin Belemediği boşaltmasıyla, buharlı lokomotiflere odun temin etmek için gelmişler ve buraya yerleşmişlerdir. Ahşap ve taş malzemeden yapılmış yayla tarzı evlerde yaşamaktadırlar. Tahtacıların Türkiye'de alevi gelenek ve göreneklerini benimsedikleri ve günümüzde de bunu devam ettirdikleri bilinmektedir. Alanda yapılan araştırmalara göre bu bölgede ki Tahtacılar Antalya Tahtacılar'ı ile aynı gelenek ve görenekleri devam ettirip

asimile olmadan kendi kültürlerini korumuşlardır. Aynı zamanda Adana'dan yayla yapmak için de mevsimlik yerleşimler bulunmaktadır (İşisağ, 2017).

Belemedik'in tarihsel gelişimi yukarıda anlatıldığı gibi olup ve bu anlamda Belemedik tarihinin kırılma noktasına sahip olan, dünya için çok mühim olan Berlin-Bağdat Demiryolu Projesinin incelenmesi araştırma için önem arz etmektedir.

4.1.2.1.1. Berlin-Bağdat Demiryolu Projesi

Demiryolları Sanayi inkılabından sonra hızla gelişen teknolojinin sonuçlarından biridir. Aynı zamanda gelişmişlik göstergesi olarak kabul edilen demiryolları ilk işletilmeye başlandığı zamandan itibaren dünya siyasetinde önde gelen devletlerce siyasi, sosyal ve ekonomik nüfus alanları yaratmak ve bu alanları korumak için bir araç olarak kullanılmıştır.

Dünya Savaşı'na az bir süre kala dünya devletleri kendi çıkarları için demiryolu yarışına girmiştir. Bu devletlerden Fransa'nın Berlin-Bağdat Demiryolu Projesine dahil olmak istemesindeki amaçları; Tunus ve Cezayir gibi sömürü alanlarının güvenliğinin sağlanması, Osmanlı topraklarındaki yeraltı ve yerüstü zenginliklerinden pay almak, tarihi Alman düşmanlığı şeklinde sıralanmaktadır. Dünyanın güçlü devletlerinden İngiltere'nin bu projede ki amaçları, Sanayi İnkılabı ile elde ettiği teknolojik gelişme için Osmanlı topraklarından hammadde kaynaklarına ulaşmak istemesi ve bu hammaddelerin kolay bir şekilde taşınması, özellikle bu hammaddelerden pamuk, krom, cıva, fosfat ve petrolü ele geçirmek istemesi şeklindedir. Rusya'nın amaçları ise her zaman istediği sıcak denizlere inme politikası, Orta Asya'da hakimiyet kurma yolunda engel görmek istememesi, Almanya'nın güçlenmesini istememesi, Osmanlı Devleti'nden pay alamamak korkusu, Osmanlı Devleti topraklarında üretilen tarım ürünlerinin Rusya'ya kolayca taşınmak istenmesi gibi nedenler şeklinde sıralanmaktadır. Almanya'nın bu projeden beklentileri ise, 1871 gibi geç bir tarihte birliğini tamamlayan bir devlet olarak sömürge yarışına katılmak istemesi, demiryolu projesine dâhil olmak istemesindeki temel sebep olarak gösterilebilir. Diğer üç devlet (İngiltere, Rusya, Fransa) gibi Osmanlı topraklarındaki zengin maden yataklarına gözünü dikmiştir. Fakat bu devletlerden farklı olarak Almanya, Osmanlı Devletinin bütünlüğünün bozulmasını istememektedir. Son olarak projeye ev sahipliği yapan Osmanlı Devleti'nin; demiryollarının,

ülkenin kalkınmasına yardımcı olacağı düşüncesi, demiryolu ile askeri birliklerin bir yerden bir yere taşınmasının kolaylaşacak olması, askeri anlamda güç kazanma beklentileri, hacı kafilelerinin Mekke'ye ulaşımının kolaylaşması ile ümmetçiliğin korunması beklentisi, Arap Yarımadası'ndaki Arap milliyetçiliğini bastırmak istemesi ve merkezi otoriteyi güçlendirmek düşüncesi, Berlin Bağdat demiryolu projesinden beklentileri olarak görülmektedir (URL-25, 2021; Gümüş,2011).

Osmanlı Hükümdarı II. Abdulhamit ve Alman İmparatoru II. Kayser Wilhelm'in 1889'da İstanbul'da ki görüşmesiyle Bağdat projesinin ilk adımı atılmıştır. Bağdat Demiryolu projesi , Anadolu Demiryolu projesinin devamı şeklinde Konya'dan Bağdat'a kadar olması planlanmıştır. Proje için gerekli çalışmalar yapılarak 1903 yılında Bağdat demiryolu projesi Alman Philipp Holzmann ve Osmanlı Konya Ereğli Burgullu Demiryolu Şirketleri ile yapımına başlanmıştır. Bağdat hattı Konya'dan Bağdat'a kadar 1600 km'lik uzunluğa sahiptir. Bu hattın en uzun ve en zorlu bölümü Türkiye'den geçmektedir. Alman mühendisler için Toros dağlarını aşmak kolay olmamıştır (Alman mühendisler demiryolu hattının Akdeniz kıyılarına paralel uzanmasını önerseler de Osmanlı Genelkurmayı askeri güvenlik gerekçesiyle buna şiddetle karşı çıkmışlardır. Çünkü Akdeniz'den gelebilecek bombardımana açık bir demiryolu istememişlerdir.). Demiryolunun Toros dağını aşan 64 km'lik kısmında 44 tünel yer almaktadır ve demiryolu rayları 1478 m yükseklikteki rakımdan geçmektedir (Şekil 4.21) Tünel Böylece Berlin-Bağdat demiryolu projesinin en büyük mimarlık-mühendislik başarısının, Türkiye sınırları içinde yer alan Kilikya geçidi, Toros ve Nur dağlarının demiryoluyla aşılması olduğu anlaşılmaktadır (Korn: 2009, 159; Noack: 2003, 1; Earle, 1972) (Şekil 4.22).

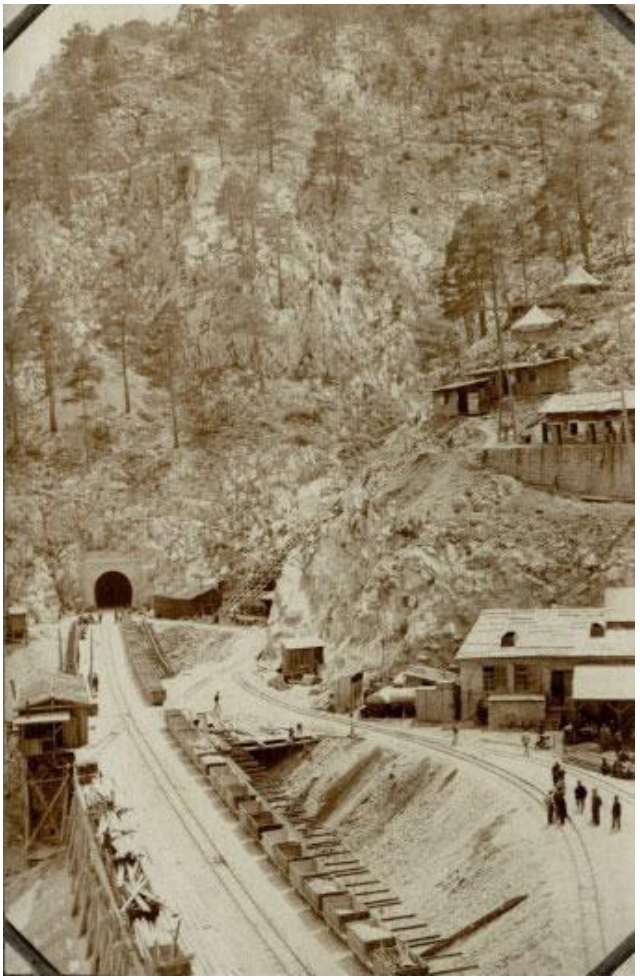

Şekil 4.21: 1915-1919 Toros demiryolu tünelleri (URL-23, 2021)

Berlin-Bağdat Demiryolu projesi dünya çapında hiçbir projenin etkili olmadığı kadar etkili olmuştur. Demiryolu inşaat çalışmaları devam ettikçe dünya siyaseti hareketlenmiş, I. Dünya Savaşı öncesi siyasi kutuplaşmalar hız kazanmıştır (Avcı, 2015). Kısacık ve İşisağ (2014), *Bağdat-Berlin Hattında Kırılma Noktası Belemedik* kitabında Berlin-Bağdat Demiryolu Projesi'ni, "19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçişle simgelenen ekonomik, toplumsal, siyasi, teknolojik, idari, bütün dönüşümlerin kavgasının yani 1. Dünya Savaşı'nın arka planıdır" şeklinde tanımlamıştır.

Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı sırasında Bağdat demiryolu projesinde ekonomik, güvenlik vb. sebeplerle aksaklıklar olsa da iki önemli dünya savaşına şahitlik etmiş bu önemli demiryolu projesi büyük zorluklarla 1940 yılında tamamlanmıştır.

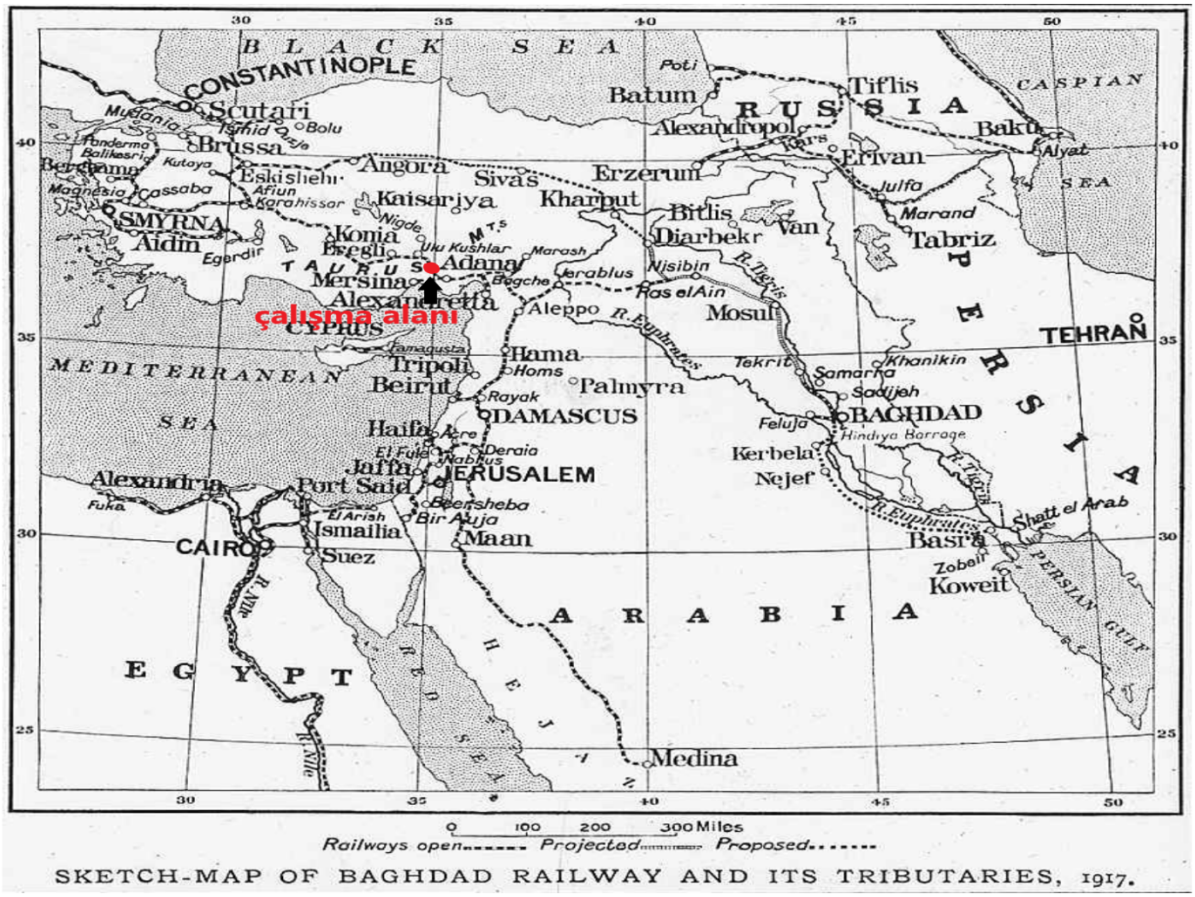

Şekil 4.22: 1917 Berlin-Bağdat Demiryolu Haritası (URL-26, 2021)

4.1.2.2. Nüfus

Ülkemiz kırsal yapı bakımından küçük nüfus ve dağınık tarzda yerleşim düzeni olan sayıca oldukça fazla kırsal yerleşim yerlerine sahiptir (Can, 2007). Bu yerleşim şekli Pozantı ve Karaisalı kırsalında da görülmektedir. 12 Aralık 2012'de T.C. Resmi Gazetesi'nde yayınlanan 6360 numaralı kanunla, büyükşehir belediyesine ait köylerin ve beldelerin bulundukları ilçelere bağlı mahalle olmasıyla; Adana Büyükşehir Belediyesi Pozantı ilçesine bağlı Belemedik köyü (yaylası) Belemedik mahallesi ve Karaisalı ilçesine bağlı Kıralan köyü Kıralan mahallesi olmuştur.

Tablo 4.2: Belemedik mahallesi 2014-2020 yıllarına ait nüfus verileri (URL-27/28, 2021)

İlçe	Mahalle	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pozantı	Belemedik Mahallesi	59	56	53	46	54	52	56

Karaisalı	Kıralan Mahallesi	139	129	117	127	139	136	134

Belemedik mahallesi kırsal bir bölgedir ve nüfusu fazla değildir. Yazları yayla olarak kullanıldığı için çevre il ve ilçelerden yaylacılar gelmektedir. Bu mevsimlik bir nüfus artışına sebep olsada yaylacılar orada sürekli yaşamamaktadırlar. Belemedik mahallesi 2014-2020 yıllarına ait nüfus verileri Tablo 4.2. de yer almaktadır. Kıralan mahallesi de kırsal bir yerleşmedir. Belemedik mahallesine göre daha fazla kişi yaşamaktadır. Kıralan mahallesi 2014-2020 yıllarına ait nüfus verileri Tablo 4.2'de yer almaktadır.

4.1.2.3. Ekonomik Yapı

Çalışma alanının ekonomik durumuna bakmadan önce bağlı bulunduğu ilçelerin ekonomik durumlarına bakmak çalışma alanının ekonomik durumunu anlamak açısından önemlidir. Bu doğrultuda ilçelerin ekonomileri hakkında şunlar söylenebilir;

Pozantı ilçesi genellikle küçük işletmelerin olduğu tarıma ve ormancılığa dayalı bir ekonomiye sahiptir. Bu tarıma dayalı ekonomi de teknolojik araçların yeteri kadar kullanılamaması sebebiyle üretimin sadece bölge ihtiyaçlarını karşılar ölçüde olduğu görülmektedir. Ayrıca ilçeden konumu itibari ile uluslararası D-750 karayolu ve TEM otoyolu geçmektedir. Bu yollar üzerinde bulunan Karayolları dinlenme tesislerinin varlığı ve bu yollardan geçen araçların bakım ve onarımının yapılması için kurulmuş küçük bir sanayinin gelişmiş olması bölge ekonomisine olumlu katkı sağlamıştır (Zaimoğlu ve ark. 2003). Karaisalı ilçesi temel geçim kaynağı olarak ise tarım, hayvancılık ve orman işçiliği gösterilebilir. Tarım alanlarında genellikle tarla bitkileri ve salçalık biber yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bölgede yetiştirilen tarım ürünleri Pozantı ilçesinde olduğu gibi ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Lakin burada salçalık biber yetiştiriciliği için parantez açılmalıdır. Salçalık biber yetiştiriciliği bölgede ciddi bir gelir kaynağı sayılmaktadır. Çakıt, Salbaş, Körkün, Eğlence vadilerinde ve Seyhan Irmağı'nın kıyılarında yoğun olarak salçalık biber yetiştirilmektedir ve Salbaş'da bir salça fabrikası bulunmaktadır. Bölgede hayvan yetiştiriciliğinde en çok koyun kıl keçisi, yerli sığır ve saf kültür sığır türleri görülmektedir. Bölge sanayi anlamında çok gelişme göstermemekle birlikte bölgede çırçır fabrikası ve un değirmenlerine rastlanmaktadır (Dervişoğulları ve ark., 2015).

Çalışma alanının bağlı bulunduğu ilçelerin ekonomik durumları incelendikten sonra Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin ekonomik durumları hakkında şunlar söylenebilir; Alanın kırsal bir bölge olması sebebiyle geçim kaynakları arasında tarım ve hayvancılık vardır (Şekil 4.23). Aynı zamanda Berlin Bağdat Demiryolu Projesi Belemedik şantiyesine ait tarihi kültürel kalıntılarla birlikte Belemedik Tabiat Parkı'nın doğal güzelliği sebebiyle bölgeye çevre il ve ilçelerden günübirlik gelen turistler bölgenin ekonomisine olumlu katkı sağlamaktadır.

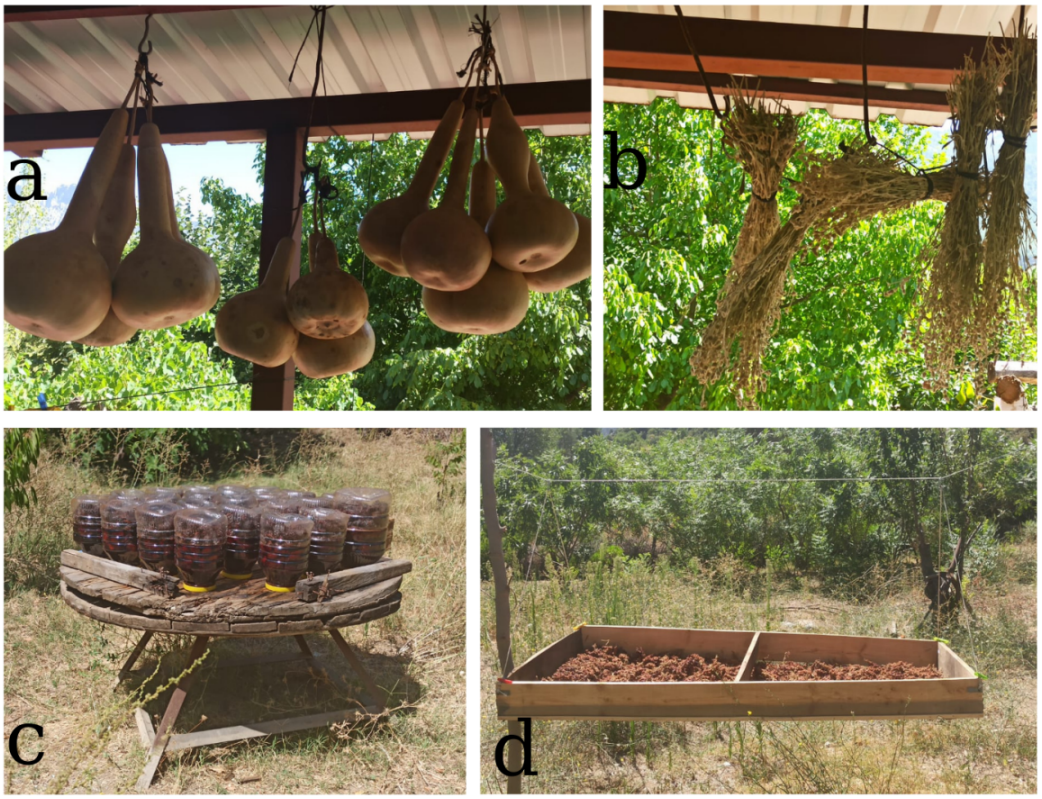

Şekil 4.23: Belemedik'te bazı ekonomik faliyetler

a) Kabak kurutma b) dağ çayı kurutma c)kozalak şurubu yapma d)sumak kurutma işlemi (Orijinal, 2021)

4.1.2.4. Sosyo-Kültürel Yaşam

1918 yılında Adana Valiliği tarafından Tahtacılar hakkında hazırlanan bir raporda yaşadıkları yer olarak, bu araştırmanın çalışma sahası içerisinde yer alan Belemedik, Hacıkırı ve Nergizlik köyleri de mevcuttur (Aytaş, 2012).

Tahtacıların kökeni ve inançları konusundaki ilk çalışmalar 1860 yılından itibaren Avrupalılar tarafından yapılmıştır. Bu araştırmalarda tahtacıların Şii kabile, Hristiyan kökenli bir mezhep, tarikat veya İslamiyetle bağlarını koparan Anadolu'nun yerli halkları olduğu görüşleri yer almaktadır (Gülten, 2020).

II. Abülhamit'in Müslümanları İttihad-ı İşlem dairesi içinde tutabilmek amacıyla raporlar hazırlatması ve araştırmalar yaptırmasıyla tahtacılar hakkındaki ilerleyen dönemdeki araştırmalara zemin hazırlanmıştır. Bu doğrultuda Baha Said, Yusuf Ziya Yörükan, Niyazi Bey ve Süleyman Fikri'nin araştırmaları yol gösterici olmuştur. Baha Said, 1917 yılında yaptığı araştırmada tahtacıların, Hazar denizinin kuzeydoğusu civarında yaşayan Aktav Türkmen kalıntıları olabileceğini söylemiştir. Niyazi Bey, 1918 yılında Adana bölgesinde yaşayan tahtacılarla ilgili hazırladığı raporda, Tahtacıların Anadolu'nun yerli halkı olmadığı Horosan'dan Anadolu'ya geldiklerini söylemektedir. Yörükan, tahtacıların Türkmen olduklarını ileri sürmüştür. Süleyman Fikri ise tahtacıların kesinlikle Türk olduğunu ileri sürmüştür (Çiftçi, 2020).

Tahtacılarla ilgili literatürde farklı görüşler olsada, son zamanlarda kabul görülen yaygın görüş, tahtacıların ağaç işleriyle uğraşan Alevi Türkmen topluluğu olduğu şeklindedir (Coşkun, 2013).

Tahtacıların İnanç ve Uygulamaları

Alevilik İslama dayanan bir inanç sistemi olsa bile kutsal kitap olarak "Buyruk" isminde bir kitaba sahiptir (Beaujean, 1995). Şah İsmail tarafından yazdırılan bu kitap, uygulama şekli açısından kılavuz olma özelliğini taşımaktadır (Selçuk, 2008).

Tahtacıların inançları konusunda farklı görüşler (Şamanizm, Paganisme) olsada ayinlerine bakıldığında inançlarının asıl kaynağının Hacı Bektaşi olduğu görülmektedir (Aytaş, 2012). Dini törenleri cem töreni, ikrar alma, muharrem orucu ve kurban şeklinde olup aynı zamanda bu dini inançların toplumsal ve eğitimsel yanları da mevcuttur. Tahtacıların dini ve sosyal olmak üzere iki tür bayramları vardır. Dini bayramları kurban bayramı, sosyal bayramları ise Sultan Nevruz ve Hıdırellez bayramıdır (Kuşci, 2018).

Cem törenleri köyün en uzun ve geniş evinde kadınlı erkekli yapılır. Cem törenlerini Ali'yi temsil eden dedeler yönetir. Tahtacılarda önemli bir tören olan cem töreni uygulama zamanı olarak Ali'nin doğum günü olduğu düşünülen cuma günü yapılır. Cemevinde yapılan cem törenine herkes evinde abdestini alıp öyle gelir (Erdoğan, 1993). Nefesler okunur saz eşliğinde semahlar dönülür. Semah, dünyadaki her şeyin ibadet için dönüyor olduğu inancıyla yapılır (Odyakmaz, 1988).
Alevi geleneğinde Aleviliğe girilebilmesi için kişinin, dedenin öğüt ve telkinlerini kabul edip bunlara uyacağına dair dedenin huzurunda söz vermesi gerekmektedir. Bu sözlerin tutulması zorunludur ve bu olaya ikrar alma denilmektedir (Eröz, 1990).

Tahtacı dini inanışlarından kurban yaratıcı ile kurulmak istenen bağlarda önemli bir yer tutar ve sıklıkla kullanılır. Kutsal mekânların ziyaretleri esnasında da kurban kesilir. Kişi kurbanını abdest alarak kesebilir (Gündüzöz, 2015).

Tahtacıların Hızır ve Muharrem adlı iki tane dönemsel oruçları vardır. Hızır orucunun temelleri Nuh Tufanına dayanmakta olup üç gündür. Bu süreçte tahtacılar su içmez ve yemek yemek yemezler. Tahtacılar Muharrem orucunu ise Kerbelâ'da susuz bırakılan Hüseyin'in yası olarak tutarlar. Muharrem ayının birinci günü başlayan oruç 12 gün tutulur ve hayvansal herhangi bir gıda tüketilmez, su içilmez. Canlılara zarar verilmez (Selçuk, 2008).

Hayatın geçiş dönem törenleri Türk din tarihinde önemli uygulamalar arasın yer alır. Bu uygulamalar doğum, evlenme ve ölüm uygulamaları olup statü olarak birinden diğer birine geçmeyi temsil eder (Günay ve Güngör, 1998). Hayatın geçiş dönemlerine ait ritüelleri genel olarak doğum ritüelleri; bebek tuzlama, çocuk kırklama, diş hediği, duşak kesme ve aydaş kaynatma şeklinde, evlilik ritüelleri; bayrak dikme, baş bağlama ve ölüme dair ritüelleri ise cenaze evinde toplanma, ağıt yakma, cenazenin gömülmesi ve yas tutma şeklindedir (Kuşci,2018). Tahtacı inancına göre çocuk doğduktan sonra plesanta sırlanır (gömülür). Doğumdan bir hafta sonra göbek bağı düştüğünde, çocuğun ileride güzel kokması adına çocuk tuzlanır ve gülsuyuyla yıkanır. Loğusa kadın 40 gün boyunca albastı inancı nedeniyle çocukla yalnız bırakılmaz. Loğusa kadın ve çocuk kırk gün sonra yalnızca kadınların katıldığı bir törenle kırklanır (Selçuk, 2008). Tahtacı inancına göre evliliklerde, düğün masrafları

kadının ve erkeğin ailesi tarafından ortak şekilde karşılanmaktadır, düğün hazırlıklarında yardımcı olan musahipler vardır, gelini hazırlamak (giydirilmesi ve dualanması) kadınların görevi olup bu sırada dedenin eşi tarafından başı bağlanır ve bu olaya da baş bağlama töreni denir. Tahtacı inancında ölen kişinin bir an önce sırlanması (gömülmesi) gerekmektedir. Kefenleme sırasında ölüye içlik ve çorap giydirilip ölünün yüzü açıkta bırakılır. Ölü kafenin üzerinden sırlama örtüsü olarak adlandırılan bir örtü ile örtülür. Defin gerçekleştikten sonra cenaze evine yakınları tarafından yemek götürülür. Definden sonraki üçüncü, yedinci ve 40. günlerde cenaze evinde yemek verilir (Engin 1998).

Ağaç kesme konusunda ustalaşmış olan Tahtacılar bu işlemi belli ritüeller çerçevesinde yapmaktadır. Her ağaç kesim mevsimi başlaması ile bir koyun ve ya keçi kurban edilir. Kurban kesimi sırasında dua yapılır. Dua kuran ayeti olmayıp türkçe yapılır. Bu duaya Gülbenk denilmekte olup dua Hadip Nacar'a (tahtacılık mesleğini başlatan kişi ve tahtacılığın piri) çağrı ve ağaca söylenen bir özür niteliğindedir. Tahtacılar her ağacı insanlar gibi canlı bulur. Mezarlıkta, kutsal alanlarda bulunan ağaçlar, ulu ağaçlar ve zeytin ağaçları (olea europaea) onlar için kutsaldır. Ayrıca cenaze defnedildikten sonra mezarın üzerine mersin bitkisi (myrstus communis) konur ve mezar ziyaretlerindede mezarın üzerine daha küçük boyutlarda mersn bitkisi bırakılır.

Belemedik Tabiat Parkı Gelişim Planı Analitik Etüt Raporunda (2015) ve Belemedik Muhtarlığı ile yapılan mülakat görüşmesinde (Tablo 4.26) bölge halkının kendilerini Alevi Türkmen Tahtacı olarak kimliklendirdikleri ve kültürel değişimler görülse de güçlü bir tahtacı kültürünün varlığını sürdürdükleri görülmektedir.

4.1.2.5. Kültürel Miras Öğeleri

Kültürel miras kavramı, korumanın başladığı ilk yıllarda anıtı (Venedik Tüzüğü) ondan sonraki süreçtede kültürel varlığı karşılamaktaydı. Geçmişten günümüze koruma yelpazesi genişledikçe kültürel miras kavramı ortaya çıkmıştır (Emre, 2010).

Kültürel miras, bir topluluğa ait olan ortak bir bağ anlamı taşımaktadır. Tarihi, kimliği temsil eder aynı zamnada geçmişe, bugüne ve geleceğe olan bağdır. ICOMOS kültürel mirası "Kültürel Miras, bir topluluk tarafından geliştirilen ve gelenekler, uygulamalar, yerler,

nesneler, sanatsal ifadeler ve değerler dahil olmak üzere nesilden nesile aktarılan yaşam biçimlerinin bir ifadesidir. Kültürel Miras genellikle Somut Olmayan veya Somut Kültürel Miras olarak ifade edilir." şeklinde tanımlamıştır (2002).

UNESCO, Kültürel Mirasın bir kaç kategoriyi kapsadığını belirtmiştir. Bu kategoriler;

- Somut Kültürel Miras: Taşınabilir kültürel miras (resimler, madeni paralar, heykeller, el yazmaları, vb.), Taşınmaz Kültürel Miras (anıtlar, arkeolojik alanlar, sit alanları (kültürel peyzaj alanları), vb.) ve Sualtı Kültür Mirası (sualtı kalıntıları, sualtı şehirleri ve gemi enkazları)
- Somut Olmayan Kültürel Miras: sözlü gelenekler, ritüeller, inançlar, sahne sanatları vb.

Bu kategoriler doğrultusunda kültürel miraslar, toplumların somut ve somut olmayan, söz konusu toplumun kişilerine ortak geçmiş ve gelecek olgusu sağlayan bütün değerleri kapsamaktadır. Tarihi dokular, kültürel peyzajlar, anıtsal yapılar, arkeolojik alanlar gibi somut değerlerin yanı sıra dil, bellek, folklor, ritüeller, gelenekler gibi somut olmayan değerler de kültürel mirasın öğeleridir.

İnsanoğlu tarih boyunca önem verdiğini, değerli bulduğunu korumaktadır. Koruma içinde bulunulan toplumların değeri ile ilgili olmalıdır (URL-27, 2021).

Bu bağlamda literatürde yer alan kültürel miras değerleri şöyle açıklanmaktadır;

- **Kimlik Değeri:** bireylerin geçmişlerini öğrenmesinde ve toplumun diğer üyeleri ile bağ kurmasında kimlik önemli bir değerdir. Kültürel mirasların korunmasının tarihsel gelişim içerisinde kimlik oluşturmada önemli katkıları olmaktadır.
- **Tarihsel ve Bilimsel Değer:** Kültürel miras elemanları farklı dönemlerde yaşamış topluluklar ve bu toplulukların sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasal hayatları ile ilgili en somut bilgileri vermektedir.
- **Çevresel değer:** Yapı ya da yapı gruplarının çevresine kattığı değer ya da çevresinden aldığı değerdir. Bu perspektifte, peyzaj açısından önemli olmak, bulunduğu yerin simgesi olmak çevresel değerdir.
- **Estetik ve Sanatsal Değer:** Kültürel varlıklar insanlığın zevk ve ihtiyaçlarının sonucu oluşmuşlardır. Bu anlamda estetik ve sanatsal değer taşımaktadırlar.

- **Özgünlük ve Enderlik Değeri:** Eğer yapı ya da mimari öğeler dönemlerine ait özellikleri günümüze kadar taşımışlarsa da özgün bir değer taşımaktadır. Nadir bulunan hemen hemen her şey değerlidir. Bu sebeple nadir bulunan yapılar, yapı grupları ve sit alanları değerlidir.
- **Anı ve Belge Değeri:** Toplumların yapı veya yaşadıkları bölge ile ilgili anıları bulunabilmektedir. Ve bu yapılar ya da yerler tarihteki önemli bir olayın canlı tanıkları olması açısından değerlidir. Belge değeri ise diğer tüm değerlerle ilgilidir. Çünkü yapıldıkları, gerçekleştikleri ve ya ait oldukları dönemler hakkında önemli belgeler sunmaktadır (Madran ve Özgönül 2005; URL-27, 2021).

Bu bölümde kültürel miras öğelerinin kültürel değeri ve tescil durumu incelenmişdir.

4.1.2.5.1. Somut Kültürel Miras Öğeleri

Tarihi Alman Yapıları

Berlin-Bağdat Demiryolu Projesine ait Belemedik ve Hacıkırı şantiyeleri 1903 yılında kurulmaya başlanmıştır. Bu şantiye de lojmanlar, hastahane (Şekil 4.24.), postahane, kantin, sinema, sosyal ev, cami, kereste fabrikası, fırın vb. her ihtiyacın karşılandığı yapılar inşa edilmiştir. 1912 yılında 5000 kişilik bir kente dönüşmüştür (Şekil 4.24). Böyle bir kent o tarihlerde çevre il ve ilçelerde bulunmamaktadır. Bu şantiye-kentte Alman mühendisler, İtalyan taş ustaları, İngilizler ve savaş zamanlarında Anzak ve Rus esirler şeklinde bir çok milletten kişi çalışmış ve yıllarca yaşamıştır (İşisağ, 2019).

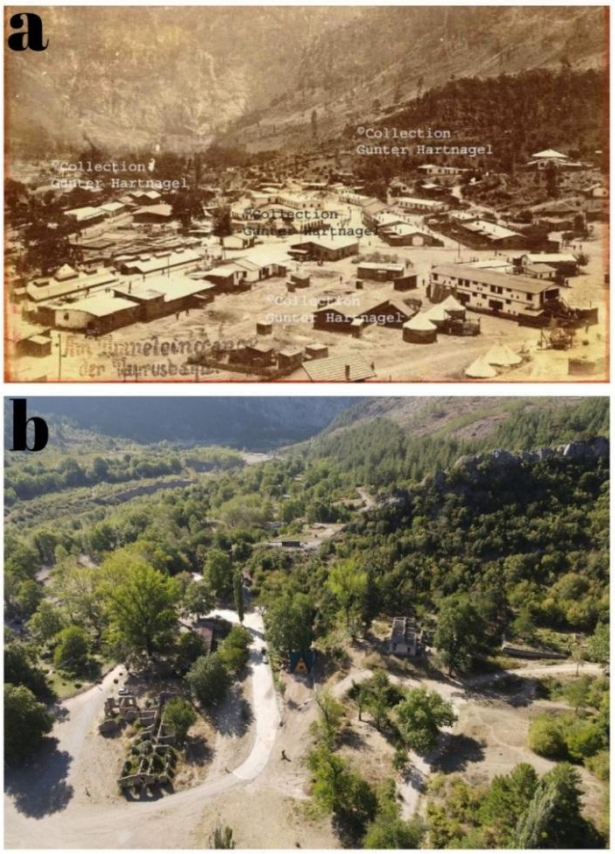

Şekil 4.24: Belemedik Tarihi Alman Yapıları,
a- 1915-18 yılları (URL-23, 2021) , b- Günümüzde (Orijinal, 2021)

Tarihi yapıların tescil durumları için Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır;

Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB Şube Müdürlüğü'nün yazısına istinaden hazırlanan 21.06.2010 tarihli raporda, *(...).*

> *Yerinde yapılan incelemede; Belemedik köyü, 107 ada,1 parsel üzerinde yer alan yapı tescilli taşınmaz tabiat varlığı çınar ağacının güneybatısında kalmaktadır. Yapı dikdörtgen planlıdır. Moloz taş malzeme ile yığma yapım tekniğinde inşa edilmiştir. Pencereleri ahşap kasalıdır. Şuanda bir bölümü samanlık çok küçük bir bölümü ise konut olarak kullanılmaktadır. Yapının orta kısmında hem tavanda hem tabanda çökmeler olmuştur. Çatısı ahşap çatılı üzeri saç kaplamalıdır. Gerek plan gerekse malzeme açısından taşınmaz kültür varlığı özelliği taşımamaktadır. 107 ada, 9 parseldeki yapı tescilli taşınmaz tabiat varlığı çınar ağacının güneyinde yer almaktadır. L planlıdır. Yapının üst örtüsü tamamaen yıkılmış durumdadır. Kabayonu taş malzemeden yığma yapım tekniğinde inşa edilmiştir. Yapı tamamen harabe halindedir. İçerisinde yoğun bitkilenme mevcuttur. Dış duvarlarının bir bölümü de*

yıkılmıştır. Bu yapı gerek plan gerekse malzeme açısından taşınmaz kültür varlığı özelliği taşımamaktadır
(...).

19. 07.2011 tarihli belgede, Devlet Demiryolları İşletmeleri Genel Müdürlüğü 6. Bölge Müdürlüğüne verilen cevapta,

İlgi yazı ile; Adana İli, Pozantı İlçesi, Belemedik köyü, 107 ada 9 parsel numaralı taşınmaz üzerinde bulunan yapılar ve ağaçlar için alınmış bir tescil kararı bulunup bulunmadığı sorulmuştur.
(...) Aynı parselde yer alan mimari yapıların korunmasına yönelik ise alınmış bir Kurul kararı bulunmamaktadır.

Her iki arşiv belgesinde de dikkat çeken nokta Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB Şube Müdürlüğü ve Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü 6. Bölge Müdürlüğü tarafından bu binaların taşınmaz kültür varlığı olabileceğinin düşünülmesi ve koruma kurulundan bilgi istenmesidir.

1970 yılına ait Haritalar Genel Müdürlüğü'nden elde edilen uydu fotoğrafı, ve 2021 yılına ait Google Eart görüntüsü ve Pozanti Belediyesinden alınan mülkiyet durumu haritalarının çakıştırılmasıyla Belemedik Orta Yerleşke Tarihi Alman Yapılarının yerleşim planı elde edilmiştir (Şekil 4.25). Bu planda günümüze ulaşan ve 1970 yılına kadar varlığını devam ettirmiş yapılar gösterilmiştir. Ayrıca bu yapıların çoğunluğu Devlet Demiryollarının mülkiyetinde görünsede bir kaç tanesi orman arazisindedir.

Haritaya ve tarihi fotoğraflara bakılarak alandaki yıkımın çevresel ve ya insani müdahalelerle 1970 yılından daha önce başladığı ve hızlı bir şekilde olduğu görülmektedir. Günümüze ulaşan harabe durumdaki yapı ve yapı kalıntılarının da koruma eksikliği sebebiyle aynı kaderi paylaşabileceği düşünülmektedir (Şekil4.25).

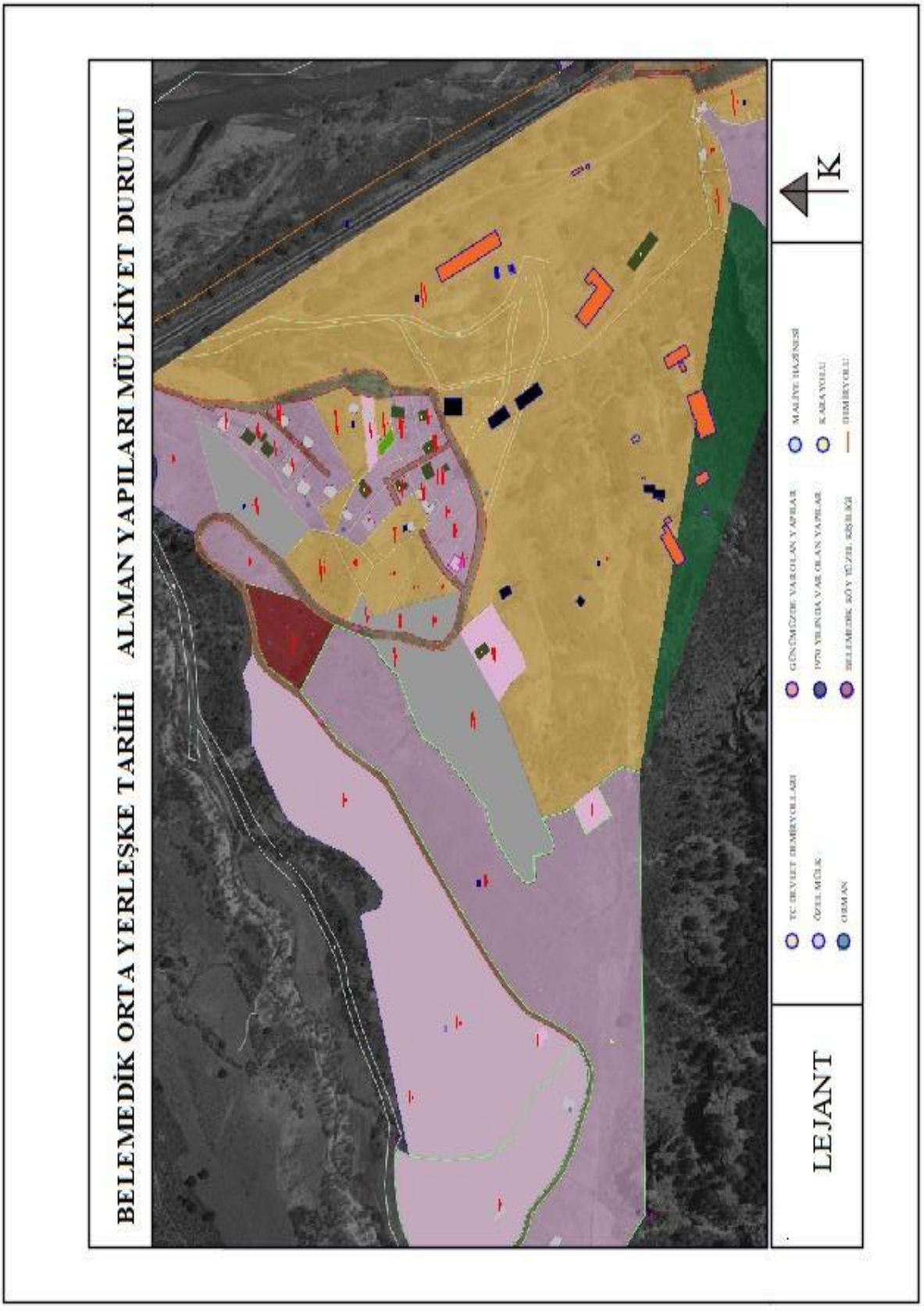

Şekil 4.25 : Alman yapıları yerleşim planı (Orijinal, 2021)

Şekil 4.26: Belemedik Orta Yerleşke Tarihi Alman Yapı Görselleri

a) yemekhane, b) idari yapı, c) lojman d) hastane, e) mühendisin havuzu ve hapishane, f) çeşme, g)kazandairesi, h)tuvalet (Orijinal, 2020- 2021)

Şekil 4.27: Belemedik Hacıkırı arası servis yolu kenarında bulunan yapı kalıntıları (Orijinal, 2020)

Tüneller

Belemedik ve Hacıkırı arasındaki 14 km'lik demiryolunda 12 adet (20 nolu tünel ile 31 numaralı tünel dahil olmak üzere bu aralıktaki tüneller) tünel bulunmaktadır. Bu 12 adet tünelin toplam uzunluğu 11.805 m'dir. Bu verilere göre 14 km'lik demiryolunun sadece 2195

m'si tünel değildir. Ve bu 2195 m'lik alanda ise 7 adet küçük köprüler mevcuttur. En uzun tünel 3795.5 m ile 29 numaralı, en kısa tünel 37 m ile 23 numaralı tüneldir. Tüneller insan gücüyle kazma kürek gibi basit aletlerle zorlu doğa, ekonomik ve sosyal şartlarda yapılmıştır. Italyan taş ustalarının şekillendirdiği taşlar ve beton kullanılmıştır (İşisağ, 2019) (Şekil 4.28).

Şekil 4.28: Demiryolu Tünelleri

a) 1914 yılında insan gücüyle açılan tüneller (URL-23, 2021),b) 1918 tünellerin yapım çalışması (URL-23, 2021) c) günümüzde tüneller (Orjinal,2021)

Tünellerin tescil durumlarına ilişkin Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır;

28.02.2020 tarihli ve 12280 numaralı kararda,

(...) yapılan görüşmeler sonucunda,

Mersin ili, Tarsus ilçesi, Kuşçular Mahallesinde, 112 ada, 1 nolu Orman parseli ile 101 ada, 190 Orman parseli içinde yer alan ***Tarihi Bağdat-Hicaz Demiryolu Hattına*** *ait olan kararımız eki haritada görülen TCDD tarafından 23 nolu tünel ile 22 nolu dem iryolu tünelinin 2863 sayılı yasa kapsamında kültür varlığı niteliği taşıdığı anlaşıldığından tesciline, yapı grubunun 2. Grup yapı olarak belirlenmesine, kararımız eki haritada görülen koruma alanı sınırının uygun olduğuna, tüneller içinde bulunan ray, drenaj kanalı, travers, sinyalizasyon ve elektrifikasyon sistemlerinin arıza ve bakımı ile seyrüsefer durumlarını aksattıracak hallerde, can-mal güvenliği açısından hemen müdahale edilmesi gerektiren durumlarda tünelin özgün yapısına zarar vermemek koşuluyla gerekli basit onarım ve müdahalelerin KUDEP uzamaları denetiminde ilgili idarece yapılıp uygulama sonucundan Kurulumuza bilgi verilmesine, tünelin özgün mimari dokusuna müdahale gerektirecek uygulamalar için Kurulumuzdan izin alınmasına karar verildi* (Ek-7).

28.02.2020 tarihli ve 12279 numaralı kararda,

(...) yapılan görüşmeler sonucunda,
Mersin ili, Tarsus ilçesi, Kuşçular Mahallesinde, 112 ada, 1 nolu Orman parseli içinde yer alan ***Tarihi Bağdat-Hicaz Demiryolu Hattına ait*** *olan kararımız eki haritada görülen TCDD tarafından 24 numara ile belirtilen demiryolu tünel ile 25 nolu demiryolu tünelinin 2863 sayılı yasa kapsamında kültür varlığı niteliği taşıdığı anlaşıldığından tesciline, yapı grubunun 2. Grup yapı olarak belirlenmesine, kararımız eki haritada görülen koruma alanı sınırının uygun olduğuna, (...) karar verildi.*

Yukarıda verilen Kurul kararlarından anlaşıldığı üzere, alan sınırları içerisinde 12 adet tünelden sadece 4 (22, 23, 24 ve 25 nolu tüneller) adet tünel tescil edilmiştir. Bu kararlarda dikkat çeken nokta "***Tarihi Bağdat-Hicaz Demiryolu Hattına ait"*** vurgusudur. Lakin burada bir çelişki söz konusudur. 12 adet tünelden sadece 4'ünün tescile değer görülmesi ve aynı projenin (Tarihi Bağdat-Hicaz Demiryolu) parçası olan diğer tünellerin (8 adet) tescile değer görülmemesi çelişkili bir durumdur.

Varda Köprüsü

Projenin Belemedik ve Hacıkırı şantiyesinden sorumlu Alman mühendis Nicolos Mavrogordato demiryolu için en ideal geçiş noktasının Gavurdere üzerine yapılacak köprü ile sağlanacağını düşünmüştür (Şekil 4.29). Almanlar tarafından 'Gavurdere Viyadük' olarak adlandırılan köprünün yapılması planlanan yerinin 50 60 m batısına malzeme temini için bir dekovil hattı yapılmış ve telefirik sistemi kurulmuştur (Şekil 4.30).

1907 yılında inşasına başlanan Varda Köprüsü'nün iki ana ayağına 4 tona yakın beton blok yerleştirilmiş ve çeliklerle güçlendirilmiştir. Köprünün kemer iskeleleri (o dönemde bu teknik ilk defa Varda Köprüsü'nde kullanılmıştır.) ayakların üzerine çakılmıştır. Bu şekilde hem zamandan hem de malzemeden kazanılmış ve 1912 yılında inşaası tamamlanmıştır. Varda köprüsü yüksekliği 99 m, uzunluğu 222 m olarak Berlin-Bağdat Projesinin en büyük köprüsü olarak tamamlanmıştır.

Bölge Halkı tarafından Alman Köprüsü, Koca Köprü olarak da anılan Varda Köprüsü yanında yer alan 2 adet oyulmuş tüneller ve dekovil hattı kalıntıları ile 2002 yılında tescil edilmiştir. (Ek-8)

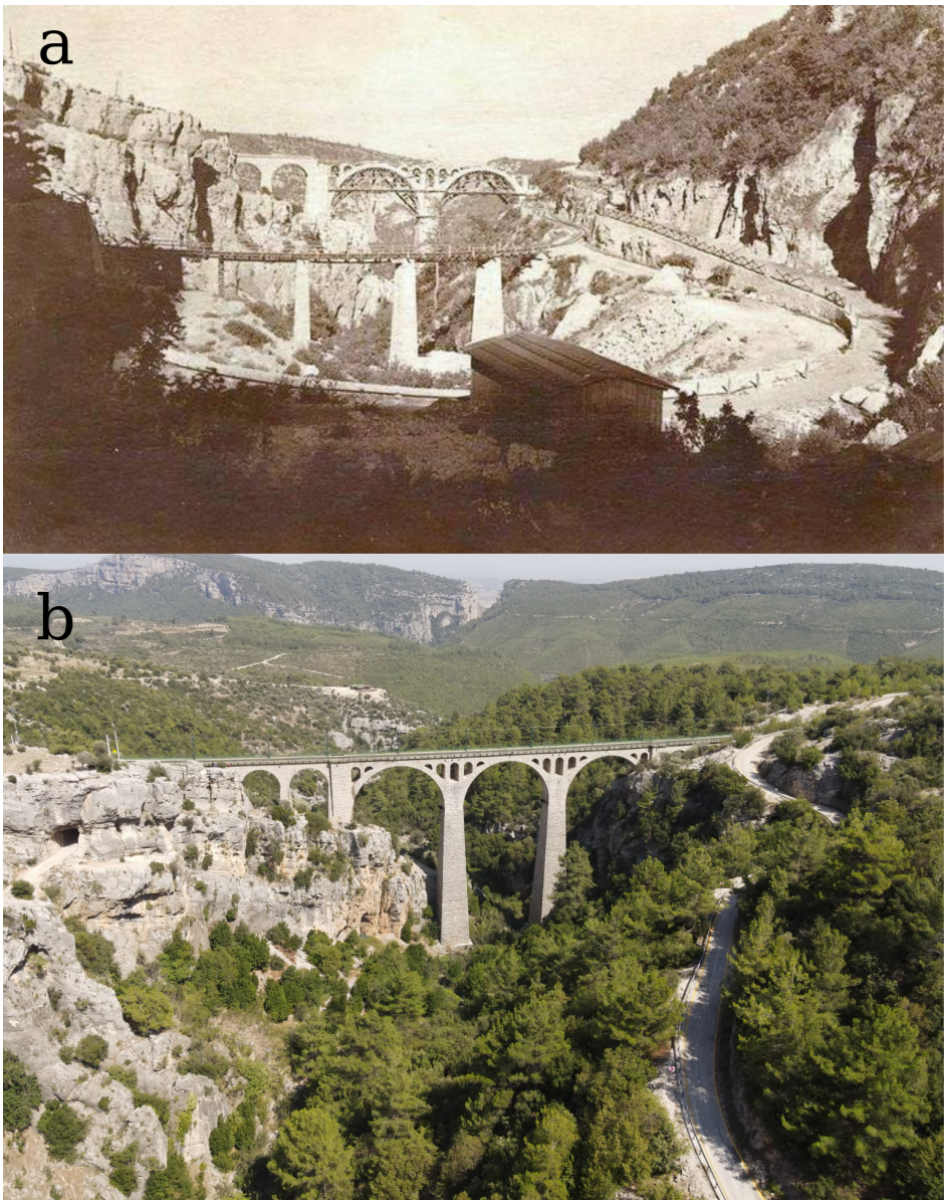

Şekil 4.29: Varda Köprüsü

a) yapım aşaması 1910 (URL-23, 2021) b) günümüzde (Orjinal,2021)

Şekil 4.30: Dekovil hattı

a) 1907 yılında (URL-23, 2021) , b) günümüzde (Orijinal, 2020)

Alman Mezarlığı

Proje kapsamında Belemedik şantiyesinde ölen Almanlar'ın ve diğer yabancı uyruklu çoğunlukla Hristiyan vatandaşların defnedildiği mezarlıktır (URL-28, 2021) (Şekil 31). Şu an mezarlık kullanılmamakla birlikte içerisinde Hacıkırı'dan getirilen anıtsal nitelikte bir taş mevcuttur (Şekil 4.32).

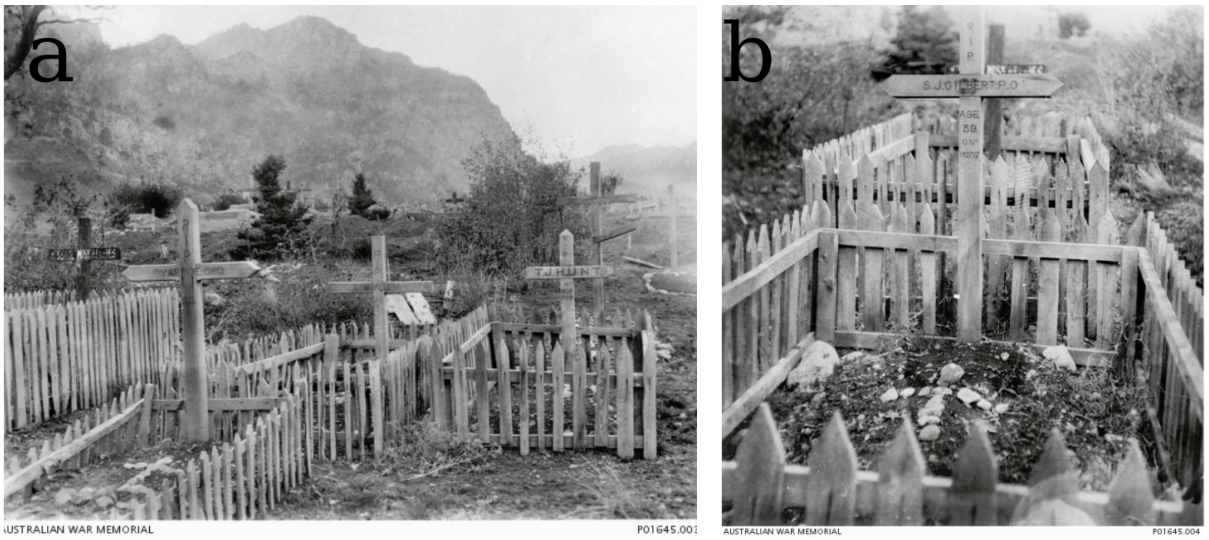

Şekil 4.31: Tarihte Alman Mezarlığı

a) Esir olan Denizaltı Hmas Ae2 Ekip Üyesi 8275 Baş Muhabir Charles Varcoe'nin Mezarı,1916 (URL-28, 2021) b**)** 8053 Astsubay (PO) denizaltı HMAS AE2'nin mürettebatı ve

ardından 30 Nisan 1915'te Türkler tarafından esir alınan savaş esiri Stephen John Gilbert'in mezarı, 1916 (URL-28, 2021)

Şekil 4.32: Gününmüzde Alman mezarlığı (Orijinal, 2021)

Alman mezarlığının tescil durumlarına ilişkin Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır;

18.10.2004 tarihli raporda,

İlgi: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 03.09.2003 gün ve 10691 sayılı sayısı.

(…)

Arşivde yapılan inceleme sonucu, bahis konusu Alman Mezarlığına ilişkin herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

Yerinde yapılan inceleme de ise, 107 ada, 4, 5, 6, ve 7 nolu parseller ile çevresi incelenmiştir. İncelenen parseller üzerinde yapılan yüzey araştırmalarında 5226 ve 3386 sayılı yasalarla değişik 2863 sayılı yasa kapsamında herhangi bir kültür veya tabiat varlığına rastlanmamıştır. Ancak parseller üzerinde tahrip edilmiş yer yer mezar veya mezar olabilecek betonarme taş kalıntılarına rastlanılmıştır. Yörede bulunan insanlar insanlar tarafından 1900'lü yılların başında Almanlar tarafından yapılan demiryolunun inşaatı sırasında ölen Alman işçilerin buraya defnedildiği söylenmiştir.

Sonuç olarak; Adana ili, Pozantı İlçesi, Belemedik köyünde bulunan Alman Mezarlığına ilişkin ilgi yazı ekinde belirtilen ve yerinde gördüğümüz mezarlıkların anıtsal nitelikte olmadığı bu bağlamda 5226 ve 3386 sayılı yasalarla değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma yasasını ilgilendirmediği kanaatindeyiz. Ancak kalıntılarının yaklaşık yüz yıllık olması ve tarihi Alman mezarlığı olması nedenleriyle kurul görüşü de alınması gerektiği görüşündeyiz. (…) (Ek-9)

Söz konusu raporda Alman mezarlığının kültürel bir varlık olmadığı belirtilse de kalıntıların yüz yıllık ve "Tarihi Alman Mezarlığı" olmasından dolayı kurul görüşünün alınması gerektiği vurgulanmıştır. Lakin raporun yazıldığı 2004 yılından bu yana alanın kurulca tescil edilmediği görülmüştür.

Belemedik ve Hacıkırı Tren Gar Yapıları

Berlin-Bağlat Demiryolu projesinin parçaları olan Belemedik ve Hacıkırı gar yapıları (Şekil 4.33-34) tescil durumlarına ilişkin Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde yapılan araştırmalarda Hacıkırı gar yapısının tescilli olduğu (Ek-10) Belemedik gar yapısının tescilli olmadığı görülmüştür. Bu iki gar yapısınında aynı dönemde ve aynı projenin parçaları olduğu düşünüldüğünde Belemedik gar yapısının da tescillenmsi gerekmektedir.

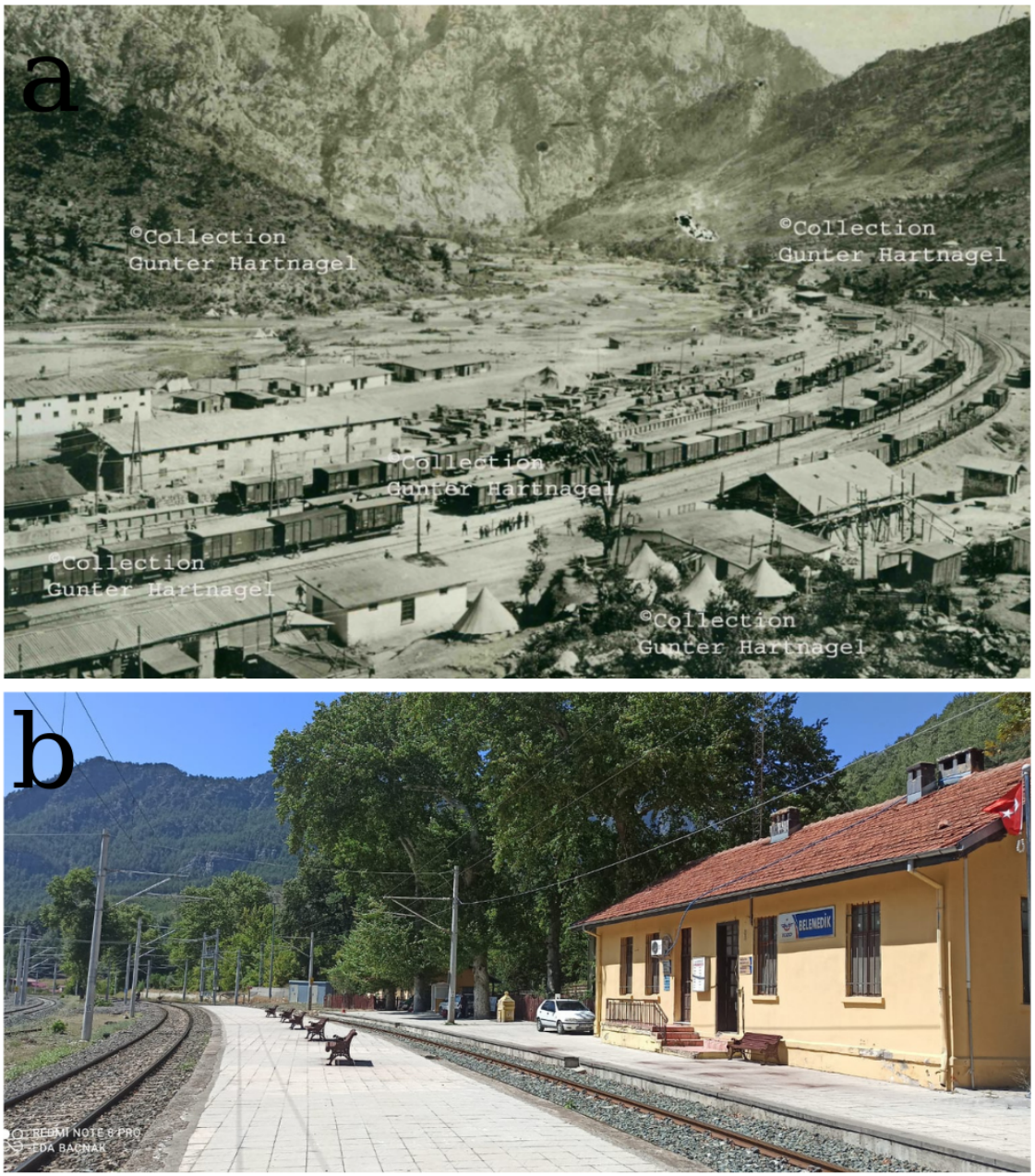

Şekil4.33: Belemedik Tren Gar Yapısı

a) 1916 yılında (URL-23, 2021), b)Günümüzde (Orijinal, 2021)

Şekil 4.34: Hacıkırı Tren Gar Yapısı

a) 1916 yılı (URL-23,2021) b) Günümüzde (Orijinal, 2021)

4.1.2.5.2. Somut Olmayan Kültürel Miras Öğesi- Tahtacı Kültürü

Tahtacılar, Alevi Türkmen topluluklardır. Ormancılık işleri yapmalarından dolayı genellikle Akdeniz ve Batı Anadolu kıyıları ormanlık alanlarında yaşamaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde Tahtacıları Belemedik, Hacıkırı ve Nergizlik köylerinde görmekteyiz. Antalya Teke bölgesinden Berlin- Bağdat demiryolları çalışmalarında tren raylarına kereste yapmaları için getirtilmiştir (Kuşçi, 2018; İşisağ, 2019) (Şekil4.35).

Şekil 4.35: 1915 Demiryolu yapım çalışmalarında kadın ve erkek birlikte çalışan Tahtacılar (URL-23, 2021).

Tahtacılar diğer Alevi toplululara göre inanç, ibadet, ve ritüelleri bakımından farklılık göstermektedir. Kendilerine özgü inanış, uygulama ve müziklere (mengi, sema, nefes, ağıt vb.) sahiptir (Akdeniz ve Ersoy, 2012).

Tahtacılar ağaç ve ağaç işçiliğini hayatlarının merkezine alan bu konuda uzmanlaşmış zanaatkarlardır. Kültürel topluluklar belli bir işi, pratigi yüzyıllarca tekrarlaması, birikim ve tecrübe sahibi olmasıyla alanında uzman kişilerden daha fazla bilgiye sahip olabilirler. Bu durum literatürde *know how,* yapabilme becerisi şeklinde geçmektedir. Tahtacılar da yuzyılların birikimi ve tecrübesiyle ağaç işçiliği konusunda uzmanlaşmış kültürel bir topluluktur (Küçükebe, 2013) (Şekil4.36.).

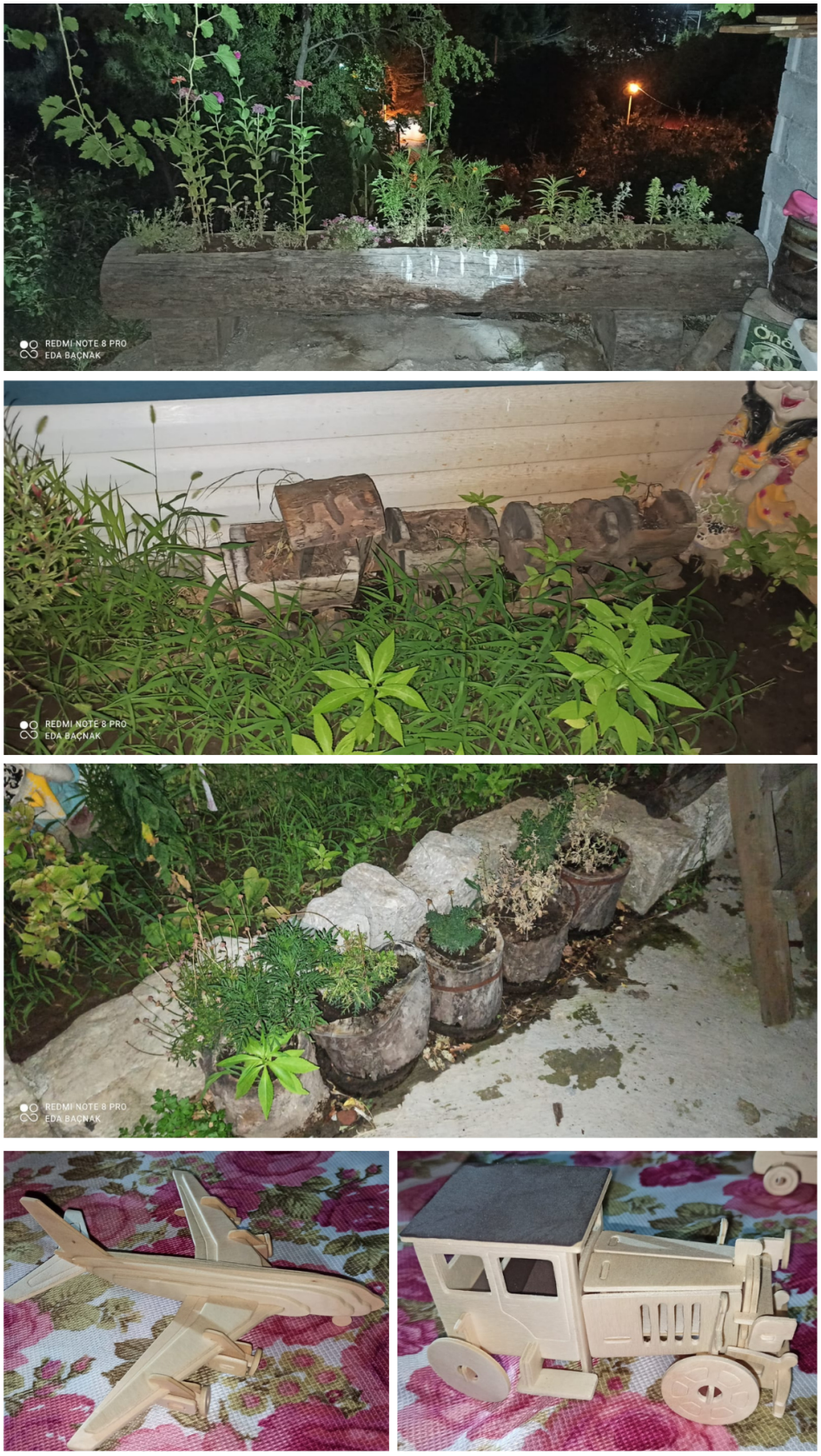

Şekil 4.36: Tahtacıların ahşaptan yaptığı saksı, iç ve dış mekan süs eşyaları (Orijinal, 2021)

Tahtacılar yaşadıkları coğrafyada kültürel topluluklardan izler taşıyan ya da kendilerinden başka toplumlarada ışık tutan o toplumların ritüellerinin, pratiklerinin ve inanışlarının anlaşılmasını sağlayan farklı kültürler arasında köprü niteliği taşıyan özgün bir topuluktur. Tahtacılar insan ve doga etkileşiminin en net örneklerinden olup ince ruh ve sanatsal birikimi olan kültürel bir topluluktur (Suavi, 2000) (Şekil 4.37).

Şekil 4.37: Tahtacılar tarafından ahşap dışında kabak, boncuk, ip vb. malzemeler kullanılarak yapılan iç mekan aydınlatma, süs eşyaları ve boncuk ve kurdale kullanılarak yapılan takılar

4.1.2.5.3. Alandaki Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Değerlendirilmesi

Belmedik Tabiat Parkı ve çevresinde yer alan kültürel miras öğeleri, geçmiş, günümüz arasında bir bağı ifade eder. Ve bu miras sadece bir topuma ait olmayıp bir çok milletin izlerini taşımaktadır. Ortak tarihi ve kimliği temsil eder niteliktedir. Yapıldığı dönemin özelliklerini gün yüzüne çıkarmaktadır. Dönemin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel hayatı hakkında bilgiler sunmaktadır. Alan bulunduğu çevrede simge niteliğindedir. Tarihi, Estetik ve sanatsal değerleri ile birçok kişi tarafından ziyaret edilmekte ve fotoğraflanmaktadır.

Kültürel miras sadece gördüğümüz, dokunduğumuz somut varlıklar değildir. Çalışma alanında somut mirasın oluşumuna katkı sağlayan ve gelenek görenekleri, inançve uygulamaları, müzikleri, ezgileri, törenleri, bilgi birikimi ve zanaatkarlıkları ile somut olmayan kültürel mirasda vardır.

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu arşiv çalışmalarına ve literatür çlışmalarına dayanılarak, CBS ortamında, çalışma alanının Kültürel Miras haritası oluşturulmuştur (Şekil 4.38.). Bu haritaya göre Somut Kültürel Miras elmanları, Varda Köprüsü (tescilli), Hacıkırı Gar Yapısı (tescilli), 22-23-24-25 nolu tüneller (tescilli), Alman mezarlığı (tescilsiz) ve Belemedik Gar yapısı, tarihi alman yapıları, tüneller, servis yoludur (tescilsiz, sarı renk ile ifade edilmiştir). Somut olmayan kültürel miras elemanı ise Belemedik, Hacıkırı ve Nergizlik sınırları içerisinde yer alan Tahtacı kültürüdür.

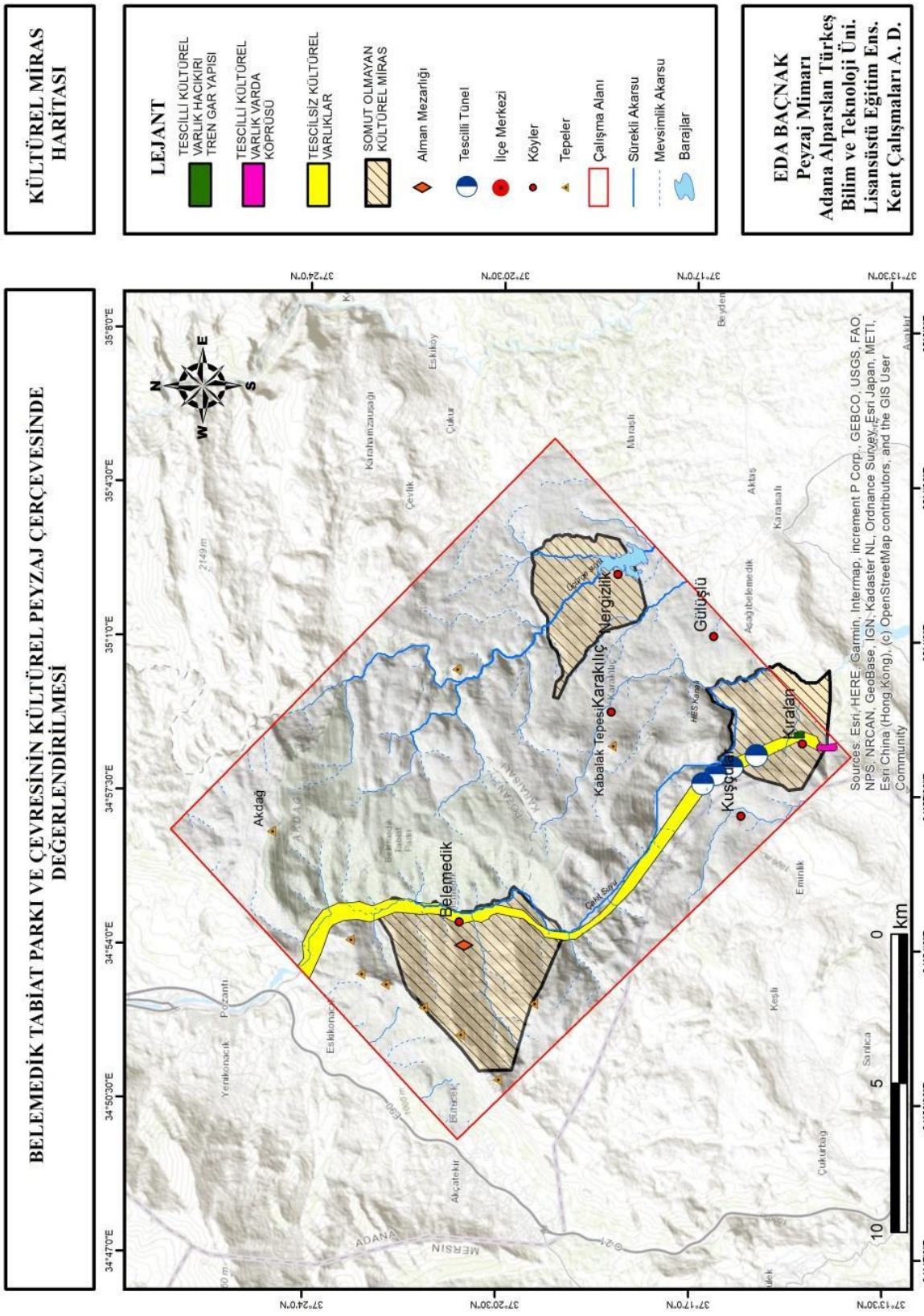

Şekil 4.38: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Kültürel

Miras Alanı Haritası

4.2. Anket Analizi

Anket çalışmasında, 56 kişilik evrene sahip Adana ili, Pozantı İlçesi, Belemedik mahallesinde 29 kişinin katılımıyla yerel halkın kültürel miras algısı ölçülmüştür. 29 kişilik örneklem 54 kişilik evrenin %51,75'ini oluşturmuştur ve bu yüzde çalışmanın gerçeğe yakın sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Katılımcıların demografik durumlarına bakıldığında, 29 katılımcının 14'ü kadın ve 15'i erkektir. Katılımcıların yaş gruplarına baktığımızda en fazla (14 katıımcı, % 48) 51-65 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında genellikle (13 katıımcı, % 44) ilköğretim mezunu oldukları ve 5 katılımcının da üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların meslek durumlarına bakıldığında genellikle ev hanımı ve emekli oldukları görülmektedir.

Araştırmada katılımcılar tarafından boş bırakılan bir soru olmamakla beraber beşli likert ölçeğinde ilk 12 soruya katılımcılardan 1 ile 5 arasında bir puan (5 en yüksek, 4 yüksek, 3 orta, 2 düşük, 1 en düşük) verilmesi istendiğinde genelde 3 puandan fazla verilmiştir (Ek-11). 13. ve 14. açık uçlu sorulara katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda ölçek geliştirilmiştir. Cevaplar bu şekilde spss programına aktarılmıştır. Soruların tek tek analizleri tablolar şeklinde gösterilmiştir.

1.Soru: Belemedik Tabiat Parkını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

29 katılımcıdan 25 katılımcı (%86,2) 5 puan vermiştir. 4 katılımcı (%13,8) ise 3 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,72 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların Belemedik Tabiat Parkını sıklıkla kullandığı anlaşılmaktadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.3: Anket 1. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	Orta	4	13.8
	Yüksek	25	86.2
	Toplam	29	100

2. Soru: Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde yer alan tarihi yapıları biliyor musunuz?

29 katılımcıdan 21 katılımcı (%72,4) 5 puan vermiştir. 7 katılımcı (%24,1) 4 puan ve 1 katılımcı (%3,4) da 1 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,62 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde yer alan tarihi yapıları yüksek düzeyde bildikleri anlaşılmıştır (Tablo 4.4).

Tablo 4.4: Anket 2. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde yer alan tarihi yapıları biliyor musunuz?	en düşük	1	3,4
	yüksek	7	24,1
	en yüksek	21	72,4
	Total	29	100,0

3.Soru: Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulanan yapıların tarihi hakkında bilgi sahibi misiniz?

29 katılımcıdan 7 katılımcı (%24,1) 5 puan vermiştir. 8 katılımcı (%27,1) 4 puan , 9 katılımcı (%31) 3 puan, 2 katılımcı (%6,9) 2 puan ve 3 katılımcı (%10,3) da 1 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 3,48 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulunan yapıların tarihi hakkında orta düzeyde bir bilgiye sahip oldukları anlaşılmıştır (Tablo 4.5).

Tablo 4.5: Anket 3. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulanan yapıların tarihi hakkında bilgi sahibi misiniz?	en düşük	3	10,3
	düşük	2	6,9
	orta	9	31,0
	yüksek	8	27,6
	en yüksek	7	24,1
	Toplam	29	100,0

4. Soru: Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulunan harabe durumdaki tarihi yapılar korunmalı mıdır?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulunan harabe durumdaki tarihi yapıların korunmasını en yükseğe yakın bir düzeyde istedikleri görülmüştür (Tablo 4.6).

Tablo 4.6. Anket 4. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulunan harabe durumdaki tarihi yapılar korunmalı mıdır?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

5.Soru: Belemedik Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Belemedik Tren garı yapısını en yüksek düzeye yakın bir düzeyde kültürel miras açısından değerli buldukları görülmüştür (Tablo 4.7).

Tablo 4.7: Anket 5. Soru Analiz Tablosu

	Valid	Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

6. Soru: Belemedik Tren Garı yapısı korunmalımıdır?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Belemedik Tren garı yapısının korunmasını en yüksek düzeye yakın bir düzeyde istedikleri görülmüştür (Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Anket 6. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tren Garı yapısı korunmalımıdır?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

Soru: Hacıkırı Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Hacıkırı Tren garı yapısının korunmasını en yüksek düzeye yakın bir düzeyde istedikleri görülmüştür (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Anket 7. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Hacıkırı Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

8. Soru: Demiryolu tünel yapıları kültürel miras açısından sizin için değerli midir ?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, tünel yapılarının en yüksek düzeye yakın bir düzeyde kültürel miras açısından değerli buldukları görülmüştür (Tablo 4.10).

Tablo 4.10. Anket 8. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Demiryolu tünel yapıları kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

9. Soru: Demiryolu tünel yapıları korunmalı mıdır?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Tünel yapılarının korunmasını en yüksek düzeye yakın bir düzeyde istedikleri görülmüştür (Tablo 4.11).

Tablo 4.11: Anket 9. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Demiryolu tünel yapıları korunmalı mıdır?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

10. Soru: Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?

29 katılımcıdan 21 katılımcı (%72,4) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) 4 puan , 1 katılımcı (%3,4) 3 puan ve 4 katılımcı (%13,8) 1 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değerş 4,28'dir. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların Alman mezarlığını yüksek derecede kültürel miras olarak algıladıkları görülmüştür (Tablo 4.12).

Tablo 4.12: Anket 10. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	en düşük	4	13,8
	orta	1	3,4
	yüksek	3	10,3
	en yüksek	21	72,4
	Total	29	100,0

11. Soru : Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı korunmalı mıdır?

29 katılımcıdan 22 katılımcı (%75,9) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) 4 puan , 1 katılımcı (%3,4) 3 puan ve 3 katılımcı (%10,3) 1 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değerş 4,41'dir. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların Alman mezarlığını yüksek derecede kültürel miras olarak korunmasını istedikleri anlaşılmıştır (Tablo 4.13).

Tablo 4.13: Anket 11. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı korunmalı mıdır ?	en düşük	3	10,3
	orta	1	3,4
	yüksek	3	10,3
	en yüksek	22	75,9
	Total	29	100,0

12. Soru : Varda (Alman) Köprüsü kültürel miras açısından sizin için değerli midir?

29 katılımcıdan 26 katılımcı (%89,7) 5 puan vermiştir. 3 katılımcı (%10,3) ise 4 puan vermiştir. 5 puan üzerinden ortalama değeri 4,9 puandır. Sonuç olarak bu sorudan katılımcıların, Varda Köprüsünü kültürel miras açısından en yüksek düzeye yakın bir düzeyde değerli buldukları görülmüştür (Tablo 4.14) .

Tablo 4.14: Anket 12. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Varda (Alman) Köprüsü kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	yüksek	3	10,3
	en yüksek	26	89,7
	Total	29	100,0

13. Soru: Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde korunmasını düşündüğünüz binalara ne tür fonksiyonlar (kullanım önerileri) verilmelidir?

Bu açık uçlu soruya bazı katılımcıların birden fazla cevaplar verdiği görülmektedir. Ayrıca yerel halkın bu yapıların değerlendirilmesi ile ilgili farklı görüşleri olduğu görülmektedir. Yerel halk en fazla (%37) bu binaları müze olarak görmek istemektedirler (Tablo 4.15.) .

Tablo 4.15: Anket 13. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde korunmasını düşündüğünüz binalara ne tür fonksiyonlar (kullanım önerileri) verilmelidir?	kafe, butik otel	5	17,2
	müze	11	37,9
	açık hava müzesi	3	10,3
	butik otel	4	13,8
	otel, restorant, müze	1	3,4
	otel, müze	3	10,3
	yerel halk için el işi kursu evleri	1	3,4

	var olduğu şekilde korunsun	1	3,4
	Total	29	100,0

14. Soru: Tablo Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel mirası koruma ve planlama süreçlerinde önerileriniz nelerdir?

Bu açık uçlu soruya bazı katılımcıların birden fazla cevap verdiği görülmekle birlikte en fazla verilen cevap %65 oranı ile yapılar çevreleriyle birlikte korunsun cevabıdır (Tablo 4.16).

Tablo 4.16: Anket 14. Soru Analiz Tablosu

		Frekans (n)	Yüzde %
Tablo Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel mirası koruma ve planlama süreçlerinde önerileriniz nelerdir?	Yapılar doğası ile birlikte korunsun	19	65,5
	Yerel halk planlamaya dahil edilmeli ve yerel halkın çıkarları gözetilmeli	6	20,7
	Turizme açılmalıdır	2	6,9
	Yerel halk planlamaya dahil edilsin ve yapılar doğası ile beraber korunsun	2	6,9

Belemedik Mahallesinde yerel halk ile gerçekleştirilen anket çalışmasında genel olarak:

- Katılımcıların tabiat parkını sıklıkla kullandığı,
- Katılımcıların alanda bulunana tarihi Alman yapıları, Gar yapıları (Belemedik-Hacıkırı) Tüneller, Alman mezarlığı, Varda Köprüsü hakkında bilgi sahip oldukları ve kültürel anlamda değerli buldukları görülmüştür. Tescilsiz kültürel varlıkları da en az tescilli kültürel varlıklar kadar değerli buldukları (Araştırmacı tarafından sorulan sorularda kültürel varlıkların tescilli ya da tescilsiz olduğu belirtilmemiştir.),
- Korunmasını istedikleri tarihi Alman yapılarına en çok müze olmak üzere, restoran, kafe, butik otel veya yerel halk için kurs evleri gibi kullanım önerileri getirdikleri ve bunu dışında farklı olarak bir katılımcının var olduğu şekliyle korunmasını önerdiği,

- Kültürel varlıkların doğasıyla korunması gerektiği ve yerel halkın planlamaya dâhil edilmesi gerektiğini düşündükleri,

Görülmüştür.

4.3. Paydaş Analizi

Araştırmanın paydaşları Mitchell, Agle & Wood paydaş analizi modeline göre belirlenmiş olup, önem dereceleri paydaş görüşmeleri neticesinde belirlenmiştir (Ek-12). Bu tabloya göre araştırmanın, yasallık, etkileme gücü ve önem özelliklerine sahip gerçek paydaşları; T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü ve T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'dür. Gerçek paydaşlar Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin kültürel peyzaj alanı olarak ilan edilmesinde çok önemli ve lider paydaşlardır. Bunun yanında alanda söz söyleme hakkına sahip devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları vardır ki bunlar talep eden paydaşları oluşturmaktadır. Bu paydaşlar alanın daha iyi yönetilmesi ve korunması için önem arz etmektedir.

Paydaş Mülakatları

Bu bölümde paydaş mülakatlarından elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Her tablodan sonra tablonun değerlendirmesi yapılmıştır. Öncelikle gerçek paydaşların mülakat değerlendirmesi yapılmıştır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü ilgili şube müdürü ile 11.03.2020 tarihinde yapılan mülakat görüşmesinden elde edilen bulgular Tablo 4.17'de aktarılmıştır. Bu verilere göre; paydaşın, alanın tarihi, kültürel ve doğal zenginliklerinin farkında olduğu ve alanı dolaylı yoldan kültürel peyzaj alanı olarak algıladığı görülmüştür. Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa bu projenin bir parçası olmak istedikleri görülmüştür.

Tablo 4.17: Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü Paydaş Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Doğa Koruma ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Doğa turizmi, tarih ve kültürü ifade etmektedir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Tarihi tren hattı ve yaban keçileri
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları(yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..)sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Tabi kesinlikle.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalıdır. Mümkünse restorasyonu yapılmalıdır. Doğa Turizmine yönelik Butik otel vb. şeklinde kullanıma açılabilir.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Yetkim alanı dışında olmakla birlikte yetkili merciler tarafından üretilecek projelerde üzerimize düşeni yaparız. Özellikle Doğa turizm konularında .
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Tabi ki hem doğal hem tarihi.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Evet
PAYDAŞA ÖZEL SORULAR	Tabiat Parkı sınırları yeterli midir? Değiştirilmesi düşünülüyor mu?	Evet yeterlidir. Hayır değiştirilmesi şu an düşünülmüyor.
	Bu alanda ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?	Gelişme planımız kapsamında koruma kontrollerimiz başta olmak üzere rekreasyon alanları, festival alanları, yürüyüş alanları, kamp alanları gibi aktivite alanları yapıyoruz. Aladağ Milli Parkını ve Yumurtalık Milli Parkıyla da bağlantılar kurmayı planlıyoruz. Bu bağlantı alansal olmayıp yapılacak faaliyetleri kapsamaktadır.
	Çalışmanın sınırlılıkları nelerdir?	Projemiz taslak olup kanuna ve yönetmeliğe aykırı olmayacak şekilde projeye katkı sağlayacak her türlü fikre açığız.
	Çalışmanın amacı nedir?	Doğa Turizmi ve yaban hayatı bilinci oluşturmak. Gelecek nesillere emaneti teslim edebilmek
	Çalışma amacına ulaştı mı?	-

	Çalışma amacına ulaşmadı ise nedenleri nelerdir?	-

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ilgili memur (arkeolog) ile 16.03.2020 tarihinde yapılan mülakat görüşmesinden elde edilen bulgular Tablo 4.18'de aktarılmıştır. Bu verilere göre; Alanın tarihinin çok iyi bilindiği, tescil edilmeyen kültürel varlıkların tescil edilmesi gerektiğinin bilincinde olunduğu ve aynı zamanda alanın doğal bir miras alanı olarak algılandığı görülmektedir. Böylelikle dolaylı yoldan paydaşın alanı kültürel peyzaj alanı olarak algıladığı görülmüştür.

Tablo 4.18: Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü.'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Ciddi turizm potansiyeli olan bir bölgedir. Alanda Çakıt nehri, anıt ağaç ve Almanlar'dan kalan taş yapılar, tüneller bulunmaktadır. Kısaca alan tarihi ve doğal güzellikleri ile ön plandadır. Özellikleri tarihi açıdan çok önemlidir. Birçok tarihçiye göre 1. Dünya Savaşının çıkma sebebidir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Tüneller, çınar ağaçları, istasyon gar binaları bu alanın simgeleridir.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları(yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..)sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Bence taşıyor.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Binalar ayağa kaldırılsın, tüneller tescillensin. Rekonstrüksiyon ve restorasyon çalışmaları sırasında alanın ekolojik dengesi korunmalıdır.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Uzmanlığımı aşmakla birlikte güzel bir doğaya sahiptir.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Tabi ki tarihi anlamda olmak isterim.
PAYDAŞA	Bu alandaki demiryolu kalıntılarının	Konuyla ilgili kurul kararı mevcuttur. Bu konu da benim bir şey söylemem doğru olmaz. Yetkili merci kararını vermiş.

ÖZEL SORULAR	tescillenmeme sebepleri nelerdir?	
	Bu alandaki demiryolu kalıntılarının tescillenmesi düşünülüyor mu? Konuyla ilgili bir çalışma mevcut mudur?	Arkeolog gözüyle bakıyorum ve uzmanlığım Yunan ve Roma yaklaşık 1500 yıl öncesi. Tabi mimarlar ve sanat tarihçiler bu konuda daha iyi yorum yapabilirler. Şu an tünellerin tescili ile ilgili bir çalışmam var. Rapor bitince kurula sunulacak. Karar yetkili merciinin.

TCDD Ulaşım ve alt yapı şeklinde ikiye ayrılmıştır. Bu sebeple her iki birimin ilgili müdürlerinin 20.03.2020 tarihinde görüşleri alınmıştır. Ulaşım biriminden ilgili müdür (jeoloji mühendisi) ile 20.03.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.19'da verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın tarihinin iyi bilindiği ve alanın genel olarak doğal ve kültürel bir miras alanı olarak görüldüğü dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Burada dikkat çeken nokta, söz konusu Berlin-Bağdat demiryollarına ait kalıntıların kurumların inisiyatifine bırakılmamalı ve merkeziyetçi bir akıl tarafından korunması ve buna uygun projelendirilmesi gerekir ifadeleridir. Diğer bir dikkat çeken nokta ise, 1960'dan önceki yapılan tüm demiryolu yapıları tarihi, kültürel yapılardır şeklindeki beyanıdır. Alt yapı biriminden ilgili müdür ile 20.03.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.20'de verilmiştir. Bu verilere göre, kültürel ve doğal miras açısından alanın değerli bulunduğu dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Bu görüşmede en dikkat çekici nokta, alanın simgesi sorusuna verilen "Halk ve Tren" cevabıdır. Cevapta halkın trenleri çok sevdiğinden bahsedilmektedir. Yerel halk için trenin simgesel bir değer olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.19: TCDD Ulaşım Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'TCDD Ulaşım'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Burası Toros Dağlarının İç Anadolu ile bağlantı noktalarından birisidir. Ciddi emek harcanarak yapılmış yapılardan oluşmaktadır. Ve önemli alanlardan birisidir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Varda Köprüsüdür.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları(yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..)sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Aslında bizim 1960'dan önceki yapılan tüm demiryolu yapıları tarihi, kültürel yapılardır. Biz bunların restorasyonlarını yaparak olabildiğince korumaya çalışıyoruz. Pozantı, Çiftehan, Ulukışla ve Hacıkırı Gar Yapıları tescillidir. Aslında kültür varlığı uzmanlarının ulaştığı yerler tescillidir. Tescillenmesinin bizim açımızdan olumlu yanları tarihin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasıdır. Sonuç olarak elbette kültürel bir mirastır.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Kesinlikle koruma altına alınmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Bence bunlar kurumların inisiyatifine bırakılmamalıdır. Merkezi bir bakış açısıyla bütüncül ele alınmalıdır. Kamunun ve tüm tüzel kişilerin elinde bulunan tarihi yapıların bir bütün olarak merkezi bir akıl tarafından koruma altına alınması gerekir. Ve ihtiyaçlar doğrultusunda projelendirilmesi gerekir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Ecemiş fay hattının geçtiği alan zaten doğal bir miras alanıdır. Jeoloji, topografik ve yapılan termik santraller vb. bütüncül olarak değerlendirilmesi gerekiyor. Ayrıca alandaki tarihi yapıların bulunduğu noktaları sadece ticari amaçla turizme açma mantığıyla ele alınmaması gerekiyor. Örneğin; Varda Köprüsünü yakınında bulunan kanyonla birlikte ele almak gerekiyor. Oradaki patika yolların doğaya zarar vermeden insanların yürüyebileceği yollar haline getirmek gerekiyor. Yine alanın önemli bir doğal güzelliği Çakıt Nehri'dir. Benim çocukluğumda demiryolu çalışanları bu nehirden elleriyle balık tutardı, verimli bir nehirdi.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Bunun karar merci biz değiliz. Benim inisiyatifimle gelişecek bir durum değildir. Benim yetkilerimi aşan bir durumdur.

Tablo 4.20: TCDD Alt Yapı Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'TCDD altyapı'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Demiryolları , Tren, Doğa, Yürüyüş, Sonbahar
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Halk ile Tren (Oranın halkı treni çok sever. Geçmişte orada tren kazaları olmuştur. Halk orada birebir yardım etmiştir. Bu yardımlarından dolayı ödül almıştır. Dolayısıyla halk demiryollarını çok sever, demiryolları halk için vazgeçilmezdir.)
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları(yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..)sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Tabi ki taşımaktadır. O alana gittiğimde bu yapılar dikkatimi çeker hatta yapıların kaderine terkedilmesi beni üzer. Bu yapıların yeniden ayağa kaldırılarak turizme sunulması çok güzel olabilir.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Tabi ki elbette korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Doğasıyla birlikte korunmalıdır. Doğası bozulursa oranın hiçbir önemi kalmaz.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Tabi ki elbette doğal miras alanıdır.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Şahsen istemekle birlikte bu konu yetkilerim dışındadır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü ilgili personel (peyzaj mimarı) ile 27.03.2020 tarihinde yapılan mülakat görüşmesinden elde edilen bulgular Tablo 4.21'de aktarılmıştır. Bu verilere göre, paydaşın, alanı kültürel ve doğal miras açısından değerli bulduğu ve alanı dolaylı yoldan kültürel peyzaj alanı olarak algıladığı görülmüştür. Bu görüşmede dikkat çeken konu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın buradaki potansiyeli fark etmiş olması ve proje girişiminde bulunmasıdır.

Tablo 4.21: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Kurumumuzca tescil edilen anıt ağaç var ve bununla ilgili işlemleri ifade etmektedir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Anıt ağaç ve şantiye kalıntıları.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Evet.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Tabi ki korunmalıdır. Tarihi bir esere korunmamalı diyebilir miyiz?
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	-
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Zaten öyle.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Bağlı bulunduğumuz bakanlık buraya daha önce proje kapsamında komisyon gönderdi. Proje şöyle olacaktı: Çakıt vadisi boyunca bir plato, filmlerin çekileceği, atların yetiştirileceği ve insanların hafta sonlarını geçireceği bungalovların olacağı birazda ekoturizm tarzında … daha sonra proje gerçekleşmedi ve fikir aşamasında kaldı.

Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB biriminden ilgili müdür ile 06.04.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.22'de verilmiştir. Bu verilere göre, kültürel ve doğal miras açısından alanın değerli bulunduğu dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Bu görüşmede en dikkat çekici nokta, Akdeniz Türk-Alman İş Adamları Derneği Başkanı Teyfik Kısacık'ın bu alanda bulunan tescil edilmemiş kültür varlıklarının (şantiye kalıntıları, tüneller ve Alman mezarlığı) tescili içim kurula başvuruda bulunduğu lakin tescile değer görülmediği şeklindeki ifadesidir. Ayrıca bu çalışmanın da temellerini oluşturan "Bu alan yapıları, tünelleri ve tüm yaşanmışlığı ile bir dönemin simgesidir." şeklinde önemli bir konunun altını çizmiştir.

Tablo 4.22: Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Adana BB KUDEB'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Bizim Tabiat Parkları ile ilgili bir görev yetkimiz bulunmamaktadır. Lakin bireysel olarak muhteşem bir doğaya sahip olduğunu ve turizm çalışmaları yapılması gerektiğini düşünüyorum.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Varda Köprüsü ki sadece bu alanın değil Adana'nın hatta Türkiye'nin önemli bir simgesidir.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Akdeniz Türk-Alman İş Adamları Derneği Başkanı Teyfik Kısacık Beyefendi bu alanın özellikle Alman mezarlığının tescil edilmesi gerektiği konusunda Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne başvuruda bulunuyor lakin müdürlük tescile değer görmüyor. Bu alan yapıları, tünelleri, ve tüm yaşanmışlığıyla bir dönemin simgesidir. Bana kalırsa da tescil edilmelidir.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Tescil edilmeli ve korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Söz konusu alan hem doğasıyla hem de kültürel varlıklarıyla hepsi bir arada bütüncül bir şekilde korunmalıdır. Tabi öncelikle kültürel varlıkların tescil edilmesi gerekmektedir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Doğal miras alanıdır. Çevre illerden insanlar o doğayı o argümanı yaşayabilmek için geliyor ve bol bol fotoğraf çekiliyorlar.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Tabi ki olmak isteriz. Bizim zaten Büyük Şehir Belediyesi olaraktan 2014 yılında çıkan Büyük Şehir Yasası ile birlikte görev ve yetkimiz Adana mülki il sınırı olarak kabul edilmiştir.

Çukurova Kalkınma Ajansı ilgili müdür ile 16..04.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.23'de verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın genel olarak doğal ve kültürel bir miras alanı olarak ifade edildiği dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Söz konusu görüşmeden önemli noktalar, kurumların bu alandaki kültürel ve doğal değerlerin farkında olup görüşmeler yaptığı lakin tam olarak alanla ilgili somut adımların atılmadığı görülmüştür. Ayrıca olaya turizm çerçevesinde bakıldığı, görüşülen kurumlarında bu perspektifte seçildiği saptanmıştır.

Tablo 4.23: Çukurova Kalkınma Ajansı Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARI 'Çukurova Kalkınma Ajansı'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Tarihi ve doğal dokuyu ifade etmektedir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Belemediğin doğal güzelliğini anlatan çınar yaprağı ve tarihi özelliğini anlatan tünelin ucundaki ışık bu alanın simgesi olarak tanımlanabilir. Zaten mevcutta Pozantı Belediyesi de Belemedik için bu amblemi simge olarak kullanmaktadır.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, Alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Evet taşıyor.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Evet korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Rekonstruksiyon ile işlevsellik kazandırılabilir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Genel anlamıyla doğal miras alanı olarak tanımlanabilir.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Evet isteriz.
PAYDAŞA ÖZEL SORULAR	Alanla ilgili daha önce çalışma yaptınız mı? Yaptıysanız bu çalışmalar nelerdir?	Geçen hafta çalıştay yapıldı. Onun öncesinde ulaşım, konaklama vb. mevcut durumu çıkarmaya yönelik alana ziyaretlerimiz oldu. Pozantı ve Karaisalı Belediyesi, Milli Parklar Bölge Müdürlüğü, seyahat acentaları, rehberler, oteller ile toplantılar yapıldı görüşler alındı.
	Çalışmanın sınırlılıkları nelerdir?	Şu an için net değildir.
	Çalışmanın amacı nedir?	Amacımız Belemedik'in doğal ve kültürel mirasını yansıtacak bir çalışma yapmaktır. Belemedik ile tren hattını bağdaştırıp, bu konsepte bir çalışma yapmak istiyoruz. Belemedik Varda köprüsü arasını ulaşıma açıp iki noktayı birleştirmek temel amaçtır. Çünkü orası bir hat bir rotadır. Son olarak bu iki noktanın

		birleştirilmesi ve ortak bir ve destinasyon olarak pazarlanması önem arz etmektedir.
	Çalışma amacına ulaştı mı?	Bu çalışma fikir aşamasında ve ne yapılması gerektiği tartışılmakta olup bir sonuca ulaşmamıştır.
	Çalışma amacına ulaşmadı ise nedenleri nelerdir?	-

Pozantı Belediyesi ilgili kişi (Başkan) ile 20..04.2020 tarihli görüşme (Ek-13) verileri Tablo 4.24'de verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın genel olarak doğal ve kültürel bir miras alanı olarak ifade edildiği dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Bu görüşmede en önemli olan nokta, Pozantı Belediye Başkanı'nın İtalya Roma Üniversitesinden bir profesörden tarihi binalar hakkında yerinde inceleme ile görüş almasıdır. Diğer bir önemli nokta ise Başkanın "mantıksal projemiz" şeklinde ifade ettiği kendisinin fikirlerini alana (Belemedik meydanı- mesire alanı) uyguladığı anlaşılmıştır.

Tablo 4.24: Pozantı Belediyesi Paydaş Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN ' Pozantı Belediyesi'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Doğa, Tarih, Tren
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Çınar ağacı, tüneller
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Evet taşımaktadır.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Restore edilip doğasıyla birlikte korunabilir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Evet
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Elbette böyle bir projenin parçası olmaktan onur duyarız.

PAYDAŞLARA ÖZEL SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi için peyzaj projeleri yapıldı mı?	Şöyle söyleyeyim bizim Belemedik için peyzaj proje anlamında bir projemiz yok. Bizim mantıksal projemiz var. Ben doğa aşığıyım fotoğraf çekmeye çok ilgiliyim. Birebir peyzajıyla ben ilgilendim. Peyzaj mimarı çalıştırmadım. Son dokuyu görmüşsünüzdür. Oradaki bütün yapının tamamının mantelitesi bana aittir. Orada yıllar yılı duran bir kayanın nasıl şelale olup aktığını ortaya koyan benim. Yine o bölgenin taşını kullanarak, oradan kaynak olarak çıkan sularla kanal oluşturan benim. Oradaki balçığa da önlem olduk böylece. Bunun dışında Restorandaki insanların huzur bulması için bir yaşam parkı yaptık. İnsanlar yemek yedikten sonra burada gezebilsinler diye. Sonra zaten çınar ağacı oranının bir misyonu. Çınarları zamanında belli bir bölgede yoğunlaştırmışlar. O bölgenin çınarları boğmasın diye bölgemizde doğal olarak yetişen top akasya diktik. Bütünsel bir proje değil. Mimari bir proje hazırlanarak yapılmadı. Ama yani projede olması gereken her şey bizim mantıksal projemizde vardı. Ve biz bu alanda çalışmaya devam ediyoruz. Mesire alanının yukarısında çalı çırpı alanı açtık. Yukarıdaki ana gövdeli ağaçları açtık. Yeni yollar, yeni rotalar oluşturduk. Orada ki tarihi varlıkları gezebilecekleri rota oluşturduk. Bu rotalarla ilgili oranın tarihini anlatan İngilizce, Türkçe ve Almanca olarak bilgilendirme tabelaları hazırladık. Alanda boşluk olan yeri -genelde kamçıların geldiği yeri- genişleterek ve tuvaletlerin, duşların olduğu belki biraz daha peyzaj çalışılmış bir alan haline getirerek kampçıların hizmetine sunmayı planlıyoruz. Sonrasında Çukurova Kalkınma Ajansı ile proje bazında orada küçük bir at çiftliği oluşturup, gezinti yapılacak alanlar yapmak istiyoruz. İki tane dört tekerli bisiklet aldık. Bunlar için bir parkur oluşturuyoruz. Boş alanlara Çakıt Nehrinin içinden yetişmiş çınar ağaçlarından getirip alanı zenginleştirmeyi planlıyoruz. Yani daha yeşil, daha mantıksal, daha doğru, daha planlı... Kısacası yer Devlet Demiryollarına ait olmasından dolayı proje bazlı bir şey yapamıyoruz. Biz bu anlamda Devlet Demiryollarına 38 dönümlük arazi için kiralama yapmak istediğimizi bildirdik. Gerekli evrakları tamamladık. Onlarda Cumhurbaşkanlığına sunacaklar. Daha sonra Çukurova Kalkınma Ajansı ile birlikte orada butik oteller yapacağız. İşte o zaman bize kiralama resmi, onaylı geldiği andan itibaren tabi ki proje bazlı " Ben mesela İtalya Roma Üniversitesi' nden bir Profesör getirdim binaları incellettirdim. Binalar hakkında her iki binanın da sağlam olduğunu, çabuk dönüştürülebilecek olduğunu ve korunması gerektiğini söyledi." bir çalışma yapacağız.

Karaisalı Belediyesi ilgili kişi (Başkan) ile 20..04.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.25'de verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın genel olarak doğal ve kültürel bir miras alanı olarak ifade edildiği dolayısıyla da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür.

Tablo 4.25: Karaisalı Belediyesi Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Karaisalı Belediyesi'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Varda Köprüsü, tren, ve doğayı ifade etmektedir.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Varda Köprüsü. Sadece Karaisalı'nın değil Türkiye'nin en önemli simgelerinden biridir.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Evet kültürel miras özelliği taşımaktadır. Çok önemlidir tarihi.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Müze yapılabilir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Evet. Zaten tabiat parkı var.

	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Elbette olmak isteriz. Karaisalı Belediyesi olarak üzerimize düşen görevi yapmaya hazırız.

Belemedik Muhtarlığı ilgili kişi (Muhtar) ile 27.04.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.26'da verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, paydaş tarafından alanın doğal ve kültürel zenginliklerinin farkında olduğu görülmüştür. Bunun yanında Belemedik halkının kendilerini Alevi Türkmen Tahtacı olarak kimliklendirdiği görülmüştür.

Tablo 4.26: Belemedik Muhtarlığı Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Belemedik Muhtarlığı'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Yaşam alanımızı ifade etmektedir. Bunun yanında doğal güzellikleri, tarihi ve treni ifade ettiğini de söyleyebilirim.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Belemedik halk kültürü ve demiryollarına ait yapılar.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Tabiki kültürel bir alandır. Biz büyüklerimizden tarihte burada yaşananları çok dinledik. Bizim için bu alan bu kalıntılar, tüneller çok önemlidir. Baktığınızda burada sanki her köşesinde tarih var.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Kesinlikle korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Tabi bu binaları restore ederek kamu için müze, butik otel, vb. şeyler yapabilirler. Lakin tüm bunlar yapılırken Belemediğin doğal güzelliğinin bozulmamısına dikkat etmek gerekir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Tabi ki adlandırılabilir.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Elbette isteriz. Hatta yapılacak projelerde Belemedik Halkı'nın da ihtiyaçları gözetilmelidir.
PAYDAŞA ÖZEL SORULAR	Belemedik'e nereden geldiniz?	Atalarımız Türkiye'ye Horasan'dan gelmiş, bizde buraya Alanya'dan geldik. Fakat gençlerimiz pek burada yaşayamıyor iş olanakları olmadığı için. Burada yaşayanlar genelde emekliler.
	Belemedik halkını ne olarak tanımlarsınız?	Alevi, Türkmen ve Tahtacı Tahtacı denmesinin sebebi, önceden hızar olmaması nedeniyle keresteden tahta yapılırmış bizlerde bu işi yaptığımız için böyle adlandırıldık.
	Tahtacı kültürü hakkında neler söylersiniz?	*Cem evinde semah dönülür, Perşembe akşamları imam Hüseyin'e ve Hz. Aliye dualar edilir, şarkılar söylenir. Biz sadece semah ve mengeyi düğünlerde oynarız. Eskisi gibi cem evine gitmeyiz. *Ramazan bayramında oruç tutulmaz. Muharrem ayında 10 gün oruç tutuyoruz. Akşama kadar hiçbir şey yenilip içilmez. Bu 10 gün içerisinde et, tavuk, balık yenilmez. Öz tahtacı kültüründe ramazan ayında oruç yoktur ama bayram namazına gidilir. *Çocuk doğduğu zaman üç, yedi ve kırkıncı günlerde toplanılır ve yemekler yapılır. *Ölüm olduğu zaman aynı şekilde 3,7,40'ı ve yılında toplanılıp yemek yapılır. Yemeklerde dede olur ve dua okur. Cenaze törenlerimiz Türkiye'nin neresinde olursa olsun gideriz.Ölünün arkasından 40'ı çıkana kadar sakal kesilmez ve yas tutulur. *Misafirperveriz, dedikoduyu sevmeyiz, komşuluk ilişkilerimiz iyidir.
	Gelenek ve göreneklerinizi nelerdir?	Düğünlerimiz 3 gün olur. İlk gün oğlan evinde dualarla bayrak dikilir, Duaları dedeler okur, dede yoksa dua bilen yaşlılar okur. Bayrak dikildikten sonra davul çalar. Düğünden 3 gün sonra bayrak iner . Pazar günü düğün biter ve pazartesi günü dualarla gelinin başı bağlanır ve 3 etek giydirilir (geleneksel kıyafet). Çeyiz düğünden bir hafta on gün önce serilir. Düğünden 10 gün önce pırtı biçme vardır. Herkes hediye getirir. Pırtı biçme merasiminde yemekler yapılır. *Altın merasimine Şaba denir. Bir diğer ismi de Atkı merasimidir.. Şaba töreninde herkes birbiriyle yarışır ve karşılık beklenmez. Şaba, bizde gövde gösterisi gibi bir şeydir. Ve son olarak oğlan evi kız evi ihtiyaçları maddiyatları yettiğince birlikte alırlar.
	Geleneksel el işi veya takılarınız var mıdır?	El işçiliği, kanaviçe ve dantel yapılır. Kurdeleler üzerine iğne ile küçük boncuklar dizilerek bileklikler yapılır. Ahşaptan saksılar yapılır.
	Yöresel müzikal ve danslarınız var mıdır? Varsa nelerdir?	Türk halk müziği. Düğünlerde halay çekilirken durdurulur ve güzel söyleyen kişi türkü söyler. Genel olarak semah ve mengidir. Bunlarla oynar tahtacılar. Aslında biz semahları pek bilmeyiz, çok ağır ezgileri olan bir tarzda olduğu için bizden daha eskiler bilir. Biz mengiyi biliriz. Mengi sazla söylenen sözlü müziktir. Biz genelde mengiyle oynarız (Ek-14).
	Yöresel yemekleriniz nelerdir?	Keşkek ve yahnidir.

Peyzaj Mimarları Odası Adana Şubesi ilgili yetkili (Başkan) ile 15.05.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.27'de verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, paydaşın alana ait doğal ve

kültürel değerlerin farkında oluşu dolayısıyla da çalışma alanını, kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Bu görüşmeden önemli noktalardan biri, paydaşın Belemedik'te son zamanlarda insan müdahalesiyle doğallığının biraz bozulduğu şeklindeki ifadesidir. Ve diğer önemli nokta ise, yapılacak projelerde söz söylemek istedikleri hatta yerel halka da söz verilmesi gerektiği şeklindedir.

Tablo 4.27: Peyzaj Mimarlar Odası Adana Şubesi Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Peyzaj Mimarları Odası Adana Şubesi'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Güzel bir doğaya sahip alan ama sanki biraz bakımsız korumasız bir alan. Tabiat parkı gibi alanlarda bizim kullanabileceğimiz öğeler (su, flora, fauna) varsa, biz onları doğal halleriyle insanlara sunmalıyız. Daha doğrusu görünür hale getirmeliyiz. Bu bağlamda Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin son zamanlarda insan müdahaleleriyle doğallığı biraz bozulmuş. Acaba hiç mi el değirmesek yoksa daha doğru kararlarla mı el değirsek? Bir de bölge halkıyla paylaşarak mı bunu yapsak?
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Kanyon yapısı buranın en önemli simgesidir. Çınar ağacı ve tren de başka bir simgesi diyebiliriz.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Elbette kültürel bir miras olma özelliği taşımaktadır. Netice de anısı olan bir alandır.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Yeniden ayağa kaldırarak, aslına uygun bir şekilde kullanılabilir. Örneğin tabiat parkının ofisleri olabilir. Bölgenin kültürünü tanıtacak yöresel yemeklerin olduğu restoranlar ya da ahşap işçilikleri için atölyeler olabilir.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Tabi ki adlandırılabilir.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Elbette isteriz. Bu konuda söz söylemek isteriz. Hatta alanda bulunan yerel halkta bu konu da söz söylemelidir.

Mimarlar Odası Adana Şubesi ilgili kişi (önceki dönem şube başkanı) ile 21.05.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.28'de verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın genel olarak

doğal ve kültürel bir miras alanı olarak ifade edildiği ve dolaylı yoldan kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür.

Tablo 4.28: Mimarlar Odası Adana Şubesi Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN 'Mimarlar Odası Adana Şubesi'		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Doğal güzelliği olan bir alandır. Özellikle sonbaharı simgeleyen, betimleyen alandır. Benim için tarihi, doğayı ve doğanın renklerini ifade eden huzurlu bir alan.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	Birinci simgesi olarak çınar ağacı, ikinci simgesi olarak 20 nolu tünel ve son olarak yukarıda mühendisin evi olarak isimlendirilen kalıntı bu alanın en önemli simgeleridir.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Bu benim uzmanlık alanım değil. Restorasyon alanında uzman kişiler daha iyi tespit yapabilir.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Korunmalı mıdır evet korunmalıdır. Bir hikâyesi, bir öyküsü ve bir yaşanmışlığı var.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Binalar ayağa kaldırılmalı ve binalara kafe, restoran ve pansiyon gibi fonksiyonlar yüklenmelidir. Aynı zamanda doğal çevresini de korumalıyız.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Evet doğal miras alanı olarak adlandırılabilir.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Evet elbette bir parçası olmak isterim.

Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği (Başkan-tarihçi-yazar) ile 30.06.2020 tarihli görüşme verileri Tablo 4.29'da verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, alanın genel olarak doğal ve kültürel bir miras alanı olarak ifade edildiği ve dolaylı yoldan da kültürel peyzaj alanı olarak algılandığı görülmüştür. Bu görüşmenin en dikkat çekici noktası, Belemedik'in şuanki halinden memnun musunuz sorusuna verilen cevaptır. Cevapta çevre il ve ilçelerden gelen misafirlerin doğaya zarar verdiğini ve Milli park statüsünde olsa bu kadar zarar veremeyeceklerini vurgulamıştır.

Tablo 4.29: Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği Mülakat Verileri

ARAŞTIRMANIN PAYDAŞLARINDAN "Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği"		
ORTAK SORULAR	Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi sizin için ne ifade etmektedir?	Belemedik ile ilgili bir çalıştay için detaylı bilgi toplamaya başladım ve çok önemli bilgilere, belgelere ulaştım. Kurtuluş savaşı, Belemedik, Berlin-Bağdat Demiryolları Projesi, Atatürk, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak, Rafet Bele... Bunları topladık Nicholos Mavrogordato (Demiryolu Projesinin İnşaat Mühendisi) çıktı ortaya. Önemli yaban hayatına (Biz Milli Park olsun istedik lakin Tabiat Parkı oldu alan.) sahip. Muhteşem bir doğal güzelliği var Belemedik ile Hacıkırı arasındaki kanyonun. Servis yolu yürüyüş parkuru olarak düzenlense harika bir yürüyüş yolu olur. Çünkü doğa muhteşem. Belemedik Hacıkırı arasında bir çok kalıntı mevcut lakin Hacıkırı'daki şantiyeden şu an bir kalıntı mevcut değildir. Anıtı bile yıkmışlar. Anıtın taşı kaybolmasın diye biz Belemedik'e getirdik ve Alman anıtının üzerine koyduk. Ben konuyu çok uzattım sanırım. Kısaca Tarih ve doğal güzellik açısından önemli ve nadir bulunan alanlardan biri diyebiliriz.
	Bu alanın sizce simgesi ya da simgeleri nelerdir?	İlkbaharda erguvanlar ve sonbaharda çınar ağaçları simgesi olabilir. Bunun dışında 14-18 km olan içerisindeki Almanlar'ın yaptığı akla hayale sığmayan yapılar ve Çakıt Nehri.
	Bu alanda yer alan şantiye kalıntıları (yapı kalıntıları, alman mezarlığı,..) sizce kültürel bir miras olma özelliği taşımakta mıdır?	Tabi en az 100 yıllık yapılar, kültürel bir mirastır.
	Bu şantiye kalıntıları korunmalı mıdır?	Tabi korunmalıdır.
	Söz konusu kalıntılar için nasıl bir koruma önerisinde bulunursunuz?	Bütüncül bir şekilde korunmalıdır.
	Bu alan doğal miras alanı olarak adlandırılabilir mi?	Evet.
	Alanla ilgili bütüncül bir koruma yaklaşımı belirlenip proje hazırlansa siz bu projenin bir parçası olmak ister misiniz?	Zaten içindeyim.
PAYDAŞA ÖZEL SORULAR	Bu alanla ilgili sizin yaptığınız çalışmalar var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir?	Evet elbette. Biz bir su derdine düştük. Belemedik'te su problemi vardı. Almanların 1905'te tesis ettiği su tesisatını Belemedik'in tamamına yaymak için 2005 yılında bir tesisat kurdurduk. Köy Hizmetleri bize yardımcı oldu. Bu arada dedik yolu da yaptıralım. Yol içinde yine Köy Hizmetlerinden yardım aldık. 2007'de yolu açtırdık. Belemedik'te elektrik yoktu. İmece usulüyle tüm Belemedik çalıştık. Direkleri diktik. Şebekeyi döşediler. 1988'de Belemedik elektriğine kavuştu.
	Belemedik'in şu an ki halinden memnun musunuz?	Pek değil. Kara yolunun da açılmasıyla çevre ilçe ve illerden kişiler gelerek doğaya fazlasıyla zarar veriyor. Ben ve eşim onlardan sonra torbalarca çöp topluyoruz. Milli park statüsünde olsa sanırım bu kadar kolay doğaya zarar veremezlerdi ve giriş çıkışları bu kadar kolay olmazdı.

Araştırmanın paydaşları ile yapılan mülakatlarda genel olarak paydaşlar için ;

- Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin tarihi ve doğal dokuyu ifade ettiği
- Alanın simgelerinin Çınar ağaçları, anıt ağaç, yaban keçileri, tüneller, şantiye kalıntıları, istasyon gar yapıları, tarihi tren hattı, tren, Çakıt kanyonu, Varda Köprüsü ve Halk ile tren olduğu,
- Alanın genel olarak doğal ve kültürel değerlerin olduğu bir alanı ifade ettiği, bütüncül bir şekilde, kurumların insiyatifine bırakılmadan, üst bir akıl tarafından ele alınması gerektiğini düşündükleri ve bu konu da bir proje üretilirse paydaşların üzerine düşen görevi yapacakları,

görülmüştür.

4.4. GZFT Analizi

Belemedik Tabiat parkı ve çevresinin kültürel peyzaj kapsamında GZFT analizi alan gözlemlerine, literatür, arşiv, anket ve paydaş çalışmalarına dayanılarak yapılmıştır. GZFT analizine göre aşağıdaki sonuçlar çıkmıştır.

Güçlü Yönler:

- Alanda Varda köprüsü, tüneller, Tarihi Alman evleri, Hacıkırı ve Belemedik gar yapıları, Alman mezarlığı olmak üzere somut kültürel öğelerin bulunması.
- Belemedik, Hacıkırı ve Nergizlik mahallelerinde yaşayan Tahtacı kültürü ile somut olmayan kültürel öğelerin bulunması.
- Alanda Belemedik Tabiat Parkı, Hopaşır YHGS ve anıt ağaç olmak üzere tabiat varlıklarının bulunması.
- Paydaşlar tarafından bu alanın kültürel ve doğal miras açısından değerli bulunması ve bütüncül bir koruma anlayışı ile korunması gerektiği görüşü.
- Yerel halkın bu alanın doğal ve kültürel açıdan miras açısından zengin bulunması ve bütüncül bir koruma anlayışı ile korunması gerektiği görüşü.
- Demiryolu çalışanlarının kurmuş olduğu şantiye-kentin şuan hala kent olarak varlığını sürdürüyor olması.
- Farklı topoğrafyasının bulunması.
- Çakıt kanyonu ve nehrinin bulunması.

- Alanın farklı habitatlara sahip olması.
- Ilıman bir iklime sahip olması.
- Alanın flora ve fauna açısından zengin olması
- Alanın Akdeniz ve iç Anadolu arasında bir geçiş noktası olması ve bu nedenle önemli yollar üzerinde bulunması (E,90 ,O-21 otoyolu, D-750 karayolu ve Berlin-Bağdat Demiryolu)

Zayıf Yönler:

- Alanda bulunan somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin tescil ve korumasının yapılmaması (Tarihi Alman Evleri, 22-23-24-25 nolu tüneller dışındaki tüneller, Belemedik Gar yapısı, Alman mezarlığı, Tahtacı Kültürü)
- Alanın peyzajına uzman olmayan kişilerce yapılan bilinçsiz müdahaleler.
  (Alanda bulunan bungalovlar (3 adet) ve idari yapısı (1 adet) tarihi yapıların içine yerleştirilmiş olup çitlerle çevrilmiştir (Şekil 4.39) . Bu şekilde alanın tarihi kimliği gölgede bırakılmış, tarihi yapıların görünürlülüğü azaltılmıştır. Bunun yanında restoran bina yapısını da içine alacak şekilde çitlerle çevrilmiş (Şekil 4.40) (bu alanın içerisinde bazı yapı kalıntıları mevcut) bir alan oluşturulmuştur. Bu alansal ayrılma restorana hizmet eder nitelikte olup alanın doğal ve tarihi bütünlüğünü bozmaktadır. Aynı zamanda alanın tam ortasına, tarihi mimari yapıya hiç uymayan niteliklere sahip wc ve mescit yapıları yerleştirilmiştir (Şekil 4.41). Yapılan plansız turizm çalışmalarında alanın tüm yükünü mesire alanına verilmesi, Çakıt nehrinin geri planda bırakılması.
- Alanda çadır kamp, karavan kamp, günübirlik kamp ve daha fazlasının küçük bir alana (mesire alanı)sığdırılmaya çalışılmasıyla oluşan kullanıcı yoğunluğu ve karışıklık
- Yerlesim yerinin tarihi dokuyu tehdit eder nitelikte gelişiyor olması.(Belemedik mahalle yerleşim planı eksikliği)
- Alt yapı sorunları (Pozantı-Belemedik yolunun yeterli genişlikte olmaması)
- Kamp için gerekli olan wc ,duş ve mescidin kullanıcı kapasitesini karşılayacak büyüklükte olmayışı
- İletisim ve haberleşme sorunları (telefonların çekmemesi gibi)
- Tahtacı kültüründe az da olsa bozulmalarınn varlığı,

- Tahtacılar için önemli dini ve sosyo-kültürel bir yapı olan Cem evinin olmaması,
- Belemedik'te bir sağlık ocağının ve okulun olmaması,
- Belemedik muhtarlığıyla yapılan görüşmede de gençlerin iş imkânlarının olmamasından dolayı kentlere göç etmiş olduğu belirtiliyor. Yapılan anket çalışmasının demografik yapısına bakıldığında 51-65 yaş aralığında olduğu görülüyor.
- Tarım ve hayvancılığa dayalı üretimde teşvik edici projelerin olmaması
- Belemedik Mahallesi'nde az olan tarıma dayalı üretiminde pazarlama sorununun olması.

Şekil 4.39: Tarihi binaların arasına yerleştirilmiş bungalovlar (Orijinal, 2021)

Şekil 4.40: Restoran ve çit (Orijinal, 2021)

Şekil 4.41: Alanın ortasına konulmuş çevrenin tarihi yapı dokusuna uymayan wc ve mescit

yapıları (Orijinal, 2021)

Fırsatlar:

- Dünyaca ünlü Varda köprüsünün alanda olması.
- Dünya tarihi için çok önemli olan Berlin-Bağdat projesinin bir parçası olması
- Bir çok medeniyetin alanda izlerinin olması (Tüneller, italyan taş ustaları, Alman evleri.).
- Dünya siyasi hayatına ışık tutuyor olması (Birinci ve İkinci Dünya savaşı, savaş esirleri, sömürge, önemli yollar, kutuplaşmalar,).
- Geçmiş dönemlerin peyzaj kullanımlarına ışık tutuyor olması.

Tehditler:

- Kontrolsüz bir şekilde turizme açılması
- Alanda var olan kültürel varlıkların bazılarının tescilsiz olması ve koruma eksikliği sebebiyle yok olmayla karşı karşıya kalması.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin kültürel peyzaj çerçevesinde değerlendirildiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Kültürel peyzajlar temelde doğa-insan/kültür etkileşimini ifade etmektedir. Somut ve somut olmayan ürünlerini de kapsamaktadır. UNESCO sahip oldukları üstün evrensel değerlerden dolayı 1992 yılında kültürel peyzajların Dünya Miras Listesi'ne girebileceklerine karar verdi. Bu doğrultuda 1992 yılından sonra kültürel peyzaj çalışmaları hız kazanmıştır.

Kültürel peyzajlar, doğanın ve insanlığın birlikteliğinden olan eserleri, toplumlar ve doğal çevreleri arasında ki uzun süreli ve yakın bir ilişkiyi ifade eder. Dünyanın, farklı bölgelerini temsil eden çeşitli kültürel peyzajlar vardır. Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi de biyolojik çeşitliliği, belirli arazi kullanım tekniklerini yansıtması, sanatsal ve estetik zevk vermesi, güçlü inançlara ve ritüellere sahip toplulukların varlığı ile kültürel peyzaj alanıdır. UNESCO'nun kültürel peyzaj sınıflamasına göre, insanlar tarafından sosyal veya ekonomik nedenlerle şekillendirilmiş, halkın geleneksel yaşam tarzıyla çok iyi ilişkileri olan ve gelişim sağlayarak devam eden peyzajlar olarak, gelişimi devam eden kültürel peyzaj sınıfına girmektedir.

Topluluklar tarafından şekillendirilen, doğal manzara bütünlüğüne sahip, yapıldığı dönemin mimari-mühendislik tekniklerini, siyasi, askeri, sosyal, kültürel, ekonomik hayatları hakkında bilgi veren, dünya için önemli bir projenin (Berlin-Bağdat Demiryolu Projesi) en kritik noktası olması ve 1900'lerin başından günümüze kadar devam eden tahtacı kültürü ile Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel peyzaj alanı (Şekil 4.42) olarak doğal ve kültürel bütün değerleri ile koruma altına alınmalı, yasal, yönetsel ve mekansal planlamalar yapılmalıdır.

Belemedik tabiat parkı ve çevresi kültürel peyzaj alanına doğal ve kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için bütüncül stratejik eylem planı oluşturulmalıdır. Stratejik eylem planı için gereken genel ilkeler şunlardır;

1)Planlama çalışma grubu oluşturulmalıdır. Çalışma grubu farklı disiplinlerden (Peyzaj Mimarı, Mimar, Şehir Plancısı, Sosyolog, Restorasyon uzmanı, Jeoloji Mühendisi vb.) uzman bir ekip tarafından oluşturulmalıdır.

2) Bilimsel araştırmalara önem verilmelidir.

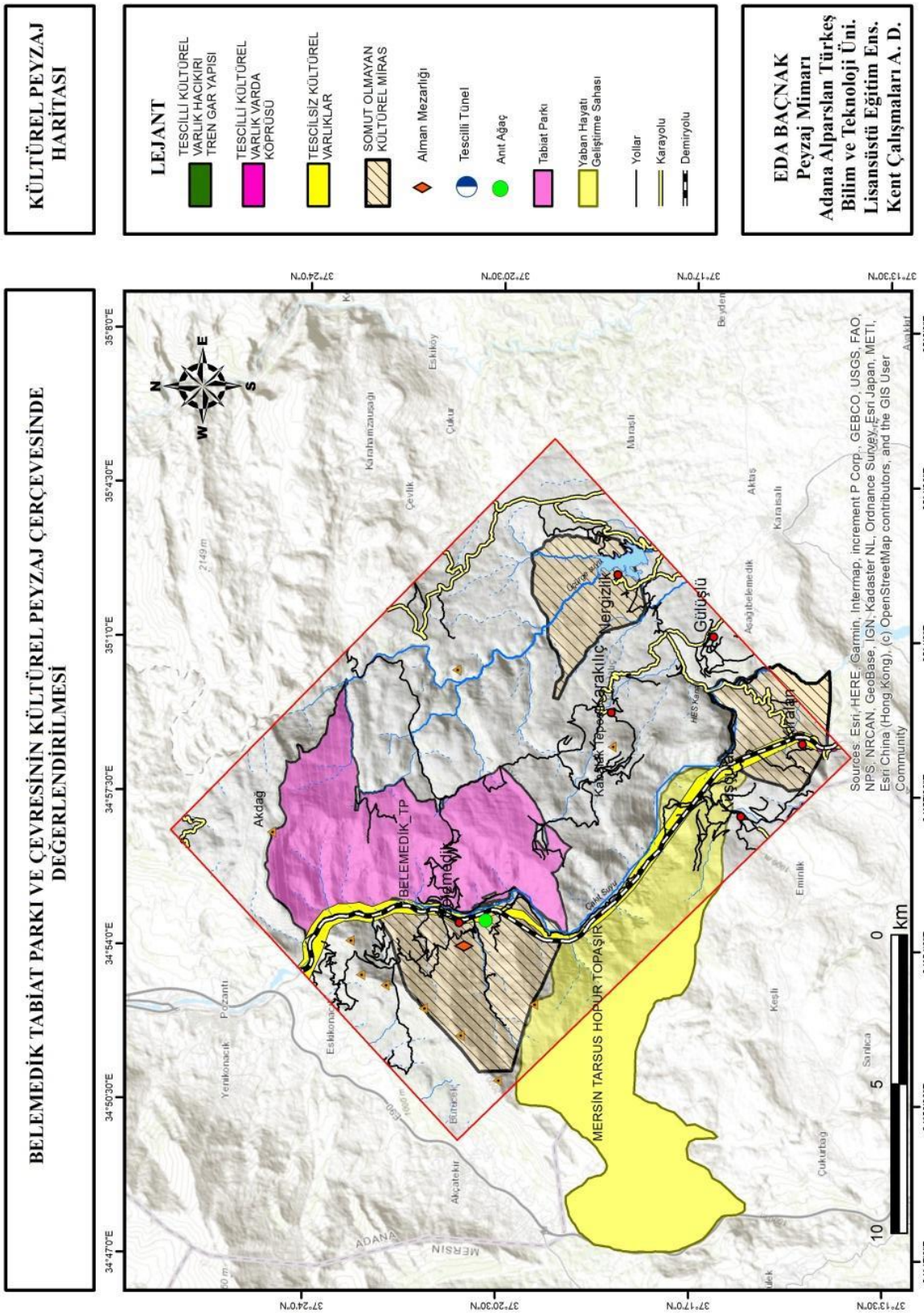

Şekil 5.1: Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresi Kültürel Peyzaj Haritası (Orijinal, 2021)

3) Araştırma ile ilgili paydaşlara planlamada yer verilmelidir.

4) Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel tüm olanaklar değerlendirilmelidir.

5) Yerel özgün üretimlere ağırlık verilmelidir.

6) Yerel halk planlamaya dâhil edilmeli ve iş imkânları sebebiyle kente göç önlenmelidir.

7) Alanın doğal değerlerine dayalı ekolojik planlama yaklaşımı benimsenmelidir.

8) Kültür varlıkları korunmalı ve toplumsal olarak değerlendirilmelidir.

9) Çevre kirliliği önlenmelidir. Çevre kirletmeyen modern sistemler kullanılmalıdır.

Bu ilkeler çerçevesinde Bütüncül Stratejik Eylem Planı için kültürel peyzaj öğelerinin korunması ve alanın kültürel peyzaj alanı olarak sürdürebilirliğinin sağlanması olmak üzere iki hedef belirlenmiştir;

Hedef 1: Kültürel Peyzaj öğelerinin korunması

Amaç 1: Somut kültürel miras öğelerinin korunması

- Tescilsiz varlıkların tescil edilmesi. Aslına uygun şekilde restorasyonların yapılması
- Restorasyon çalışmalarında doğal metaryallerin (taş, ahşap) kullanılması.

Amaç 2: Somut olmayan kültürel miras öğesinin korunması

- Bilimsel çalışmalarla tahtacı kültürünün zenginliklerinin ortaya çıkarılması
- Terkedilen geleneklerin yeniden yaşatılması

Amaç 3: Doğal varlıkların korunması

- Alanın mekânsal planlamasının yapılması ve uygulanması
- Doğal manzara bütünlüğünü tehdit edecek yapılaşmalardan kaçınılması
- Flora ve faunanın korunması
- Çevre kirliliğine karşı önlemler alınmalı
- Doğaya verilen tahribatın azaltılması
- Orman yangınlarına (alanın mevcut arazi örtüsü ormanlardır) karşı önlemlerin alınması bu konuda planlamaların yapılması
- Çakıt nehrinin ve civarındaki sulak alanların korunması
- Alanın topoğrafyasına ekolojiyi olumsuz etkileyecek müdahalelerden kaçınılması.

Hedef 2: Alanın kültürel peyzaj alanı olarak sürdürebilirliğinin sağlanması

Amaç 1: Somut kültürel varlıkların sürdürebilirliğinin sağlanması

- Koruma çalışmaları yapılacak atıl binalara yeniden işlev kazandırılması

Amaç 2: Somut olmayan kültürel mirasın sürdürebilirliğinin sağlanması

- Kentte yaşayan yerel halkın mahallelerine (Belemedik-Hacıkırı-Nergizlik) dönmelerinin sağlanması
- Uzman oldukları tahtacılık konusunda iş imkanlarının yaratılması
- El işleri ve hobileri konusunda destekleyici projelerin üretilmesi.
- Mahallerde kültürel etkileşimin artması açısından kültür evlerinin açılması.

Amaç 3: Doğal varlıkların sürdürebilirliğinin sağlanması

- Flora ve faura çalışmalarının arttırılması, tehdit katogorisinde yer alan bitki ve hayvanlar için özel önlemler alınması
- Bütün alanda aşırı avlanmanın olmaması için önlemlerin alınması.
- Çevreye duyarlı enerji sistemlerinin kullanılması.

Amaç 4: Sürdürülebilir turizmin sağlanması

- Turizm çalışmalarının sürdürülebilirliği gözetilerek ekolojik turizm ve kültürel miras turizmi çerçevesinde yapılması.
- Restore edilen binalardan, Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinin tarihinin ve tahtacı kültürünün anlatıldığı bir müze şeklinde değerlendirilmesi
- Restore edilen binaların restoran, kafe, butik otel, el işi kursları vb. şeklinde işlevlendirilmesi,
- (Restoranda Tahtacı mutfağına ait yemeklere ağırlık verilip Adana mutfağından da yemekler olabilir. Bu işletmelerde Belemedik, Hacıkırı ve Nergizlik mahallerinde yaşayan yerel halkın istihdamı sağlanabilir ve toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek kadınlara da istihdam sağlanmalıdır.)
- Belemedik-Hacıkırı arasındaki servis yolunun (Şekil 5.2) yürüyüş yolu olarak kullanıcılara sunulması

  (Bu yol üzerinde bulunan tarihi yapıların içerisindeki çalılar temizlenmeli, yapılar daha görünür kılınmalı, bazıları restore edilip yürüyüş parkı kullanıcıları için dinlenme mekanı olarak işlevlendirilebilir.

  Taş durmaz mevkiinde yer alan karayolu tüneli kuzey doğusuna (Şekil 5.3) cam seyir terası yapılarak doğal manzara seyredilebilir.

  Belki bu rota Pozantı-Belemedik arasındaki yolu da kapsayabilir. Fakat burada yolun dar ve araç yolu olması sınırlayıcı bir etkendir.)

- Pozantı-Belemedik-Hacıkırı arasında mini tren seferlerinin yapılması
  (Bunun için nostaljik tramvaylar kullanılabilir. Fakat burada Belemedik-Hacıkırı arasındaki 14 km'lik alanın yaklaşık 12 km'si tünellerle kaplıdır. Bu olumsuz bir etken gibi görünse de tüneller ışıklandırılarak sergilenebilir.)

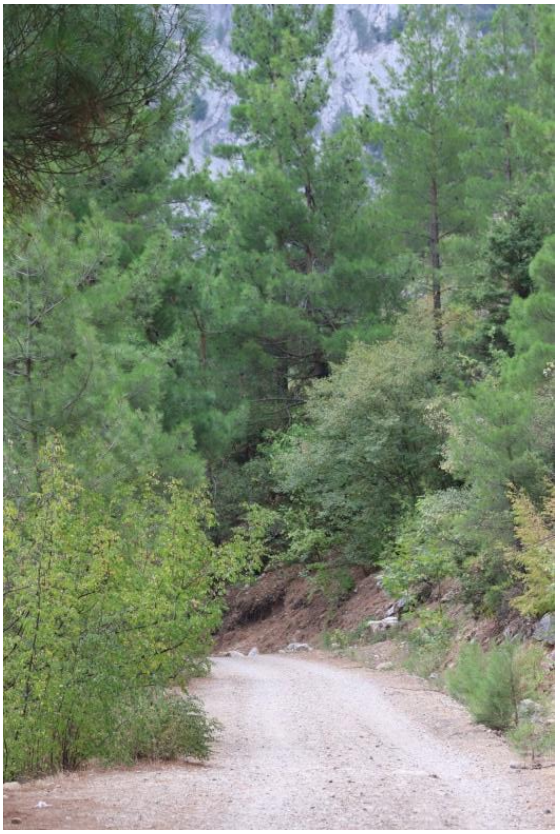

Şekil 5.2: Servis yolu (Orijinal, 2021)

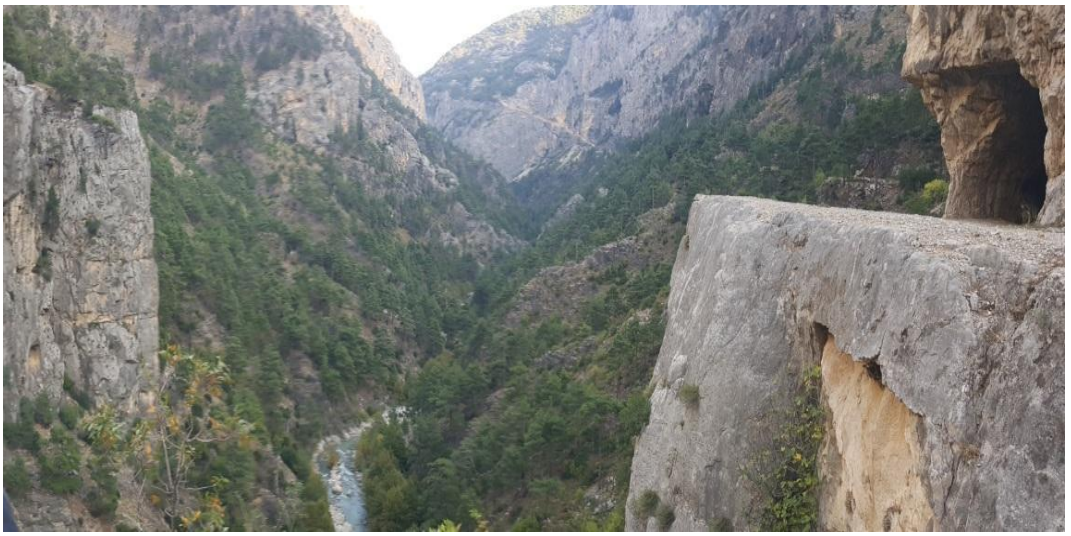

Şekil 5.3: Seyir terası için uygun olabilecek alan (Orijinal, 2020)

- Karavan kamp, çadır kamp ve günübirlik kamp alanlarının kullanıcılara daha konforlu imkânlar sunmak açısından daha geniş alanlara yayılması ve uygun planlamanın yapılması, (Karavan kamp için 20 nolu tünelin güneyinde servis yolunun kenarındaki bazı boşluk alanlar değerlendirilebilir. Çadır ve günü birlik kamp için Pozantı-Belemedik arasında Çakıt Nehri kenarları uygun olabilir. Böylece şu anki mesire alanındaki yoğunluk azaltılmış, Çakıt Nehri görünür kılınmış ve doğal haliyle kullanıcılara sunulmuş olur.)
- Kamp alanları için mutlaka yoğunluk hesaplamalarının yapılması, alanın taşıma kapasitesinin üzerinde kullanıcıya yer verilmemesine dikkat edilmesi (planlanan dışındaki kullanıcı yoğunluğu alanın doğal yapısına zarar verebilir, çevre aşırı kirlenebilir, ormanlara tahribat verilebilir.)
- Alana ulaşımının kolay sağlanması,
  (Otaban çıkışında Belemedik yolu yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Belemedik-Pozantı arasındaki yol dar ve alanın ihtiyaçlarını karşılar nitelikte değildir.
  Karayolundan toplu taşıma ile Belemedik'e ulaşım sağlanmalıdır. Tren seferleri minimum sabah iki sefer ve akşam iki sefer toplamda dört sefer olmak üzere arttırılmalıdır.)
- Alanın tanıtım medya çalışmalarının yapılması,
  (Web sitesi oluşturulabilir. Alanın doğal ve kültürel özelliklerini yansıtacak farklı dillerde reklam çalışmaları yapılabilir.
  Belemedik'te üretilen el işleri Pozantı dinlenme tesisinde satışa sunulabilir. Bunun için öncelikle burada üretilen ürünlerin markalaşmasına önem verilmeli ve ürünlerin üzerine kare kodlar yerleştirilerek buradan alan tanıtımlarının yapılması sağlanabilir.
  Alana ziyaret çekmek için tur şirketleri ve rehberler odası ile görüşülebilir.)
- Alanla ilgili akademik çalışmaların arttırılması amacıyla Belemedik'te sempozyumların düzenlenmesi.
- Tahtacı festivallerinin yapılması.

Amaç 5: Dünya Mirası Olmasının Sağlanması

- Üstün Evrensel Değerlerinin farkına varılması ve bu konuda çalışmaların yapılması (Araştırma Alanı, Ek-15'de yer alan üstün evrensel değerlerden 2, 6 ve 10'u karşılamaktadır.)
- Alanın özgünlük ve bütünsellik değerlerinin ortaya çıkartılarak iyi derecede korunmasının ve yönetilmesinin sağlanması
- Dünya Miras Listesine adaylık işlemlerinin başlatılması

KAYNAKLAR

Akdeniz, Serap ve İlhan Ersoy. (2012). İzmir Tahtacıları Ekseninde Kültürel Kimliğin İfade Aracı Olarak Semahlar. *Alevilik Araştırmaları Dergisi* 4, 239-280. Erişim adresi: https://www.academia.edu/38728418/%C4%B0zmir_Tahtac%C4%B1lar%C4%B1_Ekseninde_K%C3%BClt%C3%BCrel_Kimli%C4%9Fin_%C4%B0fade_Arac%C4%B1_Olarak_Semahlar

Ağır, A. (2007). ***Kültürel Peyzaj*** ve Doğal Anıtlar Üzerine Notlar., *Mimar.ist,* sayı:26, Erişim adresi: https://docplayer.biz.tr/63130822-2009-31-sayisinda-s-yayinlanmistir-1-bu-makale-tmmob-mimarlar-odasi-istanbul-buyukkent-subesi-sureli-yayini-mimar-ist-dergisinin-bahar.html

Ahunbay, Z. (2004). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. İstanbul :Yapı Endüstri Merkezi A.Ş., Yapı Yayın.

Altman, I. (1993). Culture And Envıronment. Newyork :Cambrıdge University Press.

Aitchison, J. (1996). The World Heritage Convention: cultural sites and landscapes. In F.H.A. Aalen (Ed.) *Landscape Study and Management* 183–193. Dublin: Trinity College Dublin Department of Geography, The Office of Public Works & Boole Press.

Antrop M. (2005). Why landscapes of the past are important for the future?. *Landscape and Urban Planning,*70,21–34.
Erişim adresi: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S016920460300207X

Aplin, G. (2007). World Heritage Cultural Landscapes. *International Journal of Heritage Studies*, 13(6), 427–446. Erişim adresi: https://doi. org/10.1080/13527250701570515

ARI,Y. (2005). Amerikan Kültürel Coğrafyasında Peyzaj Kavramı, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı:13, S:311-340. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/26664

Avcı, M. (1993). Turkiye'nin Flora Bolgeleri ve "Anadolu Diagonali"ne Coğrafi Bir Yaklaşım. Turk Coğrafya Dergisi, 28, 225-248.
Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198855

Aytaş, G. (2012). İttihat ve Terakki Döneminde Adana Valiliği Tarafından Tahtacı Yörükler Hakkında Hazırlanan Bir Rapor. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 63, 59-76.
Erişim adresi: https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/140

Baha, S. (2018). Anadolu'da Alevi Zümreleri, Tahtacı, Çetmi, Hardal Türkmenleri Yahut Yanbatır Zümresi, Alevilik Bektaşilik Türk Yurdu Yazıları, Ed. E. Aksoy, Türk Yurdu Yayınları, Ankara.

Bayçelebi, E. (2020). Distribution and diversity of fish from Seyhan, Ceyhan and Orontes river systems. *Zoosystematics and Evolution,* 96(2):747-767.
Erişim adresi: zoobank.org:pub:356316BA-35E2-4C23-9948-AAC57E64B958

Beaujean, A. O. (1995). Tahtacıların Kutsal Kitabı Buyruk Hakkında Bir Kaç Not. Ankara: Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

Büyüktopçu, M.B (2019). Çanakkale Savaşı'nda Görev Yapmış Alman Subayların Anı Kitaplarında Türk Ve Türkiye İmgesi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Batı Dilleri Ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Alman Dili Ve Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora tezi, Ankara.

Campbell, A. (1936). Kulturlandskapet. Studentförening Verdandis SmAskrifter, 387. Stockholm

CE, (1995). Recommendation Of The Committee Of Ministers To Member States On The Integrated Conservation Of Cultural Landscape Areas As Part Of Landscape Policies. Recommendation No. R (95) 9, Council Of Europe Committee Of Ministers.

Cicinelli, E.; Caneva. G.; Savo, V. (2021). A Review on Management Strategies of the Terraced Agricultural Systems and Conservation Actions to Maintain Cultural Landscapes around the Mediterranean Area. *Sustainability*, 13, 44-75.
Erişim adresi: https://www.mdpi.com/2071-1050/13/8/4475

Coşkun, Nilgün Ç. (2013). Tahtacılar ve Tahtacı Ocaklarına Bağlı Oymaklarının Yerleşim Alanları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 68, 33-54. Erişim adresi: https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRVNE56TTRPQT09/tahtacilar-ve-tahtaci-ocaklarina-bagli-oymaklarin-yerlesim-alanlari

Çiftçi, E. (2020). Ulus-Devlet İnşasının Tahtacılara Yansımaları: İttihat Ve Terakki Cemiyeti'nin Tahtacı Alevileri Raporu*, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 12, 3 Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1087405

Darvill, T. (1996). European heritage and the recognition of cultural landscapes areas. In F.H.A. Aalen (Ed.) *Landscape Study and Management* (pp. 173–182). Dublin: Trinity College Dublin Department of Geography, The Office of Public Works & Boole Press.

Dervişoğulları, A., Taş, E., Ülker, O., Çam, P., Talay, K.E., Bağçalı, Ö. Ve Güner, A.S. (2015). Belemedik Tabiat Parkı Gelişme Planı (Teknik Rapor). T.C. Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Koruma Ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

Duncan, James S. (1997). Landscape, The Dictionary of Human Geography, R. J. Johnston, D. Gregory, David M. Smith Blackwell, USA.

Eidsvik, H. (1993). Cultural landscapes the need for a political perspective. In J.M. Fladmark *Heritage, Conservation, Interpretation and Enterprise. Papers Presented at the Robert Gordon University Heritage Convention* ,43–49. Oxford: Donhead.

Elkıns, T.H. (1989). Human and Regional Geography in the German-speaking lands in the first forty years of the Twentieth Century. Entriken, J. Nicholas & Brunn, Stanley D (Eds) Reflections on Richard Hartshorne's The nature of geography. Occasional publications of the Association of the American Geographers, Washington DC. 27

Engin, İ. (1998). Tahtacılar, Tahtacı Kimliğine ve Demografisine Giriş. İstanbul:Ant yayınları,

Earle, E.M. (1972). Bağdat Demiryolu Savaşı. İstanbul:Milliyet Yayınları.

Erder, C., (2010 Mart). Kültürel Varlıkların Onarımı Ve Korunmasıyla İlgili Uluslararası Araştırma Merkezi. *DergiPark*, 4, 44-46.
Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/restorasyon/issue/48682/619328

Erdoğan, K. (1993). Alevilik Bektaşilik. İstanbul.:İletişim Yayınları.

Eröz, Mehmet (1990). Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilik, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları.

Farina, A. (2000 April). The Cultural Landscape As A Model For Integration Of Ecology And Economics. *Bioscience* 50(4):313-320
DOI: 10.1641/0006-3568(2000)050[0313:TCLAAM]2.3.CO;2
Erişim adresi:
https://www.researchgate.net/publication/200668061_The_Cultural_Landscape_as_a_Model_for_the_Integration_of_Ecology_and_Economics

Fowler, P.J (2003). World Heritage Cultural Landscapes 1992 - 2002. UNESCO World Heritage Centre. Paris, France.
Erişim adresi: file:///C:/Users/pc/Downloads/publi_wh_papers_06_en.pdf

Freeman, R. E. (1984). Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston: Pitman.

Gao, J., Lin, H., Zhang, C. (2020 February). Locally situated rights and the ‘doing’ of responsibility for heritage conservation and tourism development at the cultural landscape of Honghe Hani Rice Terraces, China. Journal of Sustainable Tourism, 29:2-3, 193-213. Erişim adresi : https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09669582.2020.1727912

Ghemewat, P. (2002 Spring). Competition and Business Strategy in Hiistorical Perspective. Business History Review, 76, 37-74. Erişim adresi: https://www.cambridge.org/core/journals/business-history-review/article/competition-and-business-strategy-in-historical-perspective/B19A77E327620C7F885E56983DAF699D

Gilbert, C. (1985). Ebey‟s Landing National Historic Reserve: Reading the Cultural Landscape. Erişim adresi: http://www.npshistory.com/publications/ebla/rcl/index.htm

Gülten, Sadullah. (2020). Kökler Ve Dallar: Tahtacı Alevilerinin Menşei Ve Tahtacı Cemaatleri, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*,95, 143-167. Erişim Adresi: https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/2778

Gündüzöz, G. (2015). Bektaşi Kültüründe Yemek Motifi. Ankara:Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., ve Babac, M.T. (2012). Turkiye Bitkileri Listesi Damarlı Bitkiler. İstanbul:Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmalı Derneği Yayını.

Güvenç, Bozkurt, (2003), İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi

Handwerker, W. P. (1989). The Origins and Evolution of Culture. *American Anthropologist*, *91*(2), 313–326. Erişim Adresi: http://www.jstor.org/stable/681077

Jacques, D. (2007). The Rise of Cultural Landscapes. International Journal of Heritage Studies, 1(2), 91–101. https://doi. org/10.1080/13527259508722136 Erişim Adresi: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13527259508722136

James, P.E., Martın, G. (1918)). All Possible Worlds: A History of Geographical Ideas. New York:Wiley Online Librariy.

Jones M. (2003) The Concept of Cultural Landscape: Discourse and Narratives. In: Palang H., Fry G. (eds) Landscape Interfaces. Landscape series, vol 1. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-017-0189-1_3

Kahler, E. (1961). Culture and Evolution. *The Centennial Review*, *5*(3), 239–259. http://www.jstor.org/stable/23737565

Kamacı, E. (2014). 2863 Sayılı KTVKK'nın Uluslararası Yasal Düzenlemeler Bağlamında Değerlendirilmesi. METU JFA, 31 (2), 1-23. DOI: 10.4305/METU.JFA.2014.2.1 Erişim Adresi: https://metujfa.arch.metu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/2014.2.1

Karaca, H. (2008). Side Antik Kentsel Yerleşiminin Kültürel Peyzaj Açısından Değiştirilmesi.Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstütüsi.

Keskin, M. (2016). Kültürün Felsefi Eleştirisi Olarak Kültür Eleştirisi . *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi* , (27) , 75-91 . DOI: 10.20981/kaygi.286650 Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/269415

Kuşci, A. (2018). Orta Toros Tahtacıları: Tarih, Kültür Ve Medeniyet, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstütüsi, Hatay.

Küçükebe, M. (2013 Şubat). Doğa Evren Ve İnsan Üçgeninde Tahtacı Olarak Adlandırılan Türkmenler, *Türkbilim*, 177-186. Erişim Adresi:

https://www.academia.edu/44134507/DO%C4%9EA_EVREN_VE_%C4%B0NSAN_%C3%9C%C3%87GEN%C4%B0NDE_TAHTACI_OLARAK_ADLANDIRILAN_T%C3%9CRKMENLER_TAHTACI_TURKMENS_IN_THE_TRIANGLE_OF_NATURE_UNIVERSE_AND_HUMAN

Lai, C. A., & Rivera, J. C. (2006). Using a Strategic Planning Tool as a Framework for Case Analysis . *Journal of College Science Teaching*, 26-30. Erişim Adresi: https://scholar.google.com.tr/scholar?q=Using+a+Strategic+Planning+Tool+as+a+Framework+for+Case+Analysis&hl=tr&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart

Madran, E. ve Tağmat, T. S. (2007). Kültürel ve Doğal Miras Uluslararası Kurumlar ve Belgeler. Ankara:Yalçın Matbacılık Ltd.

Mitchell, R. K., Agle, B. R., & . Wood, D. J. (1997 October). Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of who and What Really Count. *Academy of Management Review*, 853-882. Erişim adresi: https://journals.aom.org/doi/full/10.5465/amr.1997.9711022105

Mitchell, W. J. T. (1994). *Landscape and Power*. United State of America: University of Chicago. Erişim adresi: https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/L/bo3626791.html

Naveh, Z. (1995). Interactions of landscapes and cultures. *Landscape and Urban Planning*, 32, 43-54

Erişim adresi: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0169204694001834

Odyakmaz, A. N. (1988). *Bektaşilik Mevlevilik Masonluk.* İstanbul: İnkılap Kitapevi

O‟Hare, D. (1997 March). Interpreting the Cultural Landscape for Tourism Development. *Urban Design International*, 2 (1), 33-54. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/232845739_Interpreting_the_cultural_landscape_for_tourism_development

Öngel, Ç. (2018). Birinci Dünya Savaşında Pozantı-Belemedik (Bilemedik) Esir Kampı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bİlimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı,Yükse Lisans Tezi.

Özgüç, N. ve Tümertekin, E., (2000). *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*. İstanbul:Çantay Kitapevi.

Özlem, Doğan, (2000), Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi, Ankara: İnkılap Yayınevi.

Özsüle Z. (2005). Geleneksel Yerleşimlerin Korunması Açısından Kültürel Peyzaj Değerlendirmesi: Mudanya Örneği. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Plumwood, V. (2006). The Concept of a Cultural Landscape: Nature, Culture and Agency in the Land. *Ethics and the Environment*, 11(2), 115–150. Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/40339126

Pannell, S., (2006). Reconciling Nature and Culture in a Global Context: Lessons form the World Heritage List (Research Report). James Cook University. Erişim adresi: https://rainforest-crc.jcu.edu.au/publications/nature_culture_full.pdf

Robert R. Page (2009), National Park Service Cultural Landscapes Inventory Professional Procedures Guide, U.S. Department Of The Interior National Park Service Cultural Resource Stewardship and Partnerships Park Historic Structures and Cultural Landscapes Program, Washington D.C.
Erişim adresi: https://irma.nps.gov/DataStore/DownloadFile/513401

Rapoport, A. (2004). *Kültür Mimarlık Tasarım*. İstanbul:Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Redhouse, (2019). Redhouse Sözlüğü, İstanbul.

Rössler, M. (1995). UNESCO and cultural landscape protection. In B. von Droste, H. Plachter, & M. Rössler (Eds.), *Cultural Landscapes of Universal Value — Components of a Global Strategy*,42–49. Jena: Gustav Fischer in cooperation with UNESCO.
Erişim adresi: https://d-nb.info/945651643/04

Rössler, M. (2006). WorldHeritage Cultural Landscapes: A UNESCO FlagshipProgramme 1992 – 2006. *Landscape Research*, 31(4):333-353 Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/233124780_World_Heritage_cultural_landscapes_A_UNESCO_flagship_programme_1992_-_2006

Sauer, C. (1925). The Morphology of Landscape. *University of California Publications in Geography*, 22, 19-53. Erişim adresi: http://www8.umoncton.ca/umcm-vincent_guy/Sauer%20-%20Morphology%20of%20landscape.pdf

Selçuk, A. (2008). *Ağaçeri Türkmenleri: Tahtacılar.* İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Smeeds, H. (1935). Malaxbygden. Bebyggelse och hushallning i södra delen av Österbottens svenskbygd En Studie i mönniskans och nöringslivevets geografl. *Helsingfor,s* 417-452. Erişim adresi: https://www.worldcat.org/title/malaxbygden-bebyggelse-och-hushallning-i-sodra-delen-av-osterbottens-svenskbygd-en-studie-i-manniskans-och-naringslivets-geografi/oclc/231148429

Stephenson J. (2008). The Cultural Values Model: An Integrated Approach To Values In Landscapes. *Landscape And Urban Planning*, 84: 2, 127-139. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/222668263_The_Cultural_Values_Model_An_Integrated_Approach_to_Values_in_Landscapes

Taylor, K. (2009). Cultural Landscapes and Asia: Reconciling International and Southeast Asian Regional Values. *Landscape Research*, 34(1), 7–31. . Erişim adresi: https://doi.org/10.1080/01426390802387513

Taylor, K., ve Lennon, J. (2011). Cultural Landscapes: A Bridge Between Culture And Nature? *International Journal of Heritage Studies*, 17(6), 537–554. . Erişim adresi: https://doi.org/10.1080/13527258.2011.618246

Taylor, K., Clair, A., & Mitcehell, N. J. (2015). *Conserving Cultural Landscape Challenges And New Directions.* New York and London:Routledge.

Tonta, Y., & Ünal, Y. (2005). Scatter of journals and literature obsolescence reflected in document delivery requests. *Journal of the American Society for Information Science & Technology,* 56(1),84-94. Erişim Adresi: http://eprints.rclis.org/9444/

Torre , M. (2013). Values and Heritage Conservation, *Heritage & Society*, 6:2, 155-166. . Erişim Adresi : http://orcp.hustoj.com/wp-content/uploads/2015/10/2013-Values-and-Heritage-Conservation.pdf

Tümertekin E., Özgüç N. (2004). Beşeri Coğrafya*, İnsan Kültür Mekân*. İstanbul:Çantay Kitabevi.

UNESCO, (1972). *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*. Paris: UNESCO

UNESCO, (2003). World Heritage Cultural Landscapes 1992-2002. Paris:UNESCO World Heritage Centre.

UNESCO, (2009). World Heritage Cultural Landscapes: A Handbook For Conservation And Management. Paris:UNESCO World Heritage Centre.

Wu J., (2010). Landscape Of Culture And Culture Of Landscape: Does Landscape Ecology Need Culture?. *Landscape Ecology,* 25, 1147-1150. Erişim adresi: https://link.springer.com/article/10.1007/s10980-010-9524-8

Yörükân, Y. Z. (2002). *Anadolu'da Alevîler ve Tahtacılar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Zekiyan, Boğos, (2005). *Hümanizm (İnsancılık) Düşünsel İçlem ve Tarihsel Kökenler,* Ankara: İnkılap Yayınevi.

Ziyaee, M. (2018). Assessment of Urban Identity Through a Matrix of Cultural Landscapes. *Cities,* (74), 21-31. Erişim adresi:https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.10.021.

Yücel, S.D.K. ve Salt, E. (*2018*). Kültürel Peyzajların Tarihsel Süreç İçerisindeki Değişimlerinin Tespiti: Bursa İznik Örneği, *Planlama Dergisi*, 28 (1), 40-55. Erişim adresi: https://jag.journalagent.com/planlama/pdfs/PLAN-46220-RESEARCH_ARTICLE-KAP_YUCEL.pdf

URL-1: https://www.coe.int/en/web/landscape CONCİL, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Konseyi (E. T.: 24.10.2020)

URL-2: https://whc.unesco.org/en/culturallandscape/ UNESCO, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Organizasyonu (E.T:12.04.2020)

URL-3: http://www.mimarlarodasi.org.tr/ Mimarlar Odası (E.T: 20.04.2020)

URL-4: http://www.nps.gov/history/hps/hli/landscape_guidelines/terminology.htm USANPS, Peyzaj Terminolojisinin Tanımlanması (E.T: 20.04.2020)

URL-5: http://www.pc.gc.ca/eng/docs/r/pca-acl/sec2/sec2c.aspx Parks Canada, Kültürel Peyzaj Web Sitesi (E.T: 20.04.2020)

URL-6 http://www.iflaclc.org/definitions.html IFLA Kültürel Peyzaj Komitesi (E.T: 20.10.2021)

URL-7: https://adana.csb.gov.tr/ilimizi-taniyalim-i- Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (

URL-8: https://atlas.harita.gov.tr/ (E.T: 06.07.2021) HGM Atlas (E.T: 17.04.2021)

URL-9: https://www.openstreetmap.org/#map=14/37.0601/35.1860 Open Street Map Web Sitesi (E.T: 17.04.2021)

URL-10: https://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim.aspx T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü (E.T: 20.05.2021

URL-11: https://tr.climate-data.org/asya/tuerkiye/adana/pozant%c4%b1-15111/ İklim Verileri Türkiye (Pozantı) (E.T: 20.05.2021)

URL-12: https://tr.climate-data.org/asya/tuerkiye/adana/karaisali-26445/ İklim Verileri Türkiye (Karaisalı) (E.T: 20.05.2021)

URL-13: https://www.mta.gov.tr/v3.0/arastirmalar/turkiye-jeoloji-haritalarinin-guncellenmesibasimi MTA; Maden Teknik ve Arama (E.T: 15.07.2021)

URL-14: https://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/jeoloji-haritalari MTA; Maden Teknik ve Arama (E.T: 15.07.2021)

URL-15: https://tad.tarim.gov.tr/TadPortal/ Tarım Ve Orman Bakanlığı TAD Portalı (E.T: 08.08.2021)

URL-16: https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71023/toprak-yapisi-ve-nitelikleri.html Isparta İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü (E.T: 23.07.2021)

URL-17: https://www.tarimorman.gov.tr Tarım ve Orman Bakanlığı (E.T: 09.08.2021)

URL-18:: https://acikders.ankara.edu.tr Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemesi (E.T: 08.08.2021)

URL-19: https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263665/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html) Kültür Ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi (E.T: 10.09.2021)

URL-20: https://yalova.csb.gov.tr/tabiat-parki-milli-park-tabiat-aniti-tabiati-koruma-alanlarinin-belirlenmesi-haber-95971 Yalova Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (E.T: 21.08.2021)

URL-21: http://belemedik.tabiat.gov.tr/ Belemedik Tabiat Parkı (E.T: 21.08.2021)

URL-22: https://kulturportali.gov.tr/turkiye/mersin/turizmaktiviteleri/hopur-topasir Mersin Kültür Portalı (E.T: 25.08.2021)

URL-23:
https://www.flickr.com/photos/39631091@N03/6786478496/in/album-72157622412214804/ Flickr (E.T: 01.08.2021)
URL -24: http://www.levantineheritage.com/bel.htm Levantine Heritage (E.T: 01.08.2021)
URL-25: http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1152/13540.pdf Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (E.T: 13.09.2021)
URL -26 http://www.archives.nysed.gov/education/berlin-baghdad-railway-1917 New York State Archives (E.T: 13.09.2021)
URL27: http://www.karaisali.gov.tr/ilcemiz-nufusu Karaisalı Kaymakamlığı Web Sitesi (E.T: 17.08.2021)
URL 28: https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr TÜİK Nüfus Verileri (E.T: 17.08.2021)
URL 27: http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kulturelmiras_ao/kmturizminegiris.pdf. İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları (E.T: 05.08.2021)
URL-28: https://www.awm.gov.au/collection/C250288 Australian War Memorial, Belemedick-Turkey. (E.T: 01.09.2021)

EKLER

Ek-1: Harita Genel Müdürlüğü

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
Harita Genel Müdürlüğü
Teknik Hizmetler Başkanlığı

Sayı:E-34533769-112.02.04-669114 18 Ekim 2021
Konu:İzin Talebi Hk.

2021302454

Sayın Hülya YÜCEER

İlgi:a)Hülya YÜCEER'in 08.10.2021 tarihli e-postası.(466228).
b)Bakanlar Kurulunun 05 Temmuz 1994 tarih ve 94/5856 Karar Sayılı "Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliği".
c)5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu.

1.Doç.Dr.Hülya YÜCEER tarafından Harita Genel Müdürlüğünden temin edilen; Adana ili Pozantı ve Karaisalı ilçelerine bağlı, Belemedik Tabiat Parkı çevresinin; 1950 yılı R-382_15, 1956 yılı 715_348, 1968 yılı 1929_374, 1970 yılı 2181_296, 1976 yılı 3350_002, 1987 yılı 3906_570 ve 1990 yılı 4081_20 numaralı hava fotoğrafları ile haritaların, tez danışmanlığını yürüttüğü Eda BAÇNAK'ın yüksek lisans tez çalışması ve çalışma alanı ile ilgili yazılacak makalelerde kullanılması amacıyla ilgi (a) e-posta ile izin talep edilmiştir.

2021302454

2.Harita Genel Müdürlüğünden Adana ili Pozantı ve Karaisalı ilçelerine bağlı Belemedik Tabiat Parkı çevresine ait almış olduğunuzu beyan ettiğiniz hava fotoğrafları incelenmiş ve yılları ile rulo numaraları arasında uyumsuzluklar olduğu tespit edilmiş olup, Tarafınızla yapılan telefon koordinesi neticesinde; Harita Genel Müdürlüğünden 1954 yılı R-382_15, 1956 yılı 715_348, 1968 yılı 1929_374, 1970 yılı 2181_2963, 1976 yılı 3350_0024, 1987 yılı 3906_5700 ve 1990 yılı 4081_20 numaralı hava fotoğraflarını temin ettiğiniz tespit edilmiştir.
3.Bu kapsamda yukarıda anılan hava fotoğraflarının;
aTicari maksatlı kullanımlarda, telif ve iktibas haklarına ilişkin resmi yazı ile ayrıca izin alınmadan kullanılmaması/yayımlanmaması,
b.İçeriğinin değiştirilmemesi ve uygun olmayan içerikler ile başka amaçlarla yayımlanmaması,
c.Kullanılacağı alana "Harita Genel Müdürlüğü tarafından üretilmiştir." ifadesinin konularak kaynağının belirtilmesi,
ç.Mevcut ilgi (b) ve (c) mevzuata uygun olarak kullanılması ve "Telif İktibas" hakkının Harita Genel Müdürlüğünde saklı kalması kaydıyla, kendi namınızda ve tez danışmanlığını yürüttüğünüz Eda BAÇNAK tarafından bilimsel ve akademik amaçlı çalışmalarda kullanılmasında ve yayımlanmasında bir sakınca olmayacağı değerlendirilmiştir.
Rica ederim.

2021302454

Ek-2: Etik Kurul Onay Formu

T.C.
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : 76907350-050.01.04-E.511 09/03/2020
Konu : Etik Kurul Kararı

Sayın Eda BAÇNAK

Üniversitemiz Etik Kurulunun 09.03.2020 tarihli toplantısında "Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tezi çalışması kapsamındaki anket ve görüşme formu Kurulumuzca incelenmiş olup katılacak olan kişilerden "Gönüllü Katılım Formu" alınması şartıyla anket uygulamasının yapılmasının uygun görüldüğüne ilişkin alınan 09.03.2020 tarihli ve 5/1 sayılı karar ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Ek: Etik Kurul Kararı

T.C

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
5	1	09.03.2020

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimari Restorasyon Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Hülya YÜCEER'in danışmanlık yaptığı Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Kent Çalışmaları Anabilim Dalı öğrencilerinden Eda BAÇNAK'ın Sorumlu Araştırmacı olduğu "Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tezi hakkında görüşüldü.

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimari Restorasyon Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Hülya YÜCEER'in danışmanlık yaptığı Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Kent Çalışmaları Anabilim Dalı öğrencilerinden Eda BAÇNAK'ın Sorumlu Araştırmacı olduğu "Belemedik Tabiat Parkı ve Çevresinin Kültürel Peyzaj Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tezi çalışması kapsamındaki anket ve görüşme formu, Kurulumuzca incelenmiş olup, katılacak olan kişilerden "Gönüllü Katılım Formu" alınması şartıyla anket uygulamasının yapılmasının uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Ek-3: Alanda bulunan ve bulunması muhtemel bitkilerİn listesi

Tür Adı (Latince)	Tür Adı (Türkçe İsim)	Habitat	Yerel Populasyon Durumu	Endemizm ve Nadirlik Durumu	IUCN Red Data Book (2021-2015)
Equisetum ramosissimum Desf.	Kırk Kilitotu	Su ve dere kenarları, nemli yerler	Orta yoğun	-	LC
Dryopteris filix-mas (L.) Schott	Erkek Eğrelti	Nemli yerler, orman içleri	Az yoğun	-	DD
Adiantum capillus-veneris L.	Eğrelti	Nemli yerler, orman içleri	Az yoğun	-	LC
Asparagus officinalis L. subsp. *officinalis*	Kuşkonmaz	Orman altları, çalılıklar, makilikler	Az yoğun	-	LC
Asplenium trichomanes L.	Saçak otu	Orman altları, nemli alanlar	Geniş-yaygın	-	LC
Juniperus excelsa Bieb.	Ardıç	İbreli ormanlar	Orta yoğun	-	LC
Pinus brutia Ten.	Kızılçam	İbreli ormanlar	Geniş-yaygın	-	LC
Cedrus libani A.Rich. var. *libani*	Toros Sediri	İbreli ormanlar	Geniş-yaygın	-	VU
Ephedra major Host.	İtüzümü	Kayalıklar	Az yoğun	-	LC
Anthriscus nemorosa (Bieb.) Sprengel	Frenk Maydonozu	Dere yakınlarındaki ormanlar	Az yoğun	-	
Torilis arvensis (Huds.) Link subsp. *arvensis*	Şeytanhavucu	Koruluklar,çitler, çorak yerler,yol kenarları	Az yoğun	-	
Pistacia lentiscus L.	Sakız	Makilikler	Orta yoğun	-	LC

Nerium oleander L.	Zakkum	Makilikler,orman Açıklıkları	Orta yoğun	-	LC
Hedera helix L.	Sarmaşık	Ormanlar, makilikler ve çalılıklar	Geniş-yaygın	-	LC
Ruscus aculeatus L.	Tavşan memesi	Ormanlar, makilikler, çalılıklar	Orta yoğun	-	LC
Bellis annua L.	Akbubeçlik	Orman altları, nemli yol kenarları	Orta yoğun	-	
Centaurea ptosimopappoides Wagenitz	Peygamber Çiçeği	Çayırlar, yol Kenarları	Az yoğun	**Dar yayılışlı endemik**	
Hieracium lasiochaetum (Bornm. & Zahn) Sell & West	Farekulağı	Kayalıklı çalılık, orman, uçurum çatlakları, step	Az yoğun	**Yaygın Endemik**	
Berberis crataegina DC.	Hanımtuzluğu	Kayalık yamaçlar	İran-Tur. Ele.	Orta yoğun	
Onosma giganteum Lam.	Emzik Otu	Yol kenarları, ormanaçıklıkları, orman altları	Akd. Ele.	Az yoğun	
Symphytum brachycalyx Boiss.	Dere Kafesotu	Kireçtaşı yamaçlar, tarlalar, yol kenarları	Orta yoğun	-	
Capsella bursa-pastoris (L.)	Çobançantası	Boş alanlar, yol kenarları	Orta yoğun	-	LC

Urtica dioica L.	Isırgan	Ormanlar, gölgeli vadiler ve kayalar, su kenarları	Orta yoğun	-	LC
Aethionema heterocarpum J. Gay	Taşçantası	Kayalık yamaçlar	Az yoğun	-	
Campanula strigosa Banks. & Sol.	Çan Çiçeği	Kayalık sekiler, seyrek koruluklar, yol kenarları	Az yoğun	-	
Asyneuma lobelioides (Willd.) Hand.-Maz.	Nujdan	Seyrek koruluklar, yol kenarları	Az yoğun	-	
Capparis spinosa L. var. *spinosa*	Kapari	Makilikler, yol kenarları, çalılıklar	Az yoğun	-	
Paronychia argentea Lam. var. *argentea*	Gümüş Dolamaotu	Kuru yerler	Az yoğun	-	
Phytolacca pruinosa Fenzl	Toros Şekerciboyası	Ormanlar, kayalıklar	Az yoğun	-	
Silene aegyptiaca (L.) L. Fil. subsp. *aegyptiaca*	Nakıl	Çalılıklar, yamaçlar, açık yerler	Geniş-yaygın	-	
Dianthus zonatus Fenzl.	Yabani Karanfil	Çalılıklar, yamaçlar, açık yerler, yol kenarları	Az yoğun	-	
Cistus creticus L.	Laden	Makilikler, çalılıklar	Az yoğun	-	

Helianthemum canum (L.) BAUMG.	Kaya güngülü	Çıplak yamaç, step, moloz	Az yoğun	-	
Convolvulus altheoides L.	Bağarcık	Orman kenarları, koruluklar, çalılık,	Orta yoğun	-	
Acantholimon acerosum (WILLD.) BOISS. var. *acerosum* (WILLD.) BOISS.	Pişikgeveni	Volkanik yamaç kayalıkları, kalkerli ve kumlu topraklar, bozkır	Az yoğun	-	LC
Hippophae rhamnoides L.	Yalancı iğde	Dere kenarları kıyılar, kayalık yamaçla kumluk Veya kayalık yamaçlar	Az yoğun	-	LC
Elaeagnus angustifolia L.	Kuş iğdesi	Çalılık, yol kenarları	Az yoğun	-	LC
Thesium bergeri Zucc.	Koru güveleği	Ormanlar, firigana çalılık, kayalık yamaçlar	Orta yoğun	-	LC
Viscum album L. subsp. *abietis* (Wiesb.) Abromeit.	Ökseotu	Parazitik	Az yoğun	-	LC
Andrachne telephioides L.	Sandal otu	Orman açıklığı, taşlık alanlar, nadas tarlalar	Az yoğun	-	LC
Trigonella kotschyi Fenzl.	Çemen	Kayalık kireçtaşı yamaçlar, nadas tarlalar,	Geniş-yaygın	**Yaygın Endemik**	**LC**

		meşe çalılığı			
Astragalus schizopterus Boiss.	Geven	Tepe kenarları, yol kenarları	Orta yoğun	**Yaygın Endemik**	**LC**
Astragalus condensatus LEDEB.	Geven	Bozkır, koruluklar	Az yoğun	**Yaygın**	**LC**
Sedum album	Damkoruğu	Ana kayalar, kayalık yamaçlar	Geniş-yaygın	-	LC
Dipsacus laciniatus L.	Fesçi Tarağı	Ormandan temizlenmiş yerler, yol kenarları	Az yoğun	-	LC
Erica manipuliflora L.	Püren	Seyrek karışık orman, meşe çalılığı, makilikler	Orta yoğun	-	LC
Vincetoxicum canescens (Willd.) Decne. subsp. *canescens*	Panzehirotu	Kireçtaşı yamaçlar	Az yoğun	-	LC
Geranium lucidum L.	Turna gagası	Kayalık yamaçlar, kayalıklar	Az yoğun	-	LC
Erodium cicutarium (L.) L'Herit subsp. *cicutarium*	İğnelik	Koruluklar, çayırlar, kıyılar, dere kenarları	Orta yoğun	-	LC

Hypericum lanuginosum Lam. var. *lanuginosum*	Koyunkıran	Koruluklar, yol kenarları	Az yoğun	-	LC
Juglans regia L.	Ceviz	Meyve bahçeleri	Az yoğun/Plantasyon	-	-
Ajuga chamaepitys (L.) Schreber subsp. *chia* (Schreber) Arcangeli var. *chia*	Acıgıcı	Taşlı yamaçlar, Çakıll yerler, yol kenarları	Orta yoğun	-	LC
Stachys pumila Banks & Sol.	Karabaş	Karışıkkoruluklar, Çakıllı yamaçlar, ıslak yerler	Az yoğun	**Yaygın Endemik**	**NT**
Teucrium chamaedrys L. subsp. *chamaedrys*	Yer meşesi	Karışık koruluklar, çakıllı yamaçlar	Az yoğun	-	LC
Laurus nobilis L.	Defne	Makiler, orman kenarları, bahçe ve parklar	Az yoğun	-	LC
Globularia trichosantha FISCH. ET MEY. subsp. *trichosantha* FISCH. ET MEY.	Küreçiçeği	Kayalık ve çimenlik yerler, sık ormanlar, kireçtaşı serpantin ve volkanik arazi	Orta yoğun	-	LC
Lemna minor L.	Su Mercimeği	Dere içleri ve kenarları, bataklıklar, durgun sular	Az yoğun	-	LC
Linum tenuifolium L.	Narin Keten	Koruluklar, yol	Az yoğun	-	LC

		Kenarları			
Alcea heldreichii (Boiss.) Boiss.	Alakurtaran	Yamaçlar, nadas tarlalar, step, ormanlar, yol kenarları	Az yoğun	-	LC
Malva neglecta Wallr.	Ebegümeci	Tarlalar, yol Kenarları	Az yoğun	-	LC
Phillyrea latifolia L.	Akçakesme	Makilikler, kızılçam ormanları	Geniş-yaygın	-	LC
Olea europea L.	Delice Zeytin	Makilikler, plantasyon sahaları	Az yoğun	-	LC
Orobanche minor Sm.	Canavar Otu	Genelde Leguminosae üzerinde Parazitik	Az yoğun	-	LC
Oxalis corniculata L.	Sarı Ekşiyonca	Açık ve nemli Alanlar	Az yoğun	-	LC
Fumaria asepala Boiss.	Şahtere	Nemli ve ıslak yerler, çayırlıklar, yol kenarları	Orta yoğun	-	LC
Papaver rhoeas L.	Gelincik	Yol kenarları, nadas	Orta yoğun	-	LC

Plantago lanceolata L.	Sinir Otu	Dere ve nehir kenarları,durgun sular	Orta yoğun	-	LC
Veronica orientalis Mill. subsp. *orientalis*	Gözmumcuğu	Nemli yerler, çalılıklar	Orta yoğun	-	LC
Platanus orientalis L.	Doğu Çınarı	Dere kenarları, su kenarları	Az yoğun	-	LC
Polygala anatolica Boiss. & Heldr.	Sütotu	Kayalık yamaçlar, yol kenarları, çayırlar	Az yoğun	-	LC
Rumex tuberosus L. subsp. *tuberosus*	Kuzukulağı	Bataklıklar, su Kenarları	Orta yoğun	-	LC
Epilobium angistifolium L.	Yakıotu	Çalılıklar	Az yoğun	-	LC
Ostrya carpinifolia Scop.	Gürgen yapraklı kayacık	Yaprak döken ormanlar veya çalılıklar, *Pinus brutia* ve *Pinus nigra* orman açıklıkları,	Az yoğun	-	LC
Acer sempervirens L.	Akçaağaç	Kayalık kireçtaşı yamaçlar, boğazlar	Az yoğun	-	LC
Lonicera etrusca Santi. var. *etrusca*	Hanımeli	Yaprak döken ormanlar, yol kenarları, kıyılar	Az yoğun	-	LC

Crateagus monogyna Jacq. var. *monogyna*	Geyikdikeni	Çalılıklar, Meyve bahçeleri, meşe ormanı içleri	Orta yoğun	-	LC
Potentilla recta L.	Beşparmak otu	Nehir bataklıkları ve göl kenarları, yaş gölgeli yerler	Az yoğun	-	LC
Typha domingensis Pers.	Şeytanmumu	Sulak alanlar, durgun su, göl ve dere kenarları	Az yoğun	-	LC
Asphodeline damascena (Boiss.) Baker subsp. *ovoidea* Tuzlaci	Siyek	Taşlı ve kayalı yamaçlar, alpin çayırlıklar, stepler, orman açıklıkları, nehir kıyıları	Orta yoğun	**Lokal Endemik**	**NE**
Cyclamen cilicium Boiss.& Heldr. var. *cilicium*	Domuzağırşağı	Orman altları, nemli alanlar, kayalık yamaçlar ve hareketli kayalık çalılıkları altında	Orta yoğun	**Yaygın Endemik**	**NT**
Anagallis arvensis L. var. *caerulea* (L.) Gouan	Farekulağı	Yol kenarları, kayalık yamaçlar	Geniş-yaygın	-	LC
Adonis aestivalis L. subsp. *aestivalis*	Kan damlası	Bahçeler, yol kenarları, çayırlar	Geniş-yaygın	-	LC

Ranunculus ficaria L. subsp. *ficariiformis* Rouy & Fouc.	Düğünçiçeği	Nemli-ıslak yerler	Orta yoğun	-	LC
Reseda lutea L. var. *lutea* L.	Muhabbet çiçeği	Yol kenarı, tarla, çıplak taşlık tepe yamaçlar	Geniş-yaygın	-	LC
Paliurus spina-christi Mill.	Karaçalı	Nehir vadileri, çalılıklar	Orta yoğun	-	LC
Ficus carica L.	İncir	Açık alanlar, karışık ormanlar, taşlı yamaçlar, vadiler, kaya oyukları	Orta yoğun	-	LC
Myrtus communis L.	Mersin	Makilikler	Orta yoğun	-	LC
Galium verum L. subsp. *glabrescens* Ehrend.	Yoğurt otu	Kayalık yamaçlar, taşlı meralar, nadas tarlalar, kuruyan bataklıklar, dere yatakları	Az yoğun	-	LC
Crucianella latifolia L.	Akça Belumotu	Yaprak döken ve karışık ormanlar,	Az yoğun	-	LC
Salix alba L.	Ak Söğüt	Göl, dere ve akarsu kenarları	Orta yoğun	-	LC

Populus nigra L.	Kara Kavak	Dere kenarları, su kenarları, yaprak döken ve karışık ormanlar	Orta yoğun	-	LC
Ulmus glabra L.	Dağ karaağacı	Karışık yaprak döken ormanlar	Az yoğun	-	LC
Celtis tournefortii Lam.	Çitlembik	Karışık yaprak döken ormanlar	Az yoğun	-	LC
Morus alba L.	Dut	Park-bahçeler, plantasyon	Az yoğun	-	LC
Linaria genistifolia (L.) Mill. subsp. *genistifolia*	Nevruzotu	Nemli ormanlar, nemli çayırlıklar, nehir kenarları	Az yoğun	-	LC
Verbascum antitauricum Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	Ormanlar, yol kenarları	Orta yoğun	**Yaygın Endemik**	**VU**
Verbascum nudiusculum Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	Ormanlar	Az yoğun	**Dar yayılışlı endemik**	**VU**
Verbascum luridiflorum Hub.-Mor.	Sığırkuyruğu	Kireçtaşı yamaçlar	Az yoğun	**Yaygın Endemik**	**LC**
Smilax excelsa L.	Dikenucu	Çalılıklar, ormanlar	Geniş-yaygın	-	LC

Solanum nigrum L. subsp. *nigrum*	Tilki Üzümü	Bataklar veya sazlıklar, kuru dere yatakları, yol kenarları	Az yoğun	-	LC
Styrax officinalis L.	Ayı Fındığı	Makilikler, ormanlar	Geniş-yaygın	-	LC
Tamarix smyrnensis Bunge	Ilgın	Su kenarları, kumul alanlar, park-bahçeler	Orta yoğun	-	LC
Daphne sericea Vahl subsp. *sericea*	Tavuk büzüğü	Kaya üstleri, kireçtaşı yamaçlar, çam ormanları, çalılıklar	Orta yoğun	-	LC
Urtica dioica L. subsp. *dioica*	Isırgan	Nemli yerler, çayırlar, su	Geniş-yaygın	-	LC
Valerianella dioscoridis Sm.	Kedi otu	Otlu ve kayalık yamaçlar	Orta Yoğun	-	LC
Verbena officinalis L. var. *officinalis*	Mineçiçeği	Kayalık yerler, kuru dere yatakları, kumullar, ormanlar, çalılıklar	Orta yoğun	-	LC
Viola modesta Fenzl.	Kokulu Menekşe	Gölgeli ve nemli alanlar	Orta yoğun	-	LC

Vitis vinifera L.	Yabani Asma	Çalılıklar	Az yoğun	-	LC
Arum detruncatum C.A. Meyer var. *detruncatum*	Yılan yastığı	Orman altları	Az yoğun	-	LC
Carex distans L. subsp. *distans*	Sina ayakotu	Dere, göl kenarları, durgun sular	Az yoğun	-	LC
Gladiolus anatolicus (Boiss.) Staph	Ekin çiçeği	Kalkerli yamaçlar, bataklıklar, otlaklar,	Orta yoğun	**Yaygın endemik**	LC
Juncus effusus L.	Has Kofa	Nemli-ıslak yerler, dere-göl kenarları	Orta yoğun	-	LC
Allium cassium Boiss.	Yabani soğan	Koruluklar, nemli otlu veya taşlı yamaçlar	Az yoğun	-	LC
Fritillaria aurea SCHOTT	Ters Lale	Juniperus ormanları, kuzeye bakan kayalı taraçalar,	Az yoğun	**Endemik**	LC
Serapias orientalis (Greuter) H.Baumann	Dillikulak	Islak çayırlar, fındıklıklar, çalılık dağlardaki otlak çayırlar	Az yoğun	-	LC
Dactylorhiza osmanica (KL.) SOO var. *osmanica* (KL.) SOO	Osmanlı Salebi	Nemli yerler, yaş çayırlıklar, orman	Az yoğun	**Yaygın Endemik**	**LC**

		kenarları, dereler			
Cephalanthera rubra (L.) Rich.	Çamçiçeği	Orman altları ve	Orta yoğun	-	LC

- **EX: (Tükenmiş)**: Kuşkuya yer bırakmayacak delillerle soyu tükenmiş olduğu ispatlanan türler.
- **EW: (Doğal ortamında tükenmiş)**: Vahşi yaşamda soyu tükenmiş, fakat diğer alanlarda (yetiştirme veya sergileme amaçlı) varlığını sürdüren türler.
- **CR: (Kritik tehlikede)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *had safhada (extreme)* olan türler.
- **EN: (Tehlikede)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *çok büyük* olan türler.
- **VU: (Hassas)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *büyük* olan türler.
- **NT: (Neredeyse tehdit altında)**: Şu anda tehlikede olmayan fakat yakın gelecekte VU, EN veya CR kategorisine girmeye aday olan türler.
- **LC: (Asgari endişe)**: Yaygın bulunan türler.
- **DD: (Yetersiz veri)**: Üzerinde yeterli bilgi bulunmayan türler.
- **NE: (Belirlenmedi)**: Şimdiye kadar yukardaki kriterlere uygunluğu değerlendirilmemiş türler.

Ek-4: Alanda Bulunan ve Bulunması Muhtemel Hayvan Türleri Listesi

Tür Adı (Latince)	Tür Adı (Türkçe Adı)	Habitat	2015-2021 IUCN Red List
Salamandra infraimmaculata	Türk Semenderi	Su kenarları, taş altları	LC
Hyla savignyi	Yaprak kurbağası	Ağaçlar ve çalılar üzerinde	LC
Bufotes variabilis (Pallas, 1769)	Gece Kurbağası	Taş altları ve toprak içi	DD
Bufo bufo (Linnaeus, 1758)	Siğilli Kurbağa	Taş altları ve toprak içi	LC
Pelophylax ridibundus	Ova Kurbağası	Taş altları, toprak içi, nemli yerler	LC
Emys orbicularis	Benekli Kaplumbağa	Sulak yerler, taşlık yerlerde, dere kenarlarında	LR
Testudo graeca	Tosbağa	Taşlık zeminler, orman kenarları, çayırlar	VU
Pseudopus apodus	Oluklu Kertenkele	Taşlık zeminler, orman kenarları, taş altları	LC
Hemidactylus turcicus	Genişparmaklı Keler	Ev ve harabeler, kaya yarıkları, taş altları	LC
Chamaeleo chamaeleon	Bukalemun	Makilikler, park-bahçeler, kayalık alanlar, bağ-bahçeler, orman açıklıkları	LC
Stellagama stellio	Dikenli Keler	Yol kenarları, taşlık ve kayalık alanlar, yarı çöl ortamlar	LC
Ophisops elegans	Tarla Kertenkelesi	Stepler, bitkisi az açık alanlar ve taşlık yerlerde	LC
Typhlops vermicularis	Köryılan	Orman içi, orman açıklıkları, su kenarları, taşlık ve kayalık alanlar, çayırlar	LC
Trachylepis vittata	Şeritli Kertenkele	Orman içi, orman açıklıkları, taşlık ve kayalık alanlar,	LC

		bağ ve bahçeler	
Coluber jugularis	Kara Yılan	Su kenarları, açık yamaçlar, vadi yamaçları, taşlık ve kayalık alanlar, bağ ve bahçeler	LC
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	Su kenarları, sulak alanlar	LC
Larus ridibundus	Karabaş Martı	Deniz kenarları, göl kenarları, su kenarları	LC
Larus michahellis	Gümüş Martı	Deniz kenarları, göl kenarları, su kenarları	LC
Ciconia ciconia	Ak Leylek	Su kenarları, tarlalar, açık araziler	LC
Ciconia nigra	Kara Leylek	Su kenarları, kayalıklar, orman kenarları	LC
Tadorna ferruginea	Angıt	Sulak alanlar	LC
Tadorna tadorna	Suna	Sulak alanlar	LC
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	Sulak alanlar, göller, durgun sular	LC
Podiceps cristatus	Bahri	Sulak alanlar, göller, durgun sular	LC
Phalacrocorax carbo	Karabatak	Deniz kenarları, sulak alanlar	LC
Falco tinnunculus	Kerkenez	Ormanlar, bozkırlar	LC
Falco columbarius	Boz Doğan	Ormanlar, bozkırlar	LC
Buteo buteo	Şahin	Ormanlar	LC
Buteo rufinus	Kızıl Şahin	Bozkırlar	LC
Charadrius alexandrinus	Akça Cılıbıt	Su kenarları, kıyılar	LC
Charadrius dubius	Halkalı Küçük Cılıbıt	Kıyılar	LC
Cinclus cinclus	Dere kuşu	Su kenarları, dere içleri	LC

Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	Açık alanlar, park ve bahçeler	LC
Lanius nubicus	Maskeli Örümcekkuşu	Ağaçlık alanlar ve orman kenarları	LC
Merops apiaster	Arıkuşu	Ağaçlık alanlar ve orman kenarları	LC
Alcedo atthis	Yalıçapkını	Su kenarları	LC
Columba livia	Kaya Güvercini	Yerleşim yerleri ve ağaçlık alanlar	LC
Streptopelia turtur	Üveyik	Ekili ovalara yakın ormanlarda ve şehir içlerinde	LC
Coracias garrulus	Gökkuzgun	Ağaçlık alanlar ve orman kenarları	NT
Athene noctua	Kukumav	Tarla, bahçe, ormanlık alanlar ve kayalıklar	LC
Strix aluco	Alaca Baykuş	Ormanlar	LC
Anthus pratensis	Çayır İncirkuşu	Çayırlar	LC
Fulica atra	Sakarmeke	Sulak alanlar	LC
Dendrocopus syriacus	Alaca Ağaçkakan	Ormanlar	LC
Dendrocopos medius	Ortanca Ağaçkakan	Ormanlar	LC
Apus apus	Ebabil	Yerleşim yerleri, kayalıklar, ağaçlık alanlar	LC
Apus pallidus	Gri ebabil	Yerleşim yerleri, kayalıklar, ağaçlık alanlar	LC
Alauda arvensis	Tarlakuşu	Tarla, açık araziler, ağaçlık ve dağlık alanlar	LC
Galerida cristata	Tepeli Toygar	Açık yerler, tarla ve boş araziler	LC
Erithacus rubecula	Kızılgerdan	Ağaçlık alanlar, park ve bahçeler	LC
Turdus pilaris	Ardıç	Ağaçlık ve çayırlık alanlar	LC

Corvus monedula	Cüce Karga	Ağaçlık alanlar, kayalık ve harabeler	LC
Corvus corax	Kuzgun	Fundalıklar ve hayvan yetiştirilen yerler	LC
Cuculus canorus	Guguk kuşu	Seyrek ağaçlık alanlar, park ve bahçeler	LC
Hirundo rustica	Kırlangıç	Yerleşim yerleri	LC
Delichon urbica	Pencere kırlangıcı	Yerleşim yerleri ve kayalıklar	LC
Fringilla coelebs	İspinoz	Ağaçlık alanlar, park ve bahçeler	LC
Carduelis chloris	Florya	Ağaçlık alanlar, park ve bahçeler, mezarlıklar	LC
Certhia familiaris	Orman Tırmaşığı	Ormanlık alanlar	LC
Parus major	Büyük Baştankara	Ağaçlık alanlar, park ve bahçeler	LC
Parus caeruleus	Mavi Baştankara	Ağaçlık alanlar, park ve bahçeler	LC
Emberiza melanocephala	Karabaş kirazkuşu	Ağaçlık alanlar, ovalar, bahçeler	LC
Emberiza calandra	Tarla Kirazkuşu	Açık araziler, ağaçlık alanlar ve tarlalar	LC
Emberiza hortulana	Kirazkuşu	Fundalıklar, ekili tarlalar, ormanlık	LC
Passer domesticus	Ev Serçesi	Yerleşim yerleri ve tarlalar	LC
Muscicapa striata	Benekli Sinekkapan	Yerleşim yerleri, ağaçlık alanlar	LC
Cettia cetti	Kamış Bülbülü	Ağaçlık ve çalılık alanlar	LC
Phylloscopus trochilus	Söğütbülbülü	Ağaçlık ve çalılık alanlar	LC
Sitta europaea	Sıvacı	Ormanlık ve kayalık yerler	LC
Upupa epops	İbibik	Ağaçlık ve çalılık alanlar	LC
Salaria fluviatilis	Horozbina balığı	Akdeniz tatlısu	LC

- **EX: (Tükenmiş)**: Kuşkuya yer bırakmayacak delillerle soyu tükenmiş olduğu ispatlanan türler.
- **EW: (Doğal ortamında tükenmiş)**: Vahşi yaşamda soyu tükenmiş, fakat diğer alanlarda (yetiştirme veya sergileme amaçlı) varlığını sürdüren türler.
- **CR: (Kritik tehlikede)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *had safhada (extreme)* olan türler.
- **EN: (Tehlikede)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *çok büyük* olan türler.
- **VU: (Hassas)**: Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi *büyük* olan türler.
- **NT: (Neredeyse tehdit altında)**: Şu anda tehlikede olmayan fakat yakın gelecekte VU, EN veya CR kategorisine girmeye aday olan türler.
- **LC: (Asgari endişe)**: Yaygın bulunan türler.
- **DD: (Yetersiz veri)**: Üzerinde yeterli bilgi bulunmayan türler.
- **NE: (Belirlenmedi)**: Şimdiye kadar yukardaki kriterlere uygunluğu değerlendirilmemiş türler.

Ek 5: Belemedik Tabiat Parkı Bakanlık Olur Kararı

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Sayı : 18031414-401- **1997** 02.12.2014
Konu : Belemedik Tabiat Parkı İlanı

BAKANLIK MAKAMINA

Bakanlığımız, ülkemizin doğal, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerine sahip yörelerini, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtı olarak ayırıp koruma altına almaktadır. Bu minvalde, ülkemizin ulusal düzeyde öneme sahip müstesna köşelerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, bu sahalarımıza olan farklı kullanım taleplerinin kontrollü ve planlı bir şekilde karşılanabilmesi ve buraların koruma-kullanma dengesi gözetilerek gelecek kuşaklara milli bir miras olarak bırakılması hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşmak maksadı ile statü verilen sahalar tabii kaynak değerleri gözetilerek planlanmakta, halkımızın giderek artan tabii rekreasyon alanlarına olan ihtiyacının karşılanması ve tabiat bilincinin artırılması için gerekli düzenlemeler hayata geçirilmektedir.

Ayrıca 04.07.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 645 Sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 8. maddesinin (a) bendinde; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve sulak alanların tespiti, korunması, geliştirilmesi, tanıtılması, yönetilmesi, işletilmesi ve işlettirilmesi ile ilgili işleri yürütmek ve denetlemek, aynı maddenin (b) bendinde ise; orman ve orman rejimine tabi yerlerde tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları ile sulak alanlar ve benzeri koruma alanlarının tescil ve ilanını yapmak Genel Müdürlüğümüz görevleri arasında yer almaktadır.

Bu sebeple, Orman Genel Müdürlüğü ve Genel Müdürlüğümüzce kurulan komisyon tarafından da uygun görülen, Adana ili, Pozantı ve Karaisalı ilçeleri sınırları içerisinde yer alan sahanın Bakanlığımız 7. Bölge Müdürlüğü ve Genel Müdürlüğümüzce etüdü yapılmış ve sahaya taşıdığı tabii kaynak değerleri ve rekreasyon potansiyeli sebebiyle 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan tabiat parkı statüsü verilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmiştir. Sahanın tabiat parkı olarak ilanına müteakip gelişme planı tamamlanacaktır.

Bu itibarla, tamamı orman rejimine tabi olan ve ekteki 1/25.000 ölçekli haritada sınırları belirtilen sahanın 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun 3. maddesi ve 645 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 8. maddesinin (g) bendi gereğince "BelemedikTabiat Parkı" olarak tefrik ve ilanını tensiplerinize arz ederim

Ek-6: Anıt Ağacı Tescil Belgesi

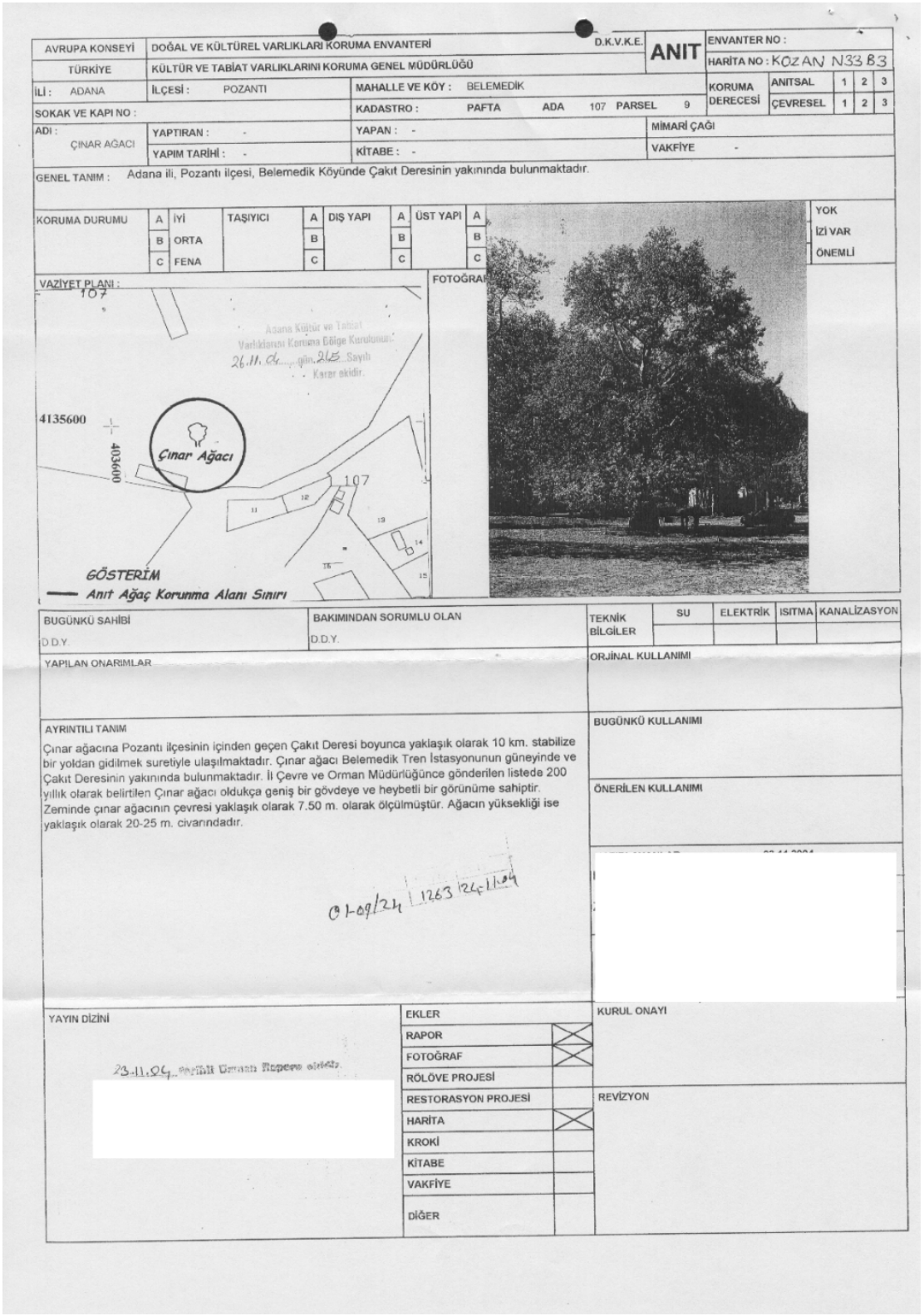

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ | D.K.V.K.E. | ANIT | ENVANTER NO :

TÜRKİYE | KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO : KOZAN N33 B3

İLİ : ADANA | İLÇESİ : POZANTI | MAHALLE VE KÖY : BELEMEDİK | KORUMA DERECESİ | ANITSAL 1 2 3 | ÇEVRESEL 1 2 3

SOKAK VE KAPI NO : | KADASTRO : PAFTA ADA 107 PARSEL 9

ADI : ÇINAR AĞACI | YAPTIRAN : - | YAPAN : - | MİMARİ ÇAĞI

YAPIM TARİHİ : - | KİTABE : - | VAKFİYE -

GENEL TANIM : Adana ili, Pozantı ilçesi, Belemedik Köyünde Çakıt Deresinin yakınında bulunmaktadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI	
A İYİ		A		A		A	
B ORTA		B		B		B	
C FENA		C		C		C	

YOK
İZİ VAR
ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI :

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLAN	TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
D.D.Y.	D.D.Y.					

YAPILAN ONARIMLAR

ORJİNAL KULLANIMI

AYRINTILI TANIM

Çınar ağacına Pozantı ilçesinin içinden geçen Çakıt Deresi boyunca yaklaşık olarak 10 km. stabilize bir yoldan gidilmek suretiyle ulaşılmaktadır. Çınar ağacı Belemedik Tren İstasyonunun güneyinde ve Çakıt Deresinin yakınında bulunmaktadır. İl Çevre ve Orman Müdürlüğünce gönderilen listede 200 yıllık olarak belirtilen Çınar ağacı oldukça geniş bir gövdeye ve heybetli bir görünüme sahiptir. Zeminde çınar ağacının çevresi yaklaşık olarak 7.50 m. olarak ölçülmüştür. Ağacın yüksekliği ise yaklaşık olarak 20-25 m. civarındadır.

01-09/24 1263 12411-04

BUGÜNKÜ KULLANIMI

ÖNERİLEN KULLANIMI

YAYIN DİZİNİ

23.11.04 tarihli Orman Kapısı eklidir.

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
DİĞER	

KURUL ONAYI

REVİZYON

Ek-7: 24 ve 25 Nolu Tünellerin Tescil Haritası

Ek-8: Varda Köprüsü Tescil Belgesi

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR ORUM... ENVANTERİ | D.K.V.K.K. | ANIT | ENVANTER NO :

TÜRKİYE | KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO :

İLİ : ADANA | İLÇESİ : KARAİSALI | MAHALLE VE KÖY : HACIKIRI (KIRADAN) | KORUMA DERECESİ | ANITSAL 1 2 | ÇEVRESEL 1 2

SOKAK VE KAPI NO : | KADASTRO : PAFTA ADA 103 PARSEL 47/14

ADI : Alman Köprüsü ve Tüneller | YAPTIRAN : | YAPAN : | MİMARİ ÇAĞI Son Osmanlı

YAPIM TARİHİ : | KİTABE : | VAKFİYE

GENEL TANIM : Adana İli, Karaisalı İlçesi, Kıralan Köyünün yaklaşık 2 km. kuzeyinde demiryolu köprüsü ve karayolu köprüsü olarak 2 adet köprü ve köprüleri birbirine bağlayan kaya oyğu tüneller. Köprülerin altından Karadere isimli dere akmakta.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI :

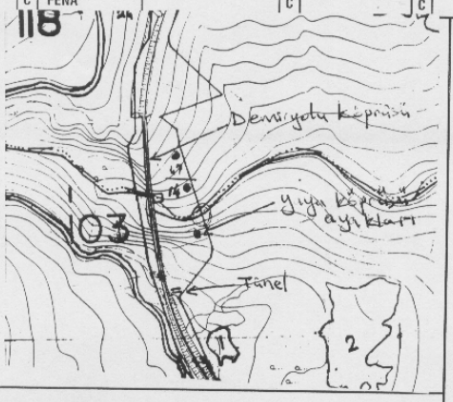

FOTOĞRAF :

GÖZLEMLER :

Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 31.01.2002 gün 1589 Sayılı Kararı ekidir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ D.D.Y İdaresi | BAKIMINDAN SORUMLU OLAN D.D.Y İdaresi

TEKNİK BİLGİLER | SU | ELEKTRİK | ISITMA | KANALİZASY

YAPILAN ONARIMLAR

ORİJİNAL KULLANIMI
- Köprü
- Tünel

AYRINTILI TANIM Adana-Ankara istikametinde Karaisalı İlçesi Hacıkırı Köyünün yaklaşık 2 km. kuzeyinde bulunan ve I.Dünya Savaşı öncesi Almanlarca inşa olunduğu belirtilen Demiryolu Köprüsü tahmini 200 metre uzunluğunda, olup derin bir vadiyi birbirini bağlar, köprü 80-90 m. yüksekliğinde iki ayak ve 3 basık kemerle taşınır. Kemerlerin hemen üzerinde kemerli tahliye delikleri vardır. Köprünün doğusunda üst örtüsü yok olmuş sadece ayakları olan araba ve yaya köprüsü bulunur. Malzeme itibariyle her iki köprünün çağdaş olduğu anlaşılmaktadır. Her iki köprünün güneyindeki kayalıkta açılan tünelle köprüler birbirine bağlanır.

BUGÜNKÜ KULLANIMI
- Köprü
- Tünel

ÖNERİLEN KULLANIMI
- Köprü
- Tünel

D.K.V.K.K. 01/05/18 227 23-01-03

YAYIN DİZİNİ

EKLER	
RAPOR	
FOTOGRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

KURUL ONAYI / /199

/ /199

/ /199

REVİZYON / /199

/ /199

Ek-9: Alman Mezarlığı Kalıntıları

Mezar Kalıntıları

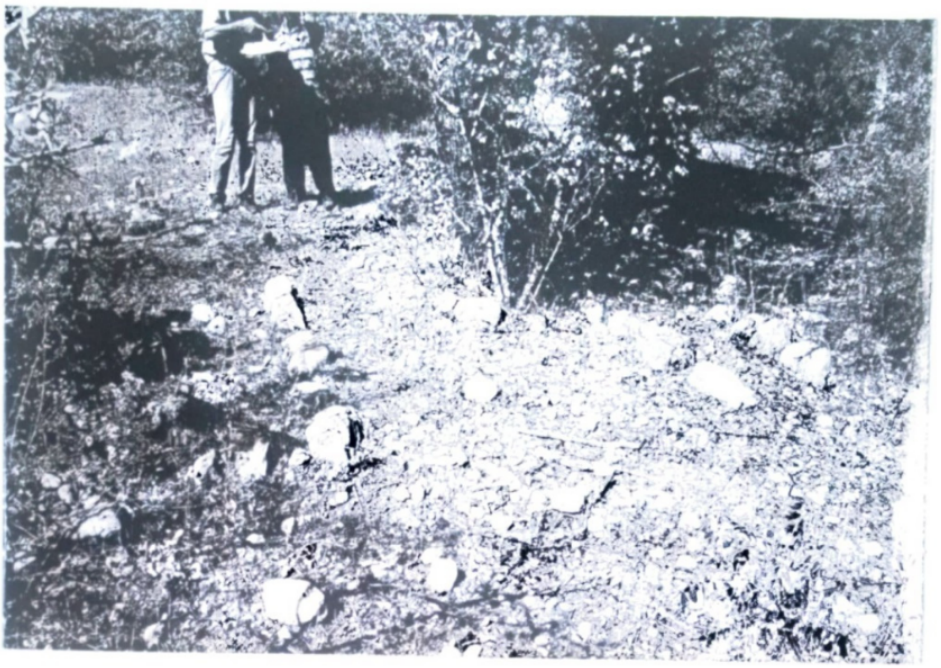

Mezar Kalıntıları

Ek-10: Hacıkırı Gar Yapısı Tescil Haritası

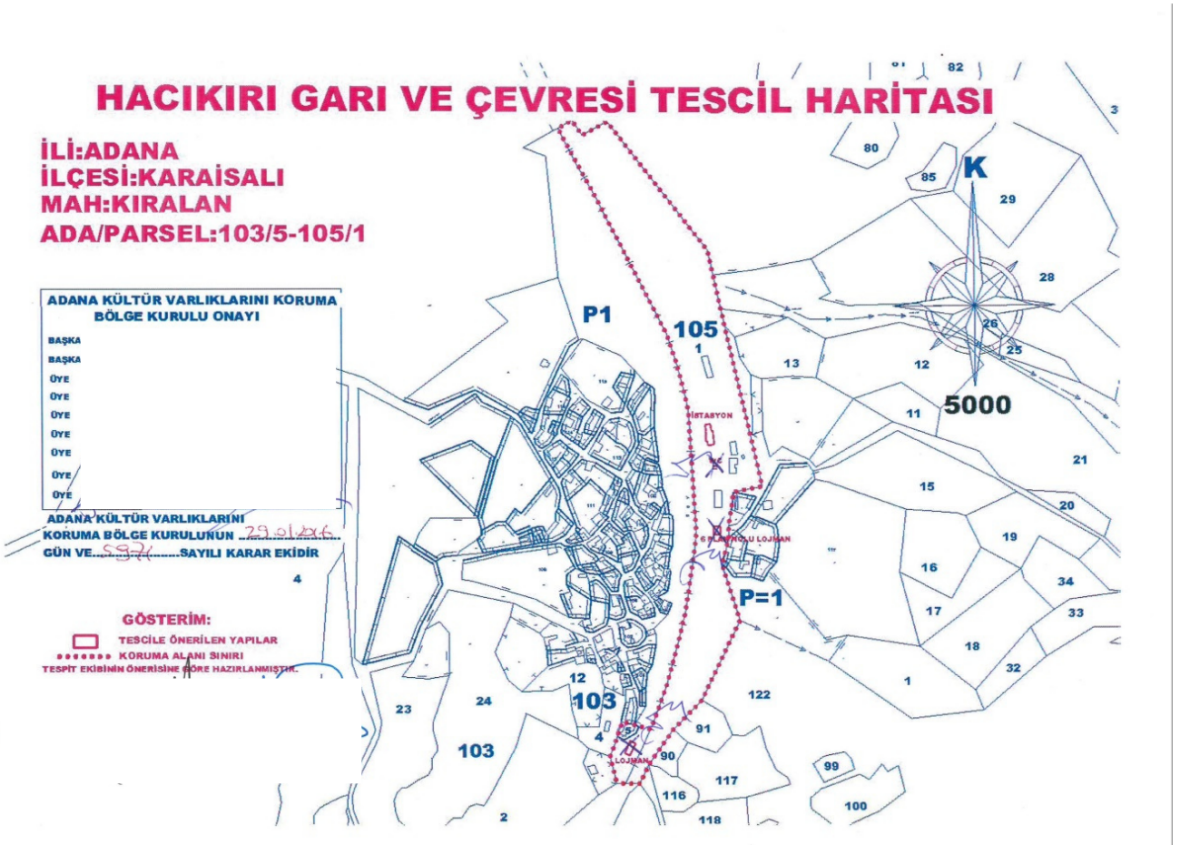

Ek-11: Anket sorularına verilen ortalama değerler tablosu

Sorular	Geçerli Kişi Sayısı	Kayıp kişi sayısı	Ortalama
1) Belemedik Tabiat Parkını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	29	0	4,72
2) Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde yer alan tarihi yapıları biliyor musunuz?	29	0	4,62
3) Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulanan yapıların tarihi hakkında bilgi sahibi misiniz?	29	0	3,48
4) Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde bulunan harabe durumdaki tarihi yapılar korunmalı mıdır?	29	0	4,90
5) Belemedik Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	29	0	4,90
6) Belemedik Tren Garı yapısı korunmalı mıdır?	29	0	4,90
7) Hacıkırı Tren Garı yapısı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	29	0	4,90
8) Demiryolu tünel yapıları kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	29	0	4,90
9) Demiryolu tünel yapıları korunmalı mıdır?	29	0	4,90
10) Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	29	0	4,28
11) Belemedik Tabiat Parkı içerisinde bulunan Alman Mezarlığı korunmalı mıdır?	29	0	4,41
12) Varda (Alman) Köprüsü kültürel miras açısından sizin için değerli midir?	29	0	4,90

13) Belemedik Tabiat Parkı ve çevresinde korunmasını düşündüğünüz binalara ne tür fonksiyonlar (kullanım önerileri) verilmelidir?	29	0	3,10
14) Belemedik Tabiat Parkı ve çevresi kültürel mirası koruma ve planlama süreçlerinde önerileriniz nelerdir?	29	0	1,55

Ek-12: Paydaş önem derecesi tablosu

Paydaşlar	**Paydaş Nedeni**	**Paydaş Türü**	**Paydaşın Araştırmaya Etkisi**		**Araştırmanın Paydaşa Verdiği Önem**	
			olumlu	**olumsuz**	**önemli**	**önemsiz**
T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Ve Milli Parklar 7. Bölge Müdürlüğü	yasallık, etkileme gücü, önem	gerçek paydaş	x		x	
T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	yasallık, etkileme gücü, önem	gerçek paydaş	x		x	
T.C. Devlet Demiryolları 6. Bölge Müdürlüğü (ulaşım)	önem	talep eden paydaş	x		x	
T.C. Devlet Demiryolları 6. Bölge Müdürlüğü (alt yapı)	önem	talep eden paydaş	x		x	
Adana Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü	önem	talep eden paydaş	x		X	
Adana Büyükşehir Belediyesi KUDEB	önem	talep eden paydaş	X		X	
Çukurova Kalkınma Ajansı	önem	talep eden paydaş	x			

Pozantı Belediyesi	önem	talep eden paydaş	x		x	
Karaisalı Belediyesi	önem	talep eden paydaş	x		x	
Belemedik Halkı (Muhtar)	önem	talep eden paydaş	x		x	
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Adana Şubesi	önem	talep eden paydaş	x		x	
TMMOB Mimarlar Odası Adana Şubesi	önem	talep eden paydaş	x		x	
Belemedik Doğal Yaşamı Koruma ve Yaşatma Derneği	önem	talep eden paydaş	x		x	

Ek-13: Araştırmanın paydaşlarından Pozantı Belediyesi ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakata dair görsel

Ek-14: Tahtacıların yöresel oyunu mengi (Pozantı Belediye Arşivi, 2021)

Ek-15: UNESCO Dünya Mirası Üstün Evrensel Değer Kriterleri

Eğer bir varlık aşağıdaki kriterlerden bir veya daha fazlasını karşılıyor ise, Komite bu varlığın istisnai evrensel değere sahip olduğunu kabul eder. Bu nedenle aday gösterilen varlıklar:

1. İnsanın yaratıcı dehasının bir başyapıtını temsil etmeli;
2. Bir zaman zarfı içinde veya dünyanın bir kültürel alanında, mimarlık veya teknoloji, anıtsal sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı alanlarındaki gelişmeler ile ilgili insani değerler arasında önemli bir alışverişi sergilemeli;
3. Yaşayan veya ortadan yok olmuş bir kültürel geleneğe veya bir uygarlığa yönelik ünik veya en azından istisnai bir tanıklık üstlenmeli;
4. İnsanlık tarihinde önemli bir aşamayı veya aşamaları gösteren bir yapı tipinin, mimari veya teknolojik bütünün veya peyzajın istisnai bir örneği olmalı;
5. Özellikle geri döndürülemez değişimin etkisi altında hassas hale geldiği zaman, bir kültürün (veya kültürlerin) veya insanın çevresiyle etkileşiminin temsilcisi olan geleneksel insan yerleşiminin, arazi kullanımının veya deniz kullanımının istisnai bir örneği olmalı;
6. İstisnai evrensel öneme sahip olaylar veya yaşayan gelenekler ile, fikirler ile, veya inançlar ile, sanatsal ve edebi eserler ile doğrudan veya somut bir biçimde ilgili olmalı (Komite bu kriterin tercihen diğer kriterler ile birlikte kullanılması gerektiğini kabul etmektedir.);
7. Üstün doğal bir fenomeni veya istisnai bir doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermeli;
8. Yaşamın kaydı, yer şekillerinin oluşumunda devam eden önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler dahil dünya tarihinin önemli aşamalarını temsil eden istisnai örnekler olmalı;
9. Kara, tatlı su, kıyı ve deniz ekosistemlerinin ve bitki ve hayvan topluluklarının evrim ve gelişimindeki devam eden önemli ekolojik ve biyolojik süreçleri temsil eden istisnai örnekler olmalı;
10. Bilim veya koruma açısından istisnai evrensel değere sahip tehdit altındaki türleri ihtiva edenler dahil biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve dikkat çeken doğal habitatları içermelidir.